

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ITALSKÁ DRAMATICKÁ TVORBA NA PRAŽSKÝCH DIVADELNÍCH
SCÉNÁCH (1948–2018)

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jitka Radimská, Dr.

Autor práce: Bc. Adéla Srubjanová

Studijní obor: Italský jazyk navazující

2021

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Dne: 15. 4. 2021

Bc. Adéla Srubjanová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. PhDr. Jitce Radimské, Dr., za její velmi cenné rady, podnětné připomínky, velkou trpělivost a čas, který práci věnovala. Dále bych chtěla poděkovat své rodině, partnerovi a nejbližším přátelům za veškerou podporu při celém studiu.

Anotace

Předkládaná diplomová práce se zabývá italskou dramatickou tvorbou uváděnou mezi lety 1948–2018 na pražských jevištích. Předmětem zájmu je zjištění, jakým italským dramatikům a jejich dílům se podařilo získat místo v repertoáru této nejhustší české divadelní oblasti.

První kapitola je věnována roli překladatelů a kulturních institucí, které k uvádění her napomáhají. V druhé kapitole jsou představeny pražské divadelní scény ve vztahu ke konkrétním hrám italské proveniencí. Třetí kapitola je zaměřena na zkoumané autory a jejich hry s ohledem na politickou, ekonomickou, kulturní a společenskou situaci na českém území. Čtvrtá kapitola obsahuje soupis inscenací, z kterého celá analýza vychází, spolu s utvořenými seznamy italských autorů, divadelních her, překladatelů, scén a režisérů.

Práce přináší doposud nezpracovaný přehled divadelních her italské proveniencí uvedených mezi lety 1948–2018 na pražských scénách zasazený do okolnostních souvislostí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Italské drama, italské dramatici, pražské divadelní scény, divadelní inscenace, 1948–2018

Abstract

This thesis deals with the Italian dramatics plays performed on Prague theatre stages between 1948–2018. The subject of interest is to find out which Italian dramatists and their dramas managed to get a place in the repertoire in this densest Czech theatre area.

The first chapter is dedicated to the role of translators and cultural institutions that helped put the dramas on stage. In the second chapter, the Prague theatre stages are introduced in relation to the dramas of Italian provenance. The third chapter is focused on the analysis of the playwrights and their dramas in regard to the political, economic, cultural and social situation in the Czech territory. The fourth chapter contains an overview of the plays that the whole analysis was based on, together with relevant lists of theatre stages, Italian dramas, authors, directors and translators.

The work brings a hitherto unexplored overview of plays of Italian provenance and their context presented between 1948–2018 on the Prague stages.

KEYWORDS

Italian drama, Italian playwrights, Prague theatre stages, stage plays, 1948–2018

Obsah

ÚVOD	8
1 PROBLEMATIKA INSCENOVÁNÍ ITALSKÝCH HER	11
2 PRAŽSKÉ DIVADELNÍ SCÉNY	14
2.1 VELKÉ SCÉNY	15
2.1.1 Branické divadlo	15
2.1.2 Divadlo ABC	15
2.1.3 Divadlo Adria (Divadlo za Branou I, II, III)	17
2.1.4 Divadlo E. F. Buriana (Divadlo D 46-D 51)	18
2.1.5 Divadlo Kalich	19
2.1.6 Divadlo Komedie	20
2.1.7 Divadlo Na Fidlovačce	20
2.1.8 Divadlo na Vinohradech (Divadlo československé armády)	21
2.1.9 Divadlo Palace (Divadlo Jiřího Grossmanna)	23
2.1.10 Divadlo pod Palmovkou (Divadlo S. K. Neumanna / Městské oblastní divadlo Praha-Žižkov)	23
2.1.11 Divadlo Studio Dva	25
2.1.12. Divadlo U hasičů	26
2.1.13 Divadlo v Dlouhé	26
2.1.14 Komorní divadlo	26
2.1.15 Národní divadlo	27
2.1.16 Stavovské divadlo (Tylovo divadlo)	28
2.1.17 Švandovo Divadlo (Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého / Divadlo Labyrint)	29
2.2 MALÉ SCÉNY	31
2.2.1 A studio Rubín	31
2.2.2 Ábíčko	31
2.2.3 Činoherní klub	32
2.2.4 Dejvické divadlo	33
2.2.5 Divadlo Gong	34
2.2.6 Divadlo Kolowrat	35
2.2.7 Divadlo Na Jezerce	35
2.2.8 Divadlo Na Prádle	36
2.2.9 Divadlo Na Zábradlí	36
2.2.10 Divadlo Skelet	37
2.2.11 Divadlo v Celetné	37
2.2.12 Divadlo v Řeznické (Klub v Řeznické)	38
2.2.13 Divadlo VILA Štvanice	39
2.2.14 Divadlo Viola	39
2.2.15 Klub Lávka	40
2.2.16 Lyra Pragensis	40
2.2.17 Reduta Praha	41
2.2.18 Rokoko	41
2.2.19 Strašnické divadlo	42
2.2.20 Studio Ypsilon	42
2.2.21 Zkušebna Divadla na Vinohradech	43

2.2.22	<i>Žižkovské divadlo (Žižkovské Divadlo Jára Cimrmana / Žižkovské divadlo T. G. Masaryka)</i>	43
2.3	STUDENTSKÉ SCÉNY.....	44
2.3.1	<i>Divadlo DISK</i>	44
2.3.2	<i>Divadlo Minor (Divadlo Loutka)</i>	46
2.3.3	<i>Divadlo Na Rejdišti</i>	47
2.3.4	<i>Pidivadlo</i>	47
2.4	KULTURNÍ DOMY.....	47
2.4.1	<i>Kulturní centrum Zahrada</i>	47
2.4.2	<i>Palác Akropolis</i>	47
2.5	DIVADLA ZÁJEZDOVÁ A AGENTURNÍ.....	48
2.5.1	<i>Divadelní Agentura Praha</i>	48
2.5.2	<i>Divadlo Esence</i>	48
2.5.3	<i>Nádvoří Starého purkrabství</i>	49
2.5.4	<i>Státní zájezdové divadlo (Vesnické divadlo)</i>	49
2.6	SHRNUTÍ DRUHÉ KAPITOLY.....	50
3	ITALSKÁ DRAMATICKÁ TVORBA V PRAZE (1948–2018)	53
3.1	OBLÍBENÍ AUTOŘI.....	54
3.1.1	<i>Carlo Goldoni</i>	54
3.1.2	<i>Carlo Gozzi</i>	57
3.1.3	<i>Lugi Pirandello</i>	59
3.1.4	<i>Aldo Nicolaj</i>	61
3.1.5	<i>Niccolò Machiavelli</i>	62
3.1.6	<i>Eduardo De Filippo</i>	63
3.1.7	<i>Dario Fo</i>	64
3.2	MÉNĚ UVÁDĚNÍ AUTOŘI.....	65
3.2.1	<i>50. léta</i>	65
3.2.2	<i>60. léta</i>	67
3.2.3	<i>Období normalizace</i>	68
3.2.4	<i>Porevoluční období</i>	72
3.2.5	<i>Nové milénium</i>	73
3.3	SHRNUTÍ TŘETÍ KAPITOLY.....	79
4	SOUPIS INSCENACÍ	82
4.1	SOUPIS INSCENACÍ.....	82
4.2	SEZNAMY PODLE SOUPISU INSCENACÍ.....	124
4.2.1	<i>Seznam scén a divadel</i>	124
4.2.2	<i>Seznam divadelních her</i>	127
4.2.3	<i>Seznam italských dramatiků</i>	130
4.2.4	<i>Seznam italských autorů předlohy</i>	130
4.2.5	<i>Seznam režisérů</i>	131
4.2.6	<i>Seznam překladatelů</i>	132
	ZÁVĚR	133
	RIASSUNTO	137
	POUŽITÁ LITERATURA	141
	PŘÍLOHY	158

Úvod

Divadlo, jakožto instituce zprostředkovávající divadelní hru na jevišti, je diváky vyhledáváno především za účelem zábavy. Tato kulturní instituce však může nabídnout mnohem více. Témata her se, až na experimentální výjimky, týkají konkrétní lidské životní situace,¹ do které se divák může vžít a porovnávat ji se svými životními zkušenostmi. Shlédnutí divadelního představení tak může mít vliv i na divákův život. Může mu napomoci k novému způsobu myšlení nebo zlepšit schopnosti porozumění lidem a životním situacím.

Divadlo by mělo produkovat nezávislou, a tedy i kritickou tvorbu ke stavu světa a společnosti.² Diachronní skutečnost je mnohdy odlišná. Realizaci inscenace totiž ne vždy přeje ekonomická, politická nebo náboženská situace, a tak se stává, že se zamýšlené dílo nakonec vůbec neuvede, nebo se upraví podle aktuálních potřeb. Tímto se utváří jakýsi kompromis, kvůli kterému se původní poslání divadla ne vždy naplní.

S italským divadlem se běžní diváci setkají a mnohdy o tom ani neví. Mnozí z nich navštěvují divadla za účelem zážitku, a již jim nezáleží na tom, zda se jedná o tvorbu dramatika z Čech, Anglie nebo třeba právě Itálie. A přece jen se najde někdo, pro koho je klasifikace podle původu minimálně zajímavá ne-li důležitá.

Italskému dramatu se za totality věnoval především divadelní teoretik a dramaturg Zdeněk Digrin, a v současnosti romanista Jiří Špička, který se zaměřil na moravská a slezská jeviště. Jak to ale vypadalo s tvorbou na jevištích v hlavním městě? Málo probádaná oblast se stala výzvou pro zpracování této práce, která se zabývá italskou dramatickou tvorbou na pražských scénách, jakožto nejhustší divadelní oblastí v Česku. Předmětem zájmu je tak zjištění odpovědí na následující otázky: Uváděla se italská dramatická tvorba na pražských scénách kontinuálně? Jací italští autoři a jejich hry byli v Praze představeni? Šlo spíše o někdejší současníky, nebo převažovala starší tvorba? A které vnější okolnosti měly na uvádění vliv?

Na samotném počátku bylo nutné nalézt seznam italsky píšících autorů, jelikož databáze inscenací Divadelního ústavu neobsahuje možnost selekce her podle provenience. K tomuto účelu byla zvolena poměrně nová a rozsáhlá publikace *Italská*

---

¹ JUST, Vladimír. Dějiny České divadelní kultury jako problém a úkol. In: JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s. 28.

² DN. Úlohou divadla je vyjadřovat se svobodně. *Divadelní noviny* [online]. Praha, 7.12.2015 [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/tiskove-prohlaseni-umeleckeho-souboru-md-kladno>

literatura v Čechách a na Slovensku od Jitky Křesálkové, ve které jsou zachyceni všichni autoři, bez ohledu na jejich důležitost. Ve snaze objevit co nejvíce dramatiků byl využit i internetový seznam zastupovaných autorů v divadelní agentuře DILIA. Všechna nalezená jména byla postupně vkládána do již zmíněné databáze inscenací, která byla omezena na činoherní žánr. Z vybraných informací je utvořen soupis her, který se stal základním kamenem pro následné analýzy a interpretace.

Důvodů vedoucích ke zpracování tématu od nástupu komunistické totality v únoru roku 1948 až po rok 2018 je více. Jedním z nich bylo využití zdigitalizovaných základních materiálů divadelního ústavu, které obsahují data až od války. Důležitost počátečního roku spočívá i ve schválení radikální verze divadelní reformy, která rozhodovala o „*postavení a funkci divadla ve společnosti a garantovala státu rozhodující vliv na veškeré věci divadelní*“ a to, až na pár výjimek, do roku 1989.³ Jelikož bylo předpokládáno, že s příchodem divadelní reformy byla italská tvorba dosti omezená, nabízelo se srovnání s novým obdobím českých dějin, započatým po listopadu 1989. Nakonec tak bylo k výzkumu vymezeno sedmdesátileté období (1948–2018).

Diplomová práce je rozdělena na čtyři kapitoly, z nichž první se zaměřuje na problematiku uvádění italských her se zaměřením na překladatele a kulturní instituce.

V druhé kapitole jsou představeny pražské scény, na kterých se italská tvorba v analyzovaném období uváděla. Přednostně byly vyhledávány informace ke scénám v publikacích vydaných konkrétními divadly, případně byly využity oficiální webové stránky divadel. Kapitola poskytuje diachronní přehled života konkrétních divadel ve vztahu k italské tvorbě, která je do kontextu dodatečně přiřazena. Popisy významnějších scén jsou obohaceny i o nalezené doplňující poznatky k vybraným inscenacím.

Třetí kapitola je zaměřena na autory a jejich tvorbu. Nejdříve je podrobněji pojednáváno o předních dramaticích a jejich významných dílech, poté o dalších tvůrcích a hrách, které byly v hlavním městě uváděny v menší míře. Představení méně uváděných autorů je zasazeno do chronologie ve vztahu k politické, ekonomické, kulturní a obecně společenské situaci na českém území. V práci jsou zahrnuta i díla s italským původem, která byla adaptovaná i jinak upravovaná do činoherní podoby. Druhá a třetí kapitola obsahuje dílčí závěrečné shrnutí.

---

³ Vladimír JUST. Divadlo a stalinismus. In: JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému*. Cit. d., s. 55.

Čtvrtá kapitola je výsledkem badatelské rešerše a slouží k doplnění informací z předchozích kapitol. Sestavené seznamy a tabulky usnadňují orientaci v jednotlivých kategoriích italských autorů, divadelních her, překladatelů, scén a režisérů. Tyto doplňky jsou opatřeny i životopisnými údaji a dalšími příhodnými informacemi.

1 Problematika inscenování italských her

Italianistka a germanistka Kateřina Bohadlová v antologii *Hořký život* konstatuje, že: „*O nových italských počínech toho moc neslyšíme*“.⁴ Následně klade otázky, zdali za to může nedostatečná informovanost, nebo snad malá produktivita kvalitní italské tvorby. Sama se přiklání k problematice jazykové bariéry, z které plyne pohodlnost a nezájem. K absenci jazykového vybavení a k němu souvisejícímu nedostatečnému povědomí o italských reáliích se ve své studii vyjadřuje i Jiří Špička.⁵ Zároveň konstatuje, že tato lhostejnost byla viděna jak v totalismu, tak i po revoluci. Kateřina Bohadlová vylučuje možnost, že by současní italští dramatikové neměli co nabídnout, neboť v Německu nebo Anglii je jejich tvorba běžně uváděna.

Zajímavá je ale situace v samotné Itálii, kde se dělí divadla na dvě kategorie. Do jedné z nich spadají divadla finančně podporována státem, která lze charakterizovat slovy kamenná s dlouholetou tradicí, „měšťácká“, nebo konformní, avšak se společenskou prestiží. Z popisu těchto vlastností vyplývá, že v jejich repertoáru není příliš místa pro moderní experimentální tvorbu. Druhou kategorií je tzv. „off-scéna“, složená z divadel a jednotlivců z periferie. Její výhodou proti konvenčním scénám je tvůrčí elán, s jehož pomocí a často prostřednictvím dialektů a dalších nespisovných řečových variant napomáhá vývoji italského divadla. Spolupráce mezi zmíněnými skupinami ještě donedávna příliš nefungovala, nicméně se s postupem času přece jen periferní umělci k městským scénám začali přidávat.⁶ Jak tedy vypadají česko-italské kulturní vztahy a kdo napomáhá k jejich realizaci?

Důležitým spojovacím článkem k uskutečnění kulturní výměny je bezesporu překladatel. Ovšem kvalitních a nadšených překladatelů italských divadelních textů, kteří se objevují ve zkoumaném období je poskrovnu. Viditelnou osobností byl za totalismu Jaroslav Pokorný, který stál za překladem mnoha děl Carla Goldoniho. Pokorný patřil zároveň do týmu Divadelní a propagační komise režimu, a navíc byl v rámci česko-

---

⁴ BOHADLOVÁ, Kateřina. Po stopách současné italské dramatiky. In: BOHADLOVÁ, Kateřina, FLEMROVÁ, Alice a Filozofická fakulta. *Hořký život: antologie současné italské prózy a dramatu*. Praha: Havran, 2007. s. 305.

⁵ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba na Moravských a slezských divadelních scénách. In: VOŽDOVÁ, Marie a ŠPIČKA, Jiří. *Francouzská a italská dramatická tvorba na moravských a slezských divadelních scénách*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 457.

⁶ BOHADLOVÁ, Kateřina, Po stopách Cit. d., s. 306-307.

italských vztahů přínosnou osobností, jelikož udržoval vztahy s Itálií i recipročně, jakožto přispěvovatel do italské divadelní encyklopedie *Enciclopedia dello spettacolo* hesly o českých osobnostech.⁷

Mezi další prostředníky, jejichž překlady byly na přelomu 50.–60. let použity k inscenování, patří filmový publicista a scénárista Oldřich Kautský, zaměřený zejména na dramata Eduarda de Filippa. Dále právník Jan Makarius, věnující se v první řadě dílům Alda Nicolaje, nebo dramaturgyně Eva Bezděková, která svým překladem zprostředkovala pro české publikum první hru od Daria Fo.

Obecně v šedesátých letech, kdy již divadlo nesloužilo k silné politické propagandě⁸, byl umožněn větší rozkvět zahraniční tvorby. Iniciativy se tak chopili i vydavatelé, teoretici, dramaturgové nebo sami inscenátoři. Díky nim a také díky časopisu *Divadlo*, ve kterém se psalo o do té doby neznámých nebo tabuizovaných dramaticích, se tak mohli představit českému publiku noví autoři. Mimo časopis *Divadlo* to byl například *Odeon*, který přišel s dalšími Pirandellovými texty. Avšak západní tvorba nebyla tak volně přístupná, jak by se mohlo zdát. Inscenovala se témata většinou úniková, řemeslná, a pokleslá.⁹ I když české scény dokázaly čelit počínajícímu normalizačnímu tlaku nejdéle ze všech uměleckých druhů (literatura, film, hudba...), musely svou náklonost na západ opět v 70. letech přeorientovat. Přesto se v normalizační době objevili další výrazní překladatelé, kteří nabídli alespoň prorežimní italskou tvorbu. Toto počínání bylo možné, jelikož v té době do divadel chodila spíše inteligence a studenti, kteří tvořili společenskou menšinu. Masy se přesunuly ke stále dostupnějším televizním obrazovkám, na které se vláda začala plně soustředit svým agitačním obsahem.¹⁰

Největší zásluhu za přeložené množství různorodých analyzovaných dramatiků má již zmíněný Zdeněk Digrin. Tento teatrolog navíc pomohl zpřístupnit italskou dramatickou tvorbu díky publikacím *Divadlo učenců a diplomatů a Italští autoři*, svazku vydaného v rámci *Slovníku světových dramatiků*.

---

⁷ TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. Pokorný, Jaroslav. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2015 [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Pokorn%C3%BD,_Jaroslav

⁸ Příchodem pracujícího lidu k moci se divadlo mělo stát nejdůležitějším nástrojem propagandy a manipulace mas. Zanedlouho se ale ukázalo, že je tímto počinem lid spíše otrávený. Více: JUST, Vladimír. *Divadlo a "normalizace"* (1971-1989). In: JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému*. Cit. d., s. 105-106.

⁹ JUST, Vladimír. *Divadlo a "zlatá šedesátá"* (1956–1970). In: JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému*. Cit. d., s. 90.

¹⁰ JUST, Vladimír. *Divadlo a "normalizace"* (1971-1989). In: JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému*. Cit. d., s. 105-106.

Mezi současné, a tedy mladší divadelní překladatele, se řadí již zmíněná italianistka a germanistka Kateřina Bohadlová. Ta mimo jiné zprostředkovala českému publiku tvorbu zapomenutého, avšak důležitého divadelního rodu Andreini nebo český překlad původního díla Carla Gozziho *Láska ke třem pomerančům*, které bylo do té doby uváděno pouze podle sovětských adaptací.

Nejen díky těmto překladatelům se od 2. poloviny 20. století mohla italská dramatická tvorba na pražských jevištích uvádět. Neopomenutelným spojovacím článkem je i Italský kulturní institut, který obzvláště v současné době spolupracuje s místními kulturními institucemi, nakladatelstvími nebo například pořadateli festivalů. Samotný institut vznikl v roce 1922, ale za hlubokého totalismu musel omezit svou činnost pouze na knihovnické služby pro profesní účely.¹¹ V minulosti tak byla jeho spojovací funkce utlumena.

Důležitou institucí, napomáhající k uskutečnění kulturní výměny, je i divadelní agentura DILIA, která pořádá překladatelské dílny, zajišťuje hostování zahraničních souborů a poskytuje informace divadlům o nově přeložených hrách. Taktéž vyhledává novinky ze zahraniční divadelní tvorby, kterou přibližuje divadlům.¹²

Šanci objevit nové překladatelské talenty poskytuje i Obec překladatelů prostřednictvím soutěže Jiřího Levého. Pro jejich podporu existuje i Nadace ČLF, která dává vybraným žadatelům možnost získat grant na překlad kvalitní, nemainstreamové dramatické tvorby.

---

¹¹ Italský kulturní institut Praha. *Dějiny: Italská kongregace v Praze*. [online]. Praha: Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale, ©2021 [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: https://iicpraga.esteri.it/iic_praga/cs/istituto/chi_siamo/storia

¹² Divadelní oddělení. Divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s. [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2021] [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <https://www.dilia.cz/15-divadelni-agentura>

2 Pražské divadelní scény

Tato kapitola slouží k získání podrobnějšího přehledu o současných i již neexistujících pražských scénách, na kterých byly ve zkoumaném období (1948–2018) uváděny hry italské provenience. Celý oddíl je založen na rešerši v inscenační databázi Divadelního ústavu.¹³ Není-li tedy uvedeno jinak, všechny zdroje o zmíněných inscenacích pocházejí právě z tohoto pramenu, který v kapitole nebude již vícekrát konkrétně citován.

Scénou se zde myslí prostor, na kterém se dílo odehrálo, a to prostřednictvím jak profesionálního, tak amatérského souboru zmíněného v inscenační databázi. Nenachází se zde pouze budovy divadla jako takové, ale i jejich malé scény. Pojmeme malá scéna je zde míněn prostor nabízející kapacitu sálu maximálně pro 299 diváků, u mnohých případů je to ale výrazně méně. Do této kapitoly jsou zahrnuty i kulturní domy a jiné prostory. Zařazeny jsou i údaje o pražských zájezdových souborech, které na pražském území zkoušely.

Analyzované scény jsou rozříděny nejdříve do podkapitol, pod kterými jsou k nalezení pod jednotlivými názvy v abecedním řazení. V případě, že se na stejné adrese divadlo v čase přejmenovávalo, je starší název uveden v závorce. U podkapitol je možné nalézt informace směřující k pochopení výběru italských her. Lze se tedy dozvědět několik souvislostí z historie divadla a tvorby repertoáru. U některých divadel je historie rozepsána více, u některých méně, což většinou souvisí s počtem odehraných italských inscenací. Pokud se na konkrétní scéně odehrála pouze jedna hra, není třeba se jí tolik věnovat, jako v případě divadel, kde se hrálo více her po dobu několika dekád. Dále jsou vždy zmíněny všechny nalezené hry a jejich autoři, jež se ve zkoumaném období na scéně prezentovaly. U některých her se objevují i zajímavé doplňující poznatky nalezené v průběhu práce. Přesné datum prvního provedení konkrétní hry a další detailnější údaje lze nalézt ve čtvrté kapitole.

Pojmem hra, inscenace, dílo, tvorba nebo titul se v celé práci myslí pouze činoherní žánr. Zmínka o jiných žánrech je výjimečná a specifikovaná. Činoherní tituly jsou značeny kurzívou. Byly zde ponechány i hry nějakým způsobem upravené, nebo adaptované podle italské předlohy. Inspirace k tomuto kroku byla nalezena ve Špičkově

---

¹³ Databáze a online služby Divadelního ústavu (Virtuální studovna) [online databáze]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2017 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=44556&mode=0>

monografii¹⁴, který do seznamu her zahrnuje díla upravená v nespecifikovaném rozsahu, včetně adaptací podle knižní nebo filmové předlohy. Původní myšlenou bylo upravená díla vhodným způsobem vyčlenit do samostatné kapitoly. Nakonec se ukázalo jako přehlednější je u každé scény ponechat spolu s díly neupravenými. Ostatně, na základě vlastní analýzy různých zdrojů vyšlo najevo, že je někdy diskutabilní, zda dílo bylo, nebo nebylo opravdu nějakým způsobem upraveno.

2.1 Velké scény

2.1.1 Branické divadlo

Historie Branického divadla sahá až do roku 1925, tehdy bylo využíváno k různorodým účelům.¹⁵ Po zrušení Státního divadelního studia¹⁶ sloužilo jako stagiona pro amatéry a poloamatéry k jejich zviditelnění, a to především v pantomimě a podobných stylech.¹⁷ Zaniklo v roce 1991 a po dvou letech se budovy ujalo občanské sdružení LETITIA, které se zde snažilo obnovit provoz. Vzhledem k docela velkému sálu (320 sedadel) a ekonomické nesoběstačnosti se divadlo dramaturgicky nepouštělo do kontroverzních experimentů a věnovalo se tak spíše usazenějším titulům.¹⁸ Vyšší odborná škola herecká zde uvedla dvě Goldonihovy hry. Poprvé upravenou inscenaci *Drbny* v roce 1997 v režii Jaroslavy Tvrzníkové a Oldřicha Vlčka, podruhé o tři roky později dílo *Kavárnička aneb Kmotr z Benátek*. V režii Patrika Hartla byla na začátku roku 2002 odehrána premiéra *Otevřeného manželství* od Daria Foa a jeho manželky Francie Rameové. Inscenaci si zde připravilo Studio DVA divadlo.

2.1.2 Divadlo ABC

Divadlo ABC nacházející se v pasáži U Nováků v ulici Vodičkova bylo známé již za první republiky. Tehdy ještě pod názvem Osvobozené divadlo, a to díky J. Voskovcovi

---

¹⁴ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 453-572.

¹⁵ PETIŠKOVÁ, Ladislava. O DIVADLE: Příběh divadla v Braníku. *Divadlo BRAVO!: (bývalé Branické divadlo)* [online]. Praha: Divadlo BRAVO!, [2020] [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <http://divadlobravo.cz/o-divadle/>

¹⁶ Provozovatel menších divadel, který vznikl z dřívějšího Státního zájezdového divadla (Vesnické divadlo).

¹⁷ HOLEŇOVÁ, Jana. Branické divadlo pantomimy. In: *Český taneční slovník. Tanec, balet, pantomima*, [online]. Praha: Divadelní ústav, 2001, s. 26 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Branick%C3%A9_divadlo_pantomimy

¹⁸ POKORNÝ, Vít. Branické divadlo Praha. In: *Divadelní noviny* [online]. Praha, 2018, 3. září 2018 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/branicke-divadlo-praha>

a J. Werichovi. Ten byl, jakožto tehdejší vedoucí, často kritizován za špatnou dramaturgickou přípravu, za upřednostňování pouze dvou postav a nedostatečnou taneční a pěveckou složku v uváděných hrách. I přes tuto kritiku bylo divadlo hojně navštěvováno a dokázalo být téměř finančně soběstačné.

První uvedenou italskou hrou byl *Čert nikdy nespí* od dramatika Alberta Perriniho s premiérou v prosinci 1957 v režii M. Horníčka. Roku 1960 předal Werich vedení divadla právě Horníčkově, kterému se vydařila obnova hudební veselohry, mimo jiné díky hře *Tři pomeranče* podle Gozziho předlohy *Láska ke třem pomerančům* s premiérou v březnu roku 1961 v sovětské adaptaci od Masse, Červinského a Rajkina. Kvůli bezradnému, a ne moc dlouhotrvajícímu novému vedení J. Jahna bylo divadlo po skončení sezony 1961/1962 připojeno k uskupení Městských divadel pražských,¹⁹ ke kterému patřila i Divadla Komorní a Komedie, později i malé scény Rokoko a Ábíčko.

V době příchodu ABC do Městských divadel pražských byl ředitelem Ota Ornest, díky kterému bylo možné obejít směrnice pro výběr her do repertoáru, které byly stanovené pro celé Československo.²⁰ Příchod ABC vyvolal dokonce nad repertoárem celého uskupení i debatu v tisku. Uskupení totiž nemělo vyhraněný myšlenkový či umělecký styl, vybíralo si, co mu vyhovovalo a prvky slučovalo v jeden soubor. „*Pro Městská divadla pražská je odedávna důležitým kritériem zabrat co největší komplex národních literatur, co nejbohatší směsici žánrů, a stylů, témat i nálad*“.²¹ Nová éra divadla ABC byla započata uvedením právě italské tvorby *Archandělé nehrají biliár* od Daria Fo.²² Dramaturgie v západním duchu ale netrvala dlouho, jelikož byl Ornest nucen z postu ředitele odejít. Na jeho místo nastoupil Lubomír Poživil, během jehož éry se repertoár ABC soustředil především na muzikály. Poživilovým nástupem bylo zrušeno v celém uskupení i rozdělení repertoáru na velmi prosazovanou západní dramaturgii bulvární a uměleckou.²³ Jedinou uvedenou tvorbou v žánru činohry byla v 70. letech *Sobota, neděle a pondělí* od Eduarda de Filippa s československou premiérou v roce 1974. V 80. letech se na scéně objevil Goldoniho *Letní byt* v režii Ladislava Vymětala a hra *Libej mě, Alfréde* od Carla Terrona v režii Norberta Snítily.

---

¹⁹ JUST, Vladimír. ABC. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 1—2 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/ABC>

²⁰ Historie Městských divadel pražských. *Městská divadla pražská* [online]. Praha, © 2011-2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/historie/historie-mdp/>

²¹ VALTROVÁ, Marie. MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ 1950-1972. *Ornestinum: slavná éra Městských divadel pražských: herci vzpomínají*. Praha: Brána, 2001, s. 25.

²² Tamtéž, s.198.

²³ Historie Městských divadel. Cit. d., <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/historie/historie-mdp/>

V polistopadové revoluci se uskupení Městských divadel pražských kompletně přeměnilo. Na post ředitele usedl dramaturg a dramatik Jan Vedral, za jehož vedení se každá ze scén umělecky osamostatnila. Získala vlastní vedení a také část rozděleného hereckého souboru.²⁴ Divadlo ABC se vydalo směrem spíše komediálním. Přesto se v dubnu roku 1992 objevila pohádka Carla Gozziho *Král jelenem*.

Pod vedením Milana Schejbala (1994-2006), který cílil spíše na hudební drama a bulvární hry, se na scéně roku 1998 objevila Goldonihovo *Benátská vdovička*. Zde se jednalo o spolupráci s Pražskou divadelní agenturou Václava Hanzlíčka.

V roce 2006 se ředitelem stal Ondřej Zajíc, který chtěl spolu s uměleckým šéfem Petrem Svojtkou obnovit styl Oty Ornesta. Opět tak byla propojena umělecko – provozní úroveň divadla ABC a Rokoka. Divadlo ABC se navrátilo ke klasickému dramatu a literárním a filmovým adaptacím.²⁵ I přesto byl téhož roku uveden komediální *Poprask na laguně* od Goldonihovo v režii Štěpána Chaloupky. O šest let později, tedy roku 2012, uvedla Agentura Harlekýn *Filumenu Marturano* v režii Zdeňka Kaloče. Poslední uvedenou hrou v ABC je *Vím, že víš, že vím*, která byla podle filmového scénáře upravena pro divadlo. Mezi autory je uveden filmový scénárista Rodolfo Sonega a herec Renato Giordano, který hru upravil a zrežiroval pro italské publikum. V české premiéře byla inscenována roku 2015 v režii Vladimíra Strniska. Komédie, která je stále na repertoáru, vznikla opět ve spolupráci Městských divadel pražských s Agenturou Harlekýn.²⁶

2.1.3 Divadlo Adria (Divadlo za Branou I, II, III)

Divadlo Adria sídlící v ulici Jungmannova vzniklo v roce 1925 a sloužilo nejdříve Laterně magie. V roce 1965 začalo scénu využívat Divadlo za branou, patřící režiséru Otomaru Krejčovi. To bylo zrušeno z politických důvodů v roce 1972 a obnoveno na stejném místě²⁷ až po revoluci jako Divadlo za branou II.

Obnovené divadlo mělo v polistopadových podmínkách navázat na původní program, jímž byly hry zaměřené na otázku lidské mravnosti.²⁸ Ten byl ovšem přijat vlažně. Pro nedostatečný zájem diváků a z hospodářských důvodů bylo divadlo v roce

---

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Vím, že víš, že vím... In: *Městská divadla pražská* [online]. Praha, © 2011-2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/inscenace/185/vim-ze-vis-ze-vim/>

²⁷ DIVIŠOVÁ, Tereza. *Divadlo za branou*. Praha, 2006, s. 84. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce: Helena Kupcová.

²⁸ PATOČKOVÁ, Jana. Dramaturg, překladatel, esejista. In: KRAUS, Karel. *Divadlo ve službách dramatu*. Praha: Divadelní ústav, 2001, s. 595.

1994 Krejčou ukončeno. Poslední nově uvedenou hrou před tímto ukončením byli *Obři z hor (Mýtus umění)* od dramatika Luigiho Pirandella v Krejčově režii. Zajímavostí je, že byla samotná hra dokončena až posmrtně Pirandellovým synem.²⁹

Hned následující rok bylo divadlo pod vedením občanského sdružení obnoveno jako Divadlo za branou III. Na přejmenované scéně s názvem Divadlo Adria byl odehrán *Letní byt* v režii Víta Vencla. Hra podle Goldoniho předlohy byla upravena již italským režisérem Giorgiem Strehlerem. Bohužel ani nově vzniklé sdružení nemělo dlouhé trvání a koncem roku 1995 bylo divadlo definitivně zrušeno.

Na konci devadesátých let se do tohoto prostoru přemístilo Divadlo bez zábradlí pod vedením Karla Heřmánka,³⁰ které v roce 1998 uvedlo v české premiéře *Tři muži na špatné adrese* od dramatika Luigiho Lunariho. Titul v režii Borise Šcedrina je stále k podzimu roku 2020 v aktuálním repertoáru divadla.³¹

2.1.4 Divadlo E. F. Buriana (Divadlo D 46-D 51)

Toto levicové, někdy až agitační, divadlo založil Emil František Burian v roce 1933. V průběhu let se mnohokrát přejmenovávalo a v roce 1939 přesídlilo do dnešního Divadla Archa Na Poříčí. Z důvodu změny diváckého vkusu a dalších problémů bylo divadlo převedeno pod armádní zřízení. Ještě před tím, byli roku 1950 uvedeni Goldoniho *Zamilovaní* v režii Ivana Weisse. Italská tvorba se na scéně nijak nevyvíjela, přestože Burian zůstal v divadle vedoucím a režisérem. Výběr her musel být totiž směřován na politický program podle potřeb ministra obrany a ani po volnějším politickém období³² nebyla žádná hra z Itálie uvedena.

Na počest zemřelého Buriana nechalo město v roce 1960 založit na stejné adrese nové divadlo nesoucí Burianovo jméno. V čele s ředitelem Vladimírem Nejezchlebem, uměleckým šéfem Karlem Novákem a dramaturgyní Helenou Šimáčkovou byly střídány mnohé styly. Často se jednalo o provedení her v humorné formě v jejímž duchu byla

---

²⁹ KRAUS, Karel. *Obři z hor*. In: KRAUS, Karel. *Divadlo ve službách dramatu*. Cit. d., s. 557.

³⁰ HILMERA, Jiří. *Divadlo Bez zábradlí: alias kino Adria, Divadlo za branou, Laterna magika, kino Moskva*. In: *EUROPEAN THEATRE ARCHITECTURE* [online]. ©2020 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.theatre-architecture.eu/cs/db/?theatreId=48>

³¹ *Divadlo Bez zábradlí. Tři muži na špatné adrese*. [online]. Praha, © 2011–2014 [cit. 2020-11-14]. Dostupné z: <http://www.bezzabradli.cz/repertoar/tri-muzi-na-spatne-adrese>

³² SRBA, Bořivoj. *Divadlo D 34*. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 55–62 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_D_34

upravována i vážnější témata. V tomto období (1962) byly uvedeny pouze *Zpívající Benátky* v režii hostujícího Karla Pecha.

Nová dramaturgyně Jarmila Drobná (1966–71) ponechala v repertoáru moderní světové dramatiky, začala ale cílit na klasiku. V roce 1971 byl uveden *Vytrvalý záletník neboli Svíčkař od renesančního Giordana Bruna* v režii hostujícího Ivana Glance. Se změnou ředitele Josefa Mixy (1971–1972) směřovalo divadlo nejvíce na typický normalizační repertoár. Z důvodu chybějící umělecké vynalézavosti se sovětským hrám v sedmdesátých letech tolik nedařilo, a to ani s opětovnou změnou režisérů, ředitele a dalších divadelníků.

Kvůli poklesu návštěvnosti v osmdesátých letech začalo divadlo uvádět více veseloher a komedií. Mezi nimi byl uveden i Goldonih *Poprask na laguně* v režii Jaromíra Pleskota. Úspěch scény se vrátil až na přelomu osmdesátých a devadesátých let díky mladým moderním režisérům. V polistopadové revoluci byl na pozici ředitele režisér Jaromír Pleskot, který na scéně prezentoval do té doby zakázané dramatiky. Z italské tvorby režíroval, již z 60. let známé, *Manželství po italsku* Eduarda De Fillipa. I přes zlepšující se situaci bylo divadlo v roce 1991 zrušeno.³³

2.1.5 Divadlo Kalich

Divadlo Kalich se nachází v ulici Jungmannova. Nejedná se o scénu pouze činoherní, specializuje se i na muzikály a další divadelní žánry. Jejím cílem je představovat české premiéry moderního světového dramatu. Snaží se nejen o pobavení diváka ale také o jeho vzdělání.³⁴

Jediným odehraným titulem bylo *Bez předsudků* v režii Romana Štolpy s premiérou v roce 2004. Podle plakátu Divadla Kalich jsou autory hned čtyři osobnosti. Na italských plakátech je ale specifikováno, že Pino Ammendola a Nicola Pistoia byli pouze režiséři a Fiona Bettaniová s Diegem Ruizem autoři a zároveň protagonisté.³⁵

---

³³ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo E. F. Buriana. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_E_F_Buriana

³⁴ Divadlo Kalich. *Historie divadla*. [online]. Praha: <https://www.divadlokalich.cz>, © 2019 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.divadlokalich.cz/divadlo-kalich/o-divadle/historie-divadla/>

³⁵ *Orgasmo e pregiudizio*. In: Teatro.it [online]. © 2018 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/orgasmo-e-pregiudizio>

2.1.6 Divadlo Komédie

V budově paláce Báňské a Hutní společnosti na rohu ulice Jungmannova a Lazarská se nachází nynější Divadlo Komédie spadající pod Městská divadla pražská. Divadlo zde sídlí od roku 1954, dříve se nacházelo na menším prostoru ve Stýblově pasáži na Václavském náměstí. K Městským divadlům se připojilo již při zrodu, tedy v roce 1950.³⁶ Za ředitelské éry Oty Ornesta byl repertoár na italské autory v celku bohatý. Již samotný název divadla napovídá o jeho žánrové orientaci. Hrály se zde převážně veselohry, často doprovázené zpěvy a tanci.

Jako první italskou veselohrou tohoto typu a zároveň čtvrtou hrou v celkovém repertoáru celého uskupení byla Goldonih *Komédie o vějíři* s premiérou v roce 1950. Hra byla režírována a upravována Karlem Svobodou. Hrála se 91x.³⁷ Roku 1957 se ku příležitosti 250. narozenin Goldonih inscenovala *Benátská vdovička* s 203 reprízami.³⁸ Hned v dalším roce byla uvedena hra De Filippa *Straší či nestraší* v režii K. Svobody s pouze 33 reprízami.³⁹ V sezoně 1959/1960 se objevilo De Filippovo další dílo, jímž byla *Filumena Marturano* v téže režii, která dosáhla 53 repríz.⁴⁰

Doposud poslední italskou tvorbou na jevišti Komédie byla v roce 1978 hra *Poprask na laguně*. Ta byla uvedena Divadlem Jiřího Wolkra, které mezi lety 1972–1979 scénu Komédie užívalo. Premiéra pro veřejnost se uskutečnila v roce 1978 v režii Karla Texela. Zanedlouho na to bylo potřeba scénu rekonstruovat, a tak zůstala uzavřená až do roku 1991. Od toho momentu prošlo divadlo mnohými změnami. Mezi lety 2002–2018 se opět osamostatnilo od Městských divadel pražských, avšak žádná tvorba italské provenience již na této scéně ve zkoumaném období nebyla uvedena.

2.1.7 Divadlo Na Fidlovačce

Historie této scény, která několikrát změnila název, sahá do roku 1921, kdy v Nuslích v ulici Křesomyslova vzniklo Tylovo divadlo. Budova začala chátrat a mezi lety 1978–1994 byla uzavřena. Až v roce 1998 byl tento prostor po rekonstrukci opět otevřen, a to v čele s ředitelem Tomášem Töpferem a dramaturgyní Helenou

---

³⁶ ŠORMOVÁ, Eva. Městská divadla pražská. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/M%C4%9Bstsk%C3%A1_divadla_pra%C5%B5sk%C3%A1

³⁷ VALTROVÁ, Marie, *Ornestinum*. Cit. d., s. 193.

³⁸ Tamtéž s. 195–196.

³⁹ Tamtéž s. 196.

⁴⁰ Tamtéž s. 197.

Šimáčkovou. Na scéně chyběl stálý soubor, a tak se zde střídali herci z různých divadel. V repertoáru se nejčastěji objevovaly zábavné a lidové komedie,⁴¹ nechyběly ani pohádky.⁴² V devadesátých letech většina divadel sázela na skromné herecké obsazení. Tato scéna se však vydala opačným směrem, aby se odlišila od zbytku a přilákala do zrekonstruovaného prostorou nové diváky. Jedním z hlavních témat byla „*posedlost divadlem a vzájemné prostupování a ovlivňování divadla a života*“.⁴³

Hrály se zde dvě hry italského původu. Nejdříve v roce 2000 komediální variace na Pirandellovu inscenaci *Člověk, zvíře a ctnost* v režii Petra Rychlého. Jednalo se o devátou inscenaci v repertoáru znovuotevřeného divadla s 18 reprízami. V roce 2004 se hrál Goldonih *Poprask na laguně* v režii Ivana Rajmonta.

2.1.8 Divadlo na Vinohradech (Divadlo československé armády)

Divadlo na Vinohradech se sídlem na dnešním Náměstí Míru bylo otevřeno publiku již v roce 1907. V době, kdy scéna spadala pod staré uskupení Městských divadel pražských měla svou prestiž díky vysokému uměleckému zpracování repertoáru. To bylo ale nepohodlné režimu, a proto v roce 1950 převzala Vinohradské divadlo armáda, která vyžadovala ideologický a jednoduchý repertoár.

V roce 1960 bylo divadlo zpět navraceno pod Pražský národní výbor, i když stále neslo jméno po armádě. Repertoár se začal zaměřovat na české hry. V letech 1965–1970 byl ředitelem dramatik František Pavlíček, který usiloval o „*myšlenkově provokativní divadlo, avšak v divácky přitažlivější podobě, kterou měli zajistit především herci*“. Repertoár byl v té době tvořen v závislosti na možnostech „hvězdných“ herců, kteří byli na tuto scénu přizváni. Hrála se moderna i klasika ze zahraničí, nechyběly ani původní domácí tituly, naopak se z repertoáru začaly vytrácet hry sovětské.⁴⁴

První tvorbou s italským původem byla adaptace *Podivná příhoda aneb Jak neprodat dceru* podle Goldonih předlohy, kterou vytvořil Němec Wolfgang Hildesheimer. Byla to československá premiéra v roce 1965 v režii Františka Štěpánka.

---

⁴¹ HUČÍN, Ondřej. Divadlo na Fidlovačce. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 105–107 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_Fidlovačce

⁴² TICHÝ, Zdeněk A. Jak se probouzí zakleté divadlo: Zpěv není povinný. In: HLAVÁČEK, Boris, TICHÝ, Zdeněk A. a ŠIMÁČKOVÁ, Helena *Obrozené divadlo: Divadlo Na Fidlovačce 1921–2001*. [Praha?]: ASA, 2001, s. 69.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo na Vinohradech. *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_Vinohradech

V tomto období měly úspěch nejvíce hry ze západu,⁴⁵ které zahrnovaly i Pirandellovu tvorbu. Když v roce 1966 získala scéna svůj nynější název, byl Štěpánkem uveden *Člověk, zvíře a ctnost*. Téměř přesně na rok proběhla premiéra Pirandellova *Jindřicha IV.*, v režii hostujícího režiséra Václava Hudečka s bravurním hereckým výkonem Miloše Kopeckého.⁴⁶

Jelikož byl ředitel Pavlíček zapojen do reformního hnutí, byl odvolán a spolu s ním odešla nejen dramaturgyně Helena Šimáčková ale i celý repertoár. Nové vedení v čele s ředitelem Zdeňkem Míkou přeměnilo program do normalizačního stylu v podobě ideologických her s cílem prvoplánového pobavení mas. Západní hry tak byly vytlačeny sovětskými tituly a českými levicovými dramatiky. Do popředí byli stavěni populární herci z televizních seriálů, kteří měli vzbuzovat zájem o inscenace. V normalizačním období (1972) tak měla premiéru pouze jediná inscenace italského původu, kterou byl Goldoniho *Starý bručoun Toderò* v režii Stanislava Remundy.

Na nějaký čas se od roku 1981 k Vinohradskému divadlu připojil administrativně i Činoherní klub, z jehož řad se zde uskutečnilo režisérské hostování. Dramaturg J. Vedral se mezi lety 1985–1990 snažil zacílit na hry se závažnou mravní a společenskou problematikou a díky tomu začala opět vzkvétat celá tvorba, bohužel až na tu italskou.

V devadesátých letech během ředitelské éry Jiřiny Jiráskové (1990-2000) začaly hry cílit na střední třídu, a to v konzervativnějším duchu. Až v roce 1994 byla zaplněna dlouhá mezera v italských inscenacích *Popraskem na laguně* od Goldoniho v režii hostujícího Ladislava Smočka a v roce 1999 *Zpívajícími Benátkami* v režii Jiřího Menzela. V roce 2003 měla premiéru Gozziho nejhranější pohádka *Král jelenem* v režii hostujícího Petra Svojtky. V této dekádě byla na hlavní scéně uvedena v české premiéře v roce 2009 i *Zkouška orchestru*, která byla adaptována a režírována Martinem Stropnickým podle filmové předlohy Federica Felliniho. Po 46 letech se na hlavní scénu vrátil Pirandellův *Jindřich IV.*, v režii Michala Vajdička.

---

⁴⁵ SLAVICKÝ, Stanislav. 75 Let Vinohradského divadla. Současnost a tradice. *Divadlo na Vinohradech - 75 let*. [Praha]: Severografia Velký Šenov, s. 10.

⁴⁶ Tamtéž.

2.1.9 Divadlo Palace (Divadlo Jiřího Grossmanna)

V Paláci Jalta na Václavském náměstí sídlila nejdříve různá kina. Mezi lety 1991–2006 se sál stal divadelní scénou Divadla Jiřího Grossmanna,⁴⁷ kterou založil na Grossmannovu počest Miloslav Šimek⁴⁸. V době působení se na repertoáru objevila jediná inscenace italské provenience, kterou byla *Motýlí hra* od Alda Nicolaje v režii Marie Lorencové s premiérou v roce 1997.

Nástupcem Divadla Jiřího Grossmanna se stalo v roce 2006 Divadlo Palace, které vsází na výjimečné herecké obsazení, rozmanitost a kvalitu především komediálního repertoáru.⁴⁹ V roce 2017 byla uvedena adaptace Machiavelliho *Mandragory* s názvem *Nápoj lásky* v režii Petra Hrušky podle dramaturgie Maxe Christiana Feilera.

2.1.10 Divadlo pod Palmovkou (Divadlo S. K. Neumanna / Městské oblastní divadlo Praha-Žižkov)

V roce 1948 v paláci Akropolis v ulici Kubelíkova vznikla pod vedením Antonína Kurše lidová divadelní scéna s orientací na zájezdové víkendové představení po okrese Praha-venkov. Tehdy se nazývala Městské oblastní divadlo Praha-Žižkov. Hned po první sezoně změnilo divadlo název i působiště do současné Zenklovy ulice. V té době se hrávalo podle divadelních pravidel, především šlo o ideologické hry.⁵⁰ Z italské tvorby byl nejdříve uveden Goldoniho *Sluha dvou pánů* v režii Miroslava Janečka s premiérou v roce 1950 (28x). V roce 1951 byla scéna a přejmenována po národním umělci na Divadlo S. K. Neumanna. Za uměleckého vedení Jana Strejčka nejdříve nesklízely sovětské a domácí hry velké úspěchy.⁵¹ To se změnilo v roce 1954, kdy přišli noví režiséři Evžen Sokolovský a Jaroslav Dudek a přinesli s sebou nového uměleckého ducha.

---

⁴⁷ *Divadlo Palace* [online]. Praha: Divadlo Palace Praha [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: <https://www.divadlopalace.cz/cz/informace-o-divadle-palace-praha/156/>

⁴⁸ NOVOTNÝ, Jiří Datel. *Závidím: vzpomínka na Jiřího Grossmanna*. Praha: Regia, 2001, s. obálka.

⁴⁹ Divadlo Palace Praha. Cit. d.⁵⁰ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo pod Palmovkou. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_S._K._Neumanna

⁵⁰ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo pod Palmovkou. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_S._K._Neumanna

⁵¹ Tamtéž.

Sokolovský ještě ten rok uvedl na scénu Goldonih *Poprask na Laguně*, čímž si získal angažmá. Hra se dočkala 58 repríz⁵² a uvedení v televizi.⁵³

Po další personální změně se na přelomu 50. a 60. let začaly hrát v jedné linii spíše oddechovější tituly v podobě současných lidových veseloher, v druhé pak obtížnější dramata. Z italské tvorby byla v 60. letech uvedena nejdříve Gozziho pohádka *Princezna Turandot* v režii Aleše Podhorského s premiérou v roce 1964. Následující rok Goldonih *Benátská dvojčata* v režii Svatoslava Papeže. Rok na to se hrála komedie *Kaviár nebo čočka* od dvojice tehdy současných autorů Giulia Scarnicciho a Renza Tarabusiho v režii Luďka Pilce. Šedesátá léta v roce 1969 uzavřela premiéra Ruz(z)antovy *Vdovičky z Ancony* v režii Zdeňka Kaloče.

Zatímco na přelomu 60. a 70. let se nápaditost repertoáru spíše celkově ustrnula, v dalších letech během ředitelské dekády Josefa Burdy (1972–1982) se objevily i na svou dobu odvážnější tituly, při kterých navíc dokázal nově příchozí režisér Otomar Krejča vést herce k lepším výkonům.⁵⁴ Sedmdesátá léta byla na italskou tvorbu stejně plodná, jako léta šedesátá. V roce 1971 uvedl režisér Miroslav Vildman sice již známého *Sluhu dvou pánů*, ale hned následující rok se uskutečnily dvě další inscenace. Nejdříve zájezdové představení s názvem *Dobrou noc, Patricie* od Alda De Benedettiho a o měsíc později se vrátila autorská dvojice Scarnicci a Tarabusi, tentokrát s titulem *Otcové se rodí ve skříních* v režii Luďka Pilce. V roce 1976 měly premiéru *Poustevníkovi zuby* od někdejšího současníka Carla Terrona v režii Václava Lohninského.

Krejčovým směrem se vydal i režisér Jan Grossman (1982–89), který zároveň objevil zajímavé inscenace, mezi kterými byla i *Naše Dea* od Massima Bontempelliho s premiérou v roce 1985. Grossmanovi se tímto povedlo získat pro scénu čestné místo mezi kamennými divadly. O rok později byla ve foyeru divadla, které se bez přerušení sezony rekonstruovalo,⁵⁵ uvedena komorní hra *Tři na lavičce* od dramatika Alda Nicolaje v režii Pavla Háši. Vynalézavými režisérskými kousky zaujali i juniorští režiséři Ján Novák a hostující Juraj Deák, který navrátil v roce 1988 na scénu Gozziho pohádku *Princezna T*. V tomto případě šlo o upravenou verzi podle Daniely Fischerové. Osmdesátá léta byla uzavřena dílem *Mandragora* od Machiavelliho v režii Jana Lormana.

---

⁵² MARŠÁLEK, Josef. Divadlo S.K. Neumana 1948-1958: [jubilejní publ.]. Praha: [nákl. vl.], 1958. s. 55-57.

⁵³ Tamtéž s. 45.

⁵⁴ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo pod Palmovkou. Cit. d.

⁵⁵ Tamtéž.

V roce 1990 byla scéna přejmenována na Divadlo pod Palmovkou, jehož jméno nese dodnes. Téhož roku se uvedla hra *Náhodná smrt anarchisty*. Zajímavostí je, že se jedná o první hranou hru Daria Fo na pražských jevištích od roku 1979. Tento autor si totiž sám nepřál, aby byly jeho hry v Československu v té době uváděny. Dělo se tak z důvodu soucítění z pronásledovanými chartisty.⁵⁶ Obecně po revoluci se divadlo dostalo do existenčních problémů.⁵⁷ Přišlo o diváky, hrálo na své scéně jen párkrát do týdne a do roku 1995 se soubor věnoval spíše mimopražským výjezdům.⁵⁸ Jako řešení k záchraně posloužila silná změna repertoáru, kdy namísto zábavných a vulgárních titulů byla zvolena tragická, silně prožívaná dramatika.⁵⁹

Po nové rekonstrukci se od druhé poloviny devadesátých let zařadila scéna opět mezi nejnavštěvovanější divadla v Česku. V novém tisíciletí bylo cílem divadla spojit to nejlepší z evropských titulů se současnými směry. Jednalo se především o dramata s realistickým způsobem vyprávění a mnohvrstevným hereckým a režijním uchopením. V roce 2002 a 2013 bylo divadlo poškozeno povodní a v důsledku toho, mezi lety 2013–2015, zkoušelo v provizorních podmínkách. Inscenace byly uváděny na zájezdových scénách jak v Praze, tak i mimo ni.⁶⁰ V roce 2014 byl po 70 letech uveden *Poprask na laguně*, tentokrát v režii Michala Langa.

2.1.11 Divadlo Studio Dva

Hlavní budova Divadla Studio Dva se nachází v pasáži Paláce Fénix na Václavském náměstí. Scéna, která vznikla roku 2013 se specializuje spíše na autorské hry. V roce 2016 se zde přece jen objevila jedna inscenace italské provenience. Jednalo se o Goldoniho *Poprask na laguně*. Hra v režii Milana Schejbala je zde stále na repertoáru.⁶¹

---

⁵⁶ Campagne sociali e politiche: "Mi dispiace ma non ho altri mezzi per protestare." In: *ARCHIVIO Franca Rame Dario Fo* [online]. 1979 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <http://www.archivio.francarame.it/scheda.aspx?IDScheda=12252&IDOpera=26>

⁵⁷ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo pod Palmovkou. Cit. d.

⁵⁸ Historie. *Divadlo pod Palmovkou* [online]. Praha: Divadlo pod Palmovkou, [2020] [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.podpalmovkou.cz/historie>

⁵⁹ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo pod Palmovkou. Cit. d.

⁶⁰ Historie. *Divadlo pod Palmovkou*. Cit. d.

⁶¹ O divadle. *Studio DVA divadlo* [online]. Praha: Studio DVA divadlo, c2020 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.studiodva.cz/o-divadle/o-divadle-o-nas/>

2.1.12 Divadlo U hasičů

Scéna nacházející se v ulici Římská, na které dříve působilo divadlo Spejbla a Hurvínka, patří od 90. let opět Hasičům. Prostory se zde pronajímají různým souborům.⁶² Jedním z nich byla i pražská Agentura DFU, která zde v roce 1996 sehrála *Otevřené manželství* od Daria Fo a jeho manželky Francie Rameové v režii Jaroslava Gillara. V roce 1999 zde uvedla Pražská divadelní agentura Václava Hanzlíčka inscenaci *Tři na lavičce* v režii Pavla Háši a v roce 2005 *Nebyla to pátá, byla to devátá* v režii Jiřího Menzela. Oba tituly patří italskému dramatikovi Aldu Nicolajovi.

2.1.13 Divadlo v Dlouhé

Repertoárovou scénu Divadla v Dlouhé založilo město v roce 1996. Působí zde stálý soubor vzniklý ze spojení vybraných herců z divadla Labyrint v čele s režisérkou a dramaturgyní Hanou Burešovou a vybraní herci z Dejvického divadla s režisérem Janem Bornou. Divadlo se snaží orientovat svůj repertoár na žánrovou a stylovou pestrost, a především na méně známé, nejlépe doposud neuvedené tituly. Soubor míří od činohry spíše k alternativě a dalším žánrům, nezapomíná ale na mladé publikum, pro které každoročně uvádí více než 120 představení.⁶³ V repertoáru tohoto divadla bylo italské drama zastoupeno pouze jednou, a to Goldoniho komedií *Lhář* v roce 2005 v režii Hany Burešové.

2.1.14 Komorní divadlo

Divadlo, které se nacházelo v dnes již neexistujícím sálu hotelu Central v Hybernské ulici,⁶⁴ patřilo nejdříve Divadlu na Královských Vinohradech a od roku 1950 se přidalo k Městským divadlům pražským. V tomto uskupení se soustředilo především na „*hry intimního ladění s pravdivým, upřímným zahleděním na člověka v celé jeho složitosti síle a kráse*“.⁶⁵

---

⁶² Kontakt: Divadlo u Hasičů. *Divadlo u hasičů* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://divadlouhasicu.net/kontakt/>

⁶³ *Divadlo v Dlouhé* [online]. Praha: Divadlo v Dlouhé, c2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.divadlovdlouhe.cz/o-nas/>

⁶⁴ ŠTĚROVÁ, Dora. *Komorní divadlo 1950-1976*. Praha, 2007, s. 6. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Vladimír Just.

⁶⁵ ORNEST, Ota. KOMORNÍ DIVADLO – DIVADLO KOMEDIE. *Městská divadla pražská 1950-1955*. Praha: Městská divadla pražská, [1956], [7]

Na jevišti Komorního divadla se hrály pouze tři italské hry. Nejdříve to byla *Neapol, město milionů* od De Filippa v režii Miroslava Macháčka. Tuto hru si divadlo údajně vybralo, protože dramaturgové často cílili na hry s mezinárodní problematikou, „hry, jejichž úkolem je propagace dorozumění mezi národy a mírového vyřešení mezinárodní problematiky“⁶⁶. Přestože inscenace nebyla výrazně úspěšná v očích diváků (77x), získala velmi kladné hodnocení z pohledu kritiky díky mimořádným tvůrčím činům. Šlo přímo o „průlom v rámci dramaturgie českého divadla“.⁶⁷ V roce 1962 se na scéně objevilo dílo *Sbohem, Lugano!* v režii Václava Hudečka. Autory této hry byli scénáristé Mino Roli a Luciano Vincenzoni. Z divadelní databáze lze vyčíst, že se jednalo o jediné ztvárnění hry od těchto autorů na českém území. S velkým úspěchem se hra zřejmě nesetkala, reprízována byla pouze 23x.⁶⁸ Posledním dílem před zánikem scény byl v roce 1971 *Zločin na kozím ostrově* od Bettiho Uga v režii Oty Ornesta. Reprízovaný byl 41x.⁶⁹ Divadlo bylo definitivně zrušeno v roce 1976. Jako oficiální důvod byla udávána rekonstrukce scény, ta ale nebyla nikdy uskutečněna.⁷⁰

2.1.15 Národní divadlo

Pod instituci Národního divadla, jehož zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky, spadají aktuálně čtyři scény a divadelní soubory. Těmito scénami je Národní divadlo, Státní opera, Stavovské divadlo a Nová scéna.⁷¹ Ještě donedávna pod tuto instituci spadala i komorní scéna Divadla Kolowrat.

Reprezentativní scéna Národního divadla, která sídlí v ulici Národní, byla otevřena již v roce 1881. Nynější název se ale užívá až od roku 1930. Hraje se zde aktuálně opera, balet i činohra, složena jak z klasických děl, tak z moderní světové tvorby.⁷² Za celé zkoumané období nebyl na této konkrétní scéně dohledán žádný záznam o činohře italské provenience, s výjimkou roku 1994, kdy se zde odehrála premiéra Goldoniho *Sluhy dvou pánů* v režii Ivana Rajmonta. Hra se dočkala přímo nevídaného úspěchu. Reprízovala se celkem 600x po dobu 22 let.⁷³

---

⁶⁶ Tamtéž s. [7].

⁶⁷ VALTROVÁ, Marie, *Ornestinum*. Cit. d., s. 17-18.

⁶⁸ Tamtéž, s. 197–198.

⁶⁹ Tamtéž s. 202.

⁷⁰ Historie Městských divadel. Cit. d., <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/historie/historie-mdp/>

⁷¹ O divadle. *Národní divadlo* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/o-divadle>

⁷² Tamtéž.

⁷³ ČT24. Šest set repríz a dost. Rekordní Sluha dvou pánů má derniéru. *Česká televize* [online]. Praha: Česká televize, ©1996 – 2020, 27. 12. 2016 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z:

2.1.16 Stavovské divadlo (Tylovo divadlo)

Stavovské divadlo, které je jedním z nejstarších evropských divadel, bylo otevřeno roku 1783 v dnešní ulici Železná na Ovocném trhu. V roce 1920 byla scéna nuceně připojena k Národnímu divadlu a již od svého počátku vystřídal několikrát svůj název.

Mezi lety 1948–1990 se budova jmenovala Tylovo divadlo,⁷⁴ a právě během této doby byla poměrně plodná na hry italské provenience, zejména na široký výběr Goldonihho her. Padesátá léta byla zahájena *Sluhou dvou pánů* v režii Karla Dostala. O jedenáct let později, tedy v roce 1961, navázal na Goldonihho tvorbu dílem *Poprask na laguně* i režisér Miroslav Macháček. Hra se stala vůbec jednou z divácky nejúspěšnějších her šedesátých let.⁷⁵ V roce 1966 si vybral Macháček Pirandella a jeho *Šest postav hledá autora*. Hned o rok později se režisér Vítězslav Vejražka vrátil opět ke Goldonimu, tentokrát s výběrem méně známé komedie *Hrubiáni*. V režii Karola L. Zachara se odehrála v roce 1971 premiéra hry *Vějíř* a o sedm let později byl italský repertoár v tehdejším Tylově divadle zakončen hrou *Náměstíčko* v režii Miroslava Macháčka.

V 80. letech se zde žádná hra nestihla odehrát, neboť bylo divadlo mezi lety 1983–1991 rekonstruováno a byl přerušen provoz.⁷⁶ Po znovuotevření byly ve Stavovském divadle uvedeny hned dvě premiéry italské provenience. Scéna se však zaměřila spíše na osvědčené autory. V rukou hostujícího režiséra Luboše Pistoriuse byla v roce 1992 uvedena premiéra *Je to tak – chcete-li* od Pirandella a jen o měsíc později *Mirandolina* od Goldonihho v režii Miroslava Krobota.

Až v roce 2005 se poprvé objevuje novější tvorba. Šlo o dramatika Alberta Bassettiho jehož dílo *Prodavač duší* bylo představeno v české premiéře v režii Michala Dočekala. Stalo se tak díky projektu Otevřená náruč 2005, během něhož byla hra inscenována jak v Praze, tak o týden později i v Římě, a to v obou jazycích. Na pražských scénách byla italská verze odehrána v Divadle Kolowrat a v českém znění právě ve Stavovském divadle.

<https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1995685-sest-set-repriz-a-dost-rekordni-sluha-dvou-panu-ma-dernieru>

⁷⁴ Stavovské divadlo - historie: Klenot klasicistní divadelní architektury. *Národní divadlo* [online]. Praha: SYMBIO, [2020] [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/stavovske-divadlo/historie>

⁷⁵ JUST, Vladimír. Divadlo a "zlatá šedesátá" (1956–1970). In: JUST, Vladimír JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému*. Cit. d., s.186-187.

⁷⁶ ČERNÝ, Ondřej. Znovuzrození domu. In: LUDVOVÁ, Jitka ... a kol. *Pražský divadelní almanach: 230 let Stavovského divadla*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2013, s. 186-187.

2.1.17 Švandovo Divadlo (Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého / Divadlo Labyrint)

Scéna Realistického divadla se sídlem v ulici Štefánikova vznikla v poválečném období. Díky vzornému ideologickému repertoáru se stala velmi věrohodnou a v roce 1953 přijala do názvu jméno tehdejšího ministra kultury, školství a sociální péče Zdeňka Nejedlého. První tvorba italské provenience se sem dostala až v čele s dramaturgyní Alenou Urbanovou (1954–61), která v druhé polovině 50. let rozšířila repertoár o komplikovanější západní díla. Nejdříve byla v roce 1957 představena hra *Dobrou noc, Patricie...* od současníka Alda De Benedettiho v režii Rudolfa Vedrala. Hned o rok později, v téže režii, proběhla československá premiéra *Dívek spálených v květu* od dalšího současníka té doby, jímž byl Jean Paolo Callegari.

S příchodem režiséra Františka Laurina v roce 1958 byl repertoár zaměřen převážně na současné hry. Zároveň se kladl důraz na podrobnější vyobrazení člověka. Toto období bylo pro italskou dramatickou tvorbu vůbec nejplodnějším i když se tolik netýkalo někdejších současníků. Hrál se pět nových titulů, z nichž dva byli novinkou v celém Československu. V režii Oldřicha Kautského to byl v roce 1960 *Není šlechtic jako šlechtic* od Edoarda Scarpetty a o rok později Goldonih *Treperendy* v československé premiéře v režii F. Laurina. Další československou premiérou byl *Počestný podvodník* od Raffaela Vivianih *opět v Laurinově režii*, který v roce 1967 režíroval i Goldonih *Náměstíčko*. Plodná 60. léta byla uzavřena dílem *Salud!* od jediného někdejšího současníka Nicolý Manzariho v režii Karla Palouše s premiérou na začátku roku 1968.

V sedmdesátých letech se noví režiséři Luboš Pistorius a Ivan Glanc snažili o jevištní poetiku a o vyústění z mravních norem doby. Tehdy byl uveden pouze jediný titul *Neapol, město milionů* od dramatika Eduarda De Fillipa v Glancově režii.

V 80. letech se inscenace L. Pistoria vyznačovaly, „*emocionálně působivou obrazností, spoluutvářenou básnivými výpravami O. Schindlera (1981–90), pozoruhodnými hereckými kreacemi a akcentem na existenciální výpověď*“⁷⁷. V tomto duchu byl uveden i v roce 1983 *Sluha dvou pánů*. Nové vedení za ředitele Zdeňka Buchvaldka, dramaturgů Vlasty Gallerové a Michala Lázňovského dostalo scénu na přední příčky kamenných pražských divadel díky svým, jak civilním, tak i divadelním

---

⁷⁷ ŠORMOVÁ, Eva. Labyrint. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Realistick%C3%A9_divadlo_/Zde%C5%88ka_Nejedl%C3%A9ho/

názorům a představám o repertoáru. Divadlo tak opustilo původní myšlenky zakladatelů, kterými byl realistický program. Napomohlo tomu i smýšlení hodné studiových divadel, které se vyznačovalo kolektivní prací a experimentálními přístupy. Tyto postupy byly využity u hry *Bertoldo* od tehdejšího současníka Massima Dursiho. Z důvodu rekonstrukce divadla byla hra v československé premiéře odehrána v Junior klubu Na Chmelnici v režii Miroslava Krobota roku 1985. Během vedení režiséra Jiřha Fréhara (1987-1990) pokračovalo divadlo v tvorbě, která nebyla tolik v souladu s režimem. Poslední uvedenou italskou hrou bylo *Šest postav hledá autora* od Lugiho Pirandella s premiérou v roce 1987 v režii Luboše Pistoria.

V době listopadových akcí byla tato scéna základnou pro stávkující divadelní shromáždění proti komunismu. Po revoluci se divadlo bez omezení věnovalo současné zahraniční tvorbě a českým zakázaným autorům. V roce 1992 se díky rekonstrukci rozrostly prostory i o experimentální scénu. Budova také získala nový název, jímž byl Labyrint, umělecké centrum na levém břehu vltavském. Za vedení Karla Kříže a Vlasty Gallerové se divadlo otevřelo ve spolupráci se začínajícími režiséry novým uměleckým počínům. Na malé scéně se začaly inscenovat různé autorské hry doprovázené hudbou a na hlavní scéně byly oddechovější komedie. Postupem času začaly vznikat neshody mezi vedením, vlastníky budovy a dalšími členy, což vyvrcholilo v roce 1998 ukončením činnosti.

V Labyrintu byl z italské tvorby uveden *Svíčkař* renesančního autora Giordana Bruna v režii Karla Kříže, který měl premiéru na podzim roku 1992. Režisér Jiří Fléhar pokračoval v renesančním duchu uvedením díla *Křupani* kompilovaného volně na motivy předlohy her Ruz(z)anta s premiérou v roce 1994. Poslední hrou před ukončením činnosti Labyrintu byl *Hanebný polibek aneb Zneuctění mrtvé panny* podle knižní předlohy Caroliny Inverniziové v režii K. Kříže v roce 1996.⁷⁸

V prostorách této scény vzniklo roku 2002 repertoárové Švandovo divadlo zaměřené na nečekaná témata, která měla v člověku zanechat nutnost o nich diskutovat.⁷⁹ V roce 2007 zde byly odehrány dvě inscenace italského původu. Nejdříve se jednalo o světovou premiéru díla *Bomby, prachy a láska!* Tu režíroval pokračovatel stylu komedie dell'arte Antonio Fava. Druhým titulem byla Machiavelliho *Mandragora* v režii Daniela Hrbka.

---

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ O nás: Divadlo osobních výpovědí. *Švandovo divadlo na Smíchově* [online]. Praha: Dark side, [2020] [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: <https://www.svandovodivadlo.cz/about/detail?pageId=2>

2.2 Malé scény

2.2.1 A studio Rubín

Komorní divadlo A studio Rubín se nachází ve sklepení domu U Tří korun na Malostranském náměstí. V roce 1967 získal tyto prostory Radim Vašinka se souborem Orfeus, avšak o čtyři roky později byl z politických důvodů vystrnaděn a prostor připadl Socialistickému svazu mládeže.⁸⁰ Do revoluce zde působilo nejdříve Divadlo na okraji pod vedením režiséra Zdeňka Potužila, později se přidal i amatérský soubor A studio.⁸¹ Scéna byla zaměřena především na divadlo poezie. V devadesátých letech byly tyto prostory užívány k mnohým kulturním účelům. Počátkem tohoto století se stal stálým souborem Rubínu soubor Divadlo Nablízko, který byl složen z bývalých studentů Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU. Obecně tato scéna vždy poskytovala prostor mladým hercům, režisérům a muzikantům.⁸²

Podle měsíčních plánů A Studia Rubín se na scéně měla objevit inscenace *Mystéria Buffa*. K této hře se bohužel neuvádí mnoho informací. Lze se pouze dozvědět, že se jednalo o hru Daria Foa a že mezi účinkujícími byla Markéta Pellarová a Richard Trst'án. Rok uvedení úplně chybí, lze ale usuzovat, že se hra mohla odehrát spíše v 90. letech, vzhledem k věku zmíněných herců a zákazu inscenování her Daria Foa v 80. letech. Druhou italskou hrou byly Goldoniho *Zmatky před dovolenou* zinscenované Vyšší odbornou školou hereckou roku 1999 v režii Ireny Žantovské.

2.2.2 Ábíčko

Malá scéna divadla ABC, která spadá pod uskupení Městských divadel pražských, byla dříve pouhou zkušebnou. Její odhalení proběhlo v květnu roku 2001 uvedením konverzační komedie dramatika Alda Nicolaje *Nebyla to pátá, byla to devátá* v režii Petra Gelnara. Inscenace byla odehrána 29x pro celkem 836 diváků. Z toho se dílo hrálo čtyřikrát na zájezdech.⁸³ Od září 2012 se v Ábíčku hrála pohádka *Láska ke třem*

---

⁸⁰ JUST, Vladimír. Orfeus. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2000, s. 378—379 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Orfeus>

⁸¹ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo na okraji. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_okraji

⁸² O divadle: Historie. *A studio Rubín* [online]. Praha: A studio Rubín, [2020] [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://astudiorubin.cz/o-divadle>

⁸³ FIXOVÁ, Kateřina. *Divadlo ABC 1994-2004*. Praha: Divadlo ABC, scéna Městských divadel pražských, 2004, s. 60.

pomerančům od Gozziho podle původního, doposud nepřeloženého scénáře. Hru zde představilo hostující profesionální divadlo Geisslers Hofcomoedianten, které se věnuje především hledání a obnově barokních pramenů. Tato inscenace v režii Petra Haška se ještě k říjnu 2020 nacházela v repertoáru divadla Geisslers Hofcomoedianten. Nehraje se již v Ábíčku, ale v Divadle VILA Štvanice.⁸⁴

2.2.3 Činoherní klub

Činoherní klub nacházející se v ulici Ve Smečkách vznikl v roce 1965 pod záštitou Státního divadelního studia. Jeho cílem bylo neomezovat se pravidly klasického repertoárového divadla a tím pádem se vyhnout nalinkovaným pravidlům. Zároveň klub cílil na jistý druh diváka a to takového, který se chce cítit jako u sebe doma a chce mít herce v malém divadle takřka na dosah ruky.⁸⁵

Při zrodu Činoherního klubu tvořili specifický styl především režiséři Ladislav Smoček, Jan Kačer, Jiří Menzel, Evald Schorm, Jiří Krejčík a Jaroslav Vostrý. Klub, který se nikdy nenechal ovlivnit režimem, a naopak ho kritizoval, vsadil ve svém stylu na bystrou ironii, humor a bezchybnou naléhavost podání. Styl Činoherního klubu se zrodil ze tří konkrétních inscenací, mezi nimiž byla i Machiavelliho *Mandragora* s premiérou na konci roku 1965.⁸⁶ Režisér Menzel, který nepatřil mezi stálé členy Činoherního klubu, dostal nabídku spolupráce od J. Vostrého, který mu oznámil, že má volných pět konkrétních herců, a jestli by pro ně nevymyslel nějakou vhodnou oddechovou hru. On tuto výzvu přijal a přinesl jim právě *Mandragoru*, která se ještě během zkoušek, kvůli špatnému překladu, přepisovala.⁸⁷

Nejlepší léta Činoherního klubu trvala pouze tři roky, tedy po srpen 1968, a to kvůli stresující politické situaci. V počátcích 70. let o něm bylo slyšet i v divadelních kruzích exulantů. Zahraniční přátelé divadla se velmi podivovali nad tím, jak je možné, že režiséři a herci s různou zkušeností dokážou v Činoherním klubu svůj styl inscenací sjednotit do výborné souhry, na rozdíl od běžných divadel, kde se vše nejdříve točí kolem režiséra a pak následuje práce kolektivu.⁸⁸

---

⁸⁴ Láska ke třem pomerančům: důvtipná analýza pohádky o závislosti na vitamínech. *GEISSLERS Hofcomoedianten* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <https://geisslers.cz/pomerance>

⁸⁵ SMOČEK, Ladislav. [Úvod]. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub, Brána, 2006, [s.7].

⁸⁶ HRŮZA, Luboš. Asi je to nepolapitelné. Tedy, bylo nepolapitelné... In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 9

⁸⁷ KOLSKÝ, Pavel. Zblízka: Činoherní klub. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 332.

⁸⁸ HRŮZA, Luboš. Asi je to nepolapitelné. Tedy, bylo nepolapitelné... In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 9.

Během normalizace chtěl politický režim ukončit činnost tohoto divadla. Nakonec se ho podařilo zachovat, i když s mnohými personálními ztrátami. To mělo za následek narušení výborně fungujícího kolektivu a přijetí nových, stranických členů, kterým šlo především o proslavení své osoby. Z důvodu této těžké doby byl zvolen udržovací program a to proto, že Smoček mohl sice režírovat, ale nesměly být uváděny jeho hry. Režíroval tak v roce 1973 alespoň *Poprask na laguně* od Goldoniho. Zajímavostí je, že během představení byla navíc užita i část symfonické básně zvané Římské slavnosti od italského skladatele Ottorina Respighia.⁸⁹

Po zániku Státního divadelního studia byl Činoherní klub v roce 1981 zachráněn zájmem diváků a administrativním připojením k Divadlu na Vinohradech⁹⁰ od kterého se oddělil po revoluci.⁹¹ Od té doby byly uvedeny ještě čtyři hry. Nejdříve *Nahé odívání* od L. Pirandella v režii L. Smočka. O čtyři roky později se na jeviště vrátila Goldoniho tvorba, tentokrát v adaptaci italského režiséra Giorgia Strehlera s režii a úpravou L. Smočka pod názvem *Letní byt*. Předposlední hrou byla groteska *Maska a tvář* od Luigiho Chiarelliho s premiérou v roce 2002. Dílo, opět ve Smočkově režii a úpravě se dočkalo i televizního zpracování a je na repertoáru dodnes.⁹² Šestou a zároveň poslední italskou hrou inscenovanou na jevišti Činoherního klubu je *Impresário ze Smyrny*. Tato třetí Goldoniho hra v repertoáru Činoherního klubu čekala podle Smočka na své zinscenování zhruba dvacet let.⁹³ Premiéra proběhla v říjnu roku 2004, zanedlouho vznikl i televizní záznam.⁹⁴

2.2.4 Dejvické divadlo

Dejvické divadlo, které není zatíženo žádnou předchozí historií, působí v ulici Zelená. Po založení v roce 1992 fungovalo jako stagiona, v další sezóně získalo stálý soubor složený ze studentů z DAMU spolu s režisérem a uměleckým šéfem Janem Bornou. Ten rád prosazoval alternativní zaměření, hledal nové žánry, přístupy a kladl

---

⁸⁹ CÍSAŘ, Roman a kol. Carlo Goldoni: Poprask na laguně. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 118.

⁹⁰ KOLSKÝ, Pavel. Zblízka: Činoherní klub. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 332-333.

⁹¹ Historie. *Činoherní klub* [online]. Praha: Činoherní klub, [2020] [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://cinoherniklub.cz/historie/>

⁹² Luigi Chiarelli: *Maska a tvář*. *Činoherní klub* [online]. Praha: Činoherní klub, [2020], [2002] [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <https://cinoherniklub.cz/inscenace/>

⁹³ CÍSAŘ, Roman. Začátek to byl nejen šťastný: Carlo Goldoni/Impresário ze Smyrny. In: PROCHÁZKA, Vladimír. *Činoherní klub 2005-2015*. Praha: Euromedia, 2014, s. 50.

⁹⁴ Impresário ze Smyrny. In: *Česká televize: Pořady* [online]. Praha: Česká televize, c1996–2020, [2015] [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10095393511-impresario-ze-smyrny/20654215156>

velký důraz na kolektivnost v souboru podobně, jako se to dělo v Činoherním klubu. V té době (1994) byla uvedena první italská hra, kterou J. Borna obnovil z Divadla Drak v Hradci Králové.⁹⁵ Jednalo se o hru Daria Fo s názvem *Mysteria Buffa*, která byla složena ze 4 středověkých příběhů, které prezentoval pouze jeden herec za pomoci loutek.⁹⁶

V roce 1995 se divadlo věnovalo i uvádění děl mimo vlastní produkci, tedy her z divadel nesídlících v Praze. V sezoně 1996/1997 se obměňoval stálý soubor. Tehdy na post uměleckého vedoucího přišel režisér z Národního divadla, Miroslav Krobot, který si k sobě vzal nový ročník studentů DAMU.⁹⁷ Tato obměna přinesla nejen inscenace klasických děl souznících se současností, ale i hry původní nebo autorsky improvizované.⁹⁸ První samostatnou inscenací nově vzniklého dejvického souboru⁹⁹ byla Gozziho pohádka *Zelenavý ptáček* s premiérou v roce 1997. Doposud posledním italským titulem byli *Dva bratři* od současníka Fausta Paravidina. Tato hra byla režírována Jiřím Ondrou a uvedena pražským souborem Divadla Letí. Jednalo se o českou premiéru, jak samotného současného autora, tak i hry, jejíž premiéra proběhla v roce 2006. Další reprízy se uskutečnily v Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí.¹⁰⁰

2.2.5 Divadlo Gong

Divadlo Gong, které se nachází v ulici Sokolovská funguje dnes spíše jako kulturní dům otevřený mnohým umělcům. Během historie se zde prostrídalo několik souborů jako například Divadlo Sklep, Náhradní divadlo, Divadlo Bez Zábradlí nebo Divadlo Jana Hrušínského. Jíž více než deset let zde hraje v rámci projektu GONG pro děti soubor Divadlo AHA!¹⁰¹

Na této scéně se v rámci zkoumaného období hrála jediná hra italského původu, kterou byl *Zelený pták* od Gozziho v režii Jiřího Ornesta. Inscenován byl během

---

⁹⁵ MYSTERIA BUFFA / Dario Fo. In: *Dejvické divadlo* [online]. Praha: Dejvické divadlo [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.dejvickedivadlo.cz/repertoar?mysteria-buffa>

⁹⁶ Příběhy vycházejí z textů: *Mystérium o zrození potulného komedianta*, *Moralita o slepém a chromém*, *Mystérium o papeži Bonifáci VIII.*, *Mystérium o vraždění neviňátek*.

⁹⁷ JEŽKOVÁ, Adéla. *Dejvické divadlo: – Proměny inscenační poetiky pražské komorní činoherní scény (1992–2007)*. Praha, 2010, s. 10-12. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze Filozofická fakulta Katedra divadelní vědy. Vedoucí prac: Vladimír Just.

⁹⁸ Tamtéž, s. 37.

⁹⁹ Tamtéž s. 40.

¹⁰⁰ O divadle: historie. *Dejvické divadlo* [online]. Praha: Dejvické divadlo [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.dejvickedivadlo.cz/historie>

¹⁰¹ O divadle GONG: Krátce z historie. *Divadlo GONG* [online]. Praha: M, [2020] [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.divadlogong.cz/divadlo-gong/o-divadle-gong>

krátkodobého působení Náhradního divadla v roce 1990. Jan Kraus tvrdí, že hru napsal jako „výstřelek těsně před revolucí“.¹⁰² V databázi divadelního ústavu však není o žádných autorských úpravách žádná zmínka. Snad jen odchylka v názvu by mohla být jakýmsi náznakem možné úpravy, jelikož ostatní divadla hru pojmenovávají *Zelenavý ptáček*.

2.2.6 Divadlo Kolowrat

Scéna, která se nachází v Kolowratském paláci na Ovocném trhu, patří rodině Kolowratských, která ji donedávna pronajímala Národnímu divadlu, a to za symbolickou korunu ročně.¹⁰³ V roce 2014 se zde uskutečnilo scénické čtení dvou italských dramát v rámci projektu Itálie v Praze – Cesty divadla, s cílem představit hry současných italských dramatiků.¹⁰⁴ Představena tak byla Natalia Ginzburgová s dílem *Vzal jsem si tě pro zábavu* a Ugo Chiti s titulem *Oberon*. Obě inscenace byly uvedeny v české premiéře v režii Lucie Bělohradské. Ještě v roce 2013 byl představen *Ohlušující pach bílé* od Stefana Massiniho. V publikaci Národního divadla¹⁰⁵ je uvedeno, že se jedná taktéž o českou premiéru, podle databáze inscenací však byla tato hra uvedena již o rok dříve v Městském divadle Zlín. Tímto titulem se v roce 2014 Národní divadlo s pronajímaným komorním prostorem rozloučilo.¹⁰⁶

2.2.7 Divadlo Na Jezerce

Komorní scéna Jana Hrušínského, který je potomkem významného hereckého rodu s tradicí sahající až do 19. století,¹⁰⁷ byla divákům představena na konci roku 2004 v ulici Na Jezerce. Společnost však byla založena již v roce 2002, tehdy působila v

---

¹⁰² STUHLÝ, Aleš. Jan Kraus: V Česku je málo odvážných lidí. In: *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: Český rozhlas, © 1997-2020, 6. říjen 2014 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/jan-kraus-v-cesku-je-malo-odvaznych-lidi-5211864>

¹⁰³ Historie divadla. *DIVADLO KOLOWRAT* [online]. Praha: NET Production, [2020] [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://divadlo-kolowrat.cz/historie-divadla/>

¹⁰⁴ Novinky z Itálie! České překlady k dispozici! : ITÁLIE V PRAZE – CESTY DIVADLA 2004. In: *DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura*, z. s. [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2020], 10.12.2004 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8178-novinky-z-italie-ceske-preklady-k-dispozici>

¹⁰⁵ KLESTILOVÁ, Iva, ed., TOŠOVSKÝ, Jan, ed. a MASSINI, Stefano, ed. Stefano Massini, *Ohlušující pach bílé*: [česká premiéra 29. května 2013 v Divadle Kolowrat. Praha: Národní divadlo, c2013. s. 2.

¹⁰⁶ VETEŠKOVÁ, Michaela. Naposledy usednou diváci do hlediště Divadla Kolowrat, prostor se vrací majitelům. In: *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, © 1997-2020, 23. 6. 2014 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5936043>

¹⁰⁷ VALTROVÁ, Marie. *Divadlo s rodokmenem: Divadlo Na Jezerce – Divadelní společnost Jana Hrušínského*. Praha: Brána, 2011, s. obálka.

kulturním centru GONG.¹⁰⁸ Principál J. Hrušínský se snaží pro svou scénu vybírat hodnotná díla se silným příběhem ale i humorem. Z větší části si je vybírá sám podle vlastního vkusu.¹⁰⁹

Hned v první divadelní sezoně byla Na Jezerce odehrána komedie *Kaviár nebo čočka* od Giulia Scarnicchio a Renza Tarabusioho v režii Zdeňka Zelenky. Valtrová dodává, že to byla „sázka na jistotu“ a „kdyby nebylo her dalších, mohla tato zůstat na repertoáru až do současnosti“.¹¹⁰ Druhou inscenací byla Machiavelliho nadčasová *Mandragora*, která uzavírala na scéně druhou sezonu. V režii Lukáše Hlavici se však její děj přesunul z renesance do poválečné Itálie.¹¹¹

2.2.8 Divadlo Na Prádle

V ulici Besední, kde se již ve dvacátých letech odehrávala slavná Vest Pocket Revue Voskovce a Wericha, vzniklo v roce 2001 divadlo Na Prádle. Prostory divadla využívá nejen stálý soubor, ale i zájemci z dalších profesionálních i amatérských pražských souborů, kteří nemají vlastní scénu. Divadlo Na Prádle cílí na co nejširší repertoárový záběr, tedy jak na hry klasické, tak experimentální, a to od známých i neznámých autorů.¹¹² V roce 2009 si scénu vybrala Divadelní společnost Františka Kreuzmanna a sehrála zde *Sluhu dvou pánů* v režii zakladatele této společnosti.

2.2.9 Divadlo Na Zábradlí

Scéna nacházející se na Anenském náměstí zahájila svou činnost na konci roku 1958. V prvním desetiletí se na scéně experimentovalo s různými žánry s cílem provokovat divákovu myšlenku. V divadle se nehrála pouze činohra, prostor zde měla i pantomima nebo černé divadlo.

Po srpnu, když byl vedoucím činohry Jaroslav Gillar (1969–74) byli na scéně uváděni nekonfliktní klasičtí dramatikové.¹¹³ V této době, konkrétně v roce 1973 se v

---

¹⁰⁸ Tamtéž s. 11–12.

¹⁰⁹ Tamtéž s. 41.

¹¹⁰ Tamtéž s. 15.

¹¹¹ Tamtéž s. 180.

¹¹² Historie divadla. *Divadlo Na Prádle* [online]. Praha, ©2005 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <http://www.napradle.cz/opradle.php>

¹¹³ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo Na zábradlí. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů.* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_Na_z%C3%A1bradl%C3%AD

repertoáru objevila italská hra *Oklamaní*. V publikaci *Zábradlí 1958–2018*¹¹⁴ se uvádí, že jsou autory *Academici Intronati*, jinde je možné se setkat i s anonymním autorstvím. Hra režírována přímo Gillarem měla 86 repríz. Zajímavostí je, že na místě překladatele je uvedena Ludmila Kopáčová, podle divadelní databáze se ovšem jednalo o krytí pravého překladatele, jímž byl Zdeněk Digrin.

Mezi lety 1976–1988 spolupracoval s divadlem Evald Schorm, který se snažil o repertoárové znovuzrození činohry díky poutavému výběru inscenací a osobitému režijnímu podání. V tomto období se v jeho režii objevila i Gozziho pohádka *Král jelenem* s premiérou v roce 1976. Schorm ji „*pojal jako hravou tragigrotesku*“,¹¹⁵ a nejspíš díky tomu to byla jeho vůbec první hra na této scéně, která se dočkala 100 repríz. Později byl uveden *Astrolog* Giovanniho Battisty Della Porty s premiérou v roce 1983, s 218 reprízami.¹¹⁶

2.2.10 Divadlo Skelet

Divadlo, které získalo prostory po Divadle hudby v Opletalově ulici bylo otevřeno principálem Pavlem Trávníčkem v roce 1998. Scéna se specializovala na konverzační komedie celosvětové provenience,¹¹⁷ mezi které patřila i *Motýlí hra* od italského dramatika Alda Nicolaje. Hra v režii Marie Lorencové zde měla obnovenou premiéru v roce 1999. O dva roky dříve se hrála na scéně Divadla Jiřího Grossmanna. Od roku 2003 sídlí na místě Skeletu Divadlo Radka Brzobohatého.

2.2.11 Divadlo v Celetné

Nezávislá divadelní scéna nacházející se v Manhartském domě v ulici Celetná funguje od začátku 90. let. Působí zde především soubor Kašpar s řadou jiných hostujících souborů.¹¹⁸

Za jedenáct let se zde mnohými z nich odehrálo celkem šest inscenací italské provenience. V roce 1993 to byl Goldoniho *Impresáριο ze Smyrny* v podání školního souboru AMU DAMU DISK v režii Márie Záchenské. O dva roky později se anglický

---

¹¹⁴ SMEJKALOVÁ, Ilona. *Zábradlí: 1958-2018: od Vyskočila k Mikuláškoví*. Praha: Divadlo Na zábradlí, 2019, s. 180.

¹¹⁵ Tamtéž s. 78.

¹¹⁶ Tamtéž s. 181.

¹¹⁷ KEBERTOVÁ, Olga. *Co si Pavel Trávníček nevymyslel*. Praha: X-Egem, 2000, s. 161.

¹¹⁸ *Historie. Divadlo v Celetné & Klubovna* [online]. Praha: Divadlo v Celetné, c2010-2017 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.divadlovceletne.cz/o-divadle/historie/>

divadelní soubor Misery Loves Company spolu s domácím souborem Kašpar rozhodli nastudovat Gozziho hru *King Stag (Král jelenem)*. Pohádka, kterou režíroval Richard Toth, byla hrána v angličtině s českým komentářem. V roce 1996 zde byly uvedeny hned dvě hry. Na začátku roku to bylo divadlo Kašpar, které v české premiéře odehrálo hru Daria Fo s názvem *Za vším vězí d'ábel* v režii Jaroslavy Šiktancové, na konci roku se hrála Machiavelliho *Mandragora*, kterou inscenovalo Divadelní sdružení CD 94 Praha v režii Daniela Hrbka. Doposud poslední dvě hry byly od Goldoniho. Nejdříve v roce 2000 hra *Sluha dvou pánů* v režii Jana Nebeského v podání pražské Vyšší odborné školy herecké, později v roce 2004 *Náměstíčko* v režii Jaroslavy Šiktancové v podání souboru Kašpar.

2.2.12 Divadlo v Řeznické (Klub v Řeznické)

Komorní scéna, nacházející se v ulici Řeznická, vznikla roku 1980 s cílem sloužit studentům a neznámým souborům, později se stala profesionální.¹¹⁹ Kvality souboru se zakládaly na velmi blízkém kontaktu s divákem. Na začátku, když se scéna jmenovala ještě Klub v Řeznické se zde hrály tři hry italské provenience. V roce 1983 se objevila kompilace textů z dramatu *Šestkrát do černého: Pět monologů a jeden dialog* od dramatika Alda Nicolaje s novým názvem ... *x do černého* v režii Jana Řeřichy. O tři roky později to byla adaptace podle autora předlohy, jímž byl Carlo Goldoni pod titulem *Variace na téma: Sluha dvou pánů* v režii Jana Nebeského. Rok na to byla uvedena *Koketka* od renesančního autora Ruz(z)anta, kterou zde sehrál soubor Pražského kulturního střediska¹²⁰ v režii Jana Marka.

Od devadesátých let, když se již scéna jmenovala Divadlo v Řeznické, se objevily další tři hry. V roce 1996 *Zrod potulného komedianta. Mystéria Buffa* od Daria Fo v režii Víta Herziny a Richarda Trst'ana. V roce 1998 se ku příležitosti padesáti let u divadla Luby Skořepové hrály tři humorné ženské příběhy s názvem *Mydlibaba a ty druhé aneb Třikrát do černého* od dramatika Alda Nicolaje v režii Jaromíra Pleskota.

---

¹¹⁹ SVOBODOVÁ, Markéta. Divadlo v Řeznické: historie. In: *European Theatre Architecture* [online]. ©2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.theatre-architecture.eu/cs/db/?theatreId=346>

¹²⁰ „Hlavním posláním PKS se stalo zprostředkování uměleckých a zábavných pořadů. PKS rovněž evidovalo a zaměstnávalo umělce a umělecké soubory, přičemž provádělo známé „přehrávky“, tj. kvalifikační zkoušky, kterými musel projít každý samostatně činný umělec v Praze.“ RATAJ, Tomáš a Jana RATAJOVÁ. Vývoj pražské samosprávy: Kultura v Praze v období 1945–2000. [online]. Praha [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/index.html?mid=46&wstyle=0&page=page/docs/vyvoj-prazske-samospravy-II-I.html>

V novém miléniu se soubor snaží o nalezení nových divadelních proudů a směrů. Jeho cílem je představovat takové autory a díla, které se na jiných místech nehrají. Ideálním divákem by měl být člověk aktivně smýšlející.¹²¹ Poslední hrou italské provenience byla *Zlomatka* od současníka Maria Gelardiho. Byl zde uvedena v české preméře v roce 2006 v režii Petra Gábora.

2.2.13 Divadlo VILA Štvanice

Na scéně, která se nachází na ostrůvku Štvanice působí od roku 2014 stálý divadelní soubor Tygr v tísní spolu se souborem Geisslers Hofcomoedianten a od roku 2015 i s Divadlem LETÍ. Právě nezávislý soubor Geisslers Hofcomoedianten, který se zaměřuje na propojování starých tradic s dnešním světem se zaostřením na barokní díla, si při otevírání tohoto divadla zvolil do svého repertoáru tvorbu od někdejšího inovátora evropského divadla Giovana Battisti Andreiniho.¹²² Hrály se tak *Dvě komedie v komedii*, což byla volná adaptace stejnojmenné hry, kterou zde režíroval Petr Hašek. O tři roky později byla uvedena i adaptace *V borůvčí*, jejíž původní autorkou byla matka Giovana, Isabella Andreiniová. Na této scéně byl s pomocí Italského kulturního institutu v roce 2018 uspořádán také víkendový Festival Andreini s odkazem na tento zapomenutý rod. Opakovala se zde již zmíněná díla, spolu se scénickým oratoriem *Magdaléna lascivní a kající*, patřící taktéž původně mezi Andreiniho díla.¹²³

2.2.14 Divadlo Viola

Viola, která vznikla z dřívější poetické vinárny, hraje svá díla na Národní třídě od roku 1963. V prvních letech byla představení orientována spíše na jazz a přednes básně, později i na autorská čtení, jednoaktovky, dramatizaci prózy, a především na monodrama.¹²⁴

V roce 1977 zde byla odehrána první hra italské provenience *Tři na lavičce* od Alda Nicolaje v režii Tomáše Vondrovce. Hra byla díky své popularitě vydána i na LP

---

¹²¹ O divadle: tvorba. *Divadlo v Řeznické* [online]. Praha [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://www.reznicka.cz/Odivadle#odkaz_1.

¹²² GEISSLERS HOFCOMOEDIANTEN. *VILA Štvanice: Ostrovní scéna* [online]. Praha, ©2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://vilastvanice.cz/geisslers-hofcomoedianten>

¹²³ Festival Andreini: Divadlo na vlně vášně! In: *Geisslers Hofcomoedianten* [online]. Praha, [2020], 2018 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://geisslers.cz/festival-andreini>

¹²⁴ ŠORMOVÁ, Eva. Viola. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Viola>

deskách.¹²⁵ V novém miléniu se v režii Lucie Bělohradské objevila dvě díla – *Novecento* od Alessandra Baricca s premiérou v roce 2005 a *Královna matka* od Manlia Santanelliho uvedená o tři roky později. *Novecento*, které se stále nachází v repertoáru Violy se dočkalo i televizního záznamu. Díky této inscenaci získal herec David Prachař i Cenu Thálie za herecký výkon.¹²⁶

2.2.15 Klub Lávka

Divadelní sál v Klubu Lávka byl otevřen veřejnosti roku 1990. Za tu dobu se zde vystřídal různé soubory a žánry.¹²⁷ Mezi nimi tu hrálo v roce 1999 i profesionální Divadlo Minaret, které se soustředilo především na autorské činoherní pohádky.¹²⁸ Podle předlohy Gianniho Rodariho divadlo uvedlo inscenaci *O cestě, která nikam nevedla* v režii Lud'ka Jiříka. Celé představení se jmenovalo *O cestě Jana Kabička a jedné Martiny*, které bylo složeno ještě z jiné české pohádky. Odehráno bylo dětmi a dospívajícími z Pražského divadelního studia Panáček, které patřilo divadlu Minaret.

2.2.16 Lyra Pragensis

Sdružení Lyra Pragensis vzniklo v roce 1967. Cílem vzniku bylo vytvoření takového místa, kde by probíhaly různé pořady spojující přednes, hudbu, výtvarné umění a jiné aktivity. Náměty byly nacházeny v českých i světových poeziích i prózách různých žánrů.¹²⁹ Nechyběl ani večer, kdy se četl Dekameron¹³⁰, nebo třeba Sonety Lauře. Tato díla se prezentovala jako sólové vystoupení s mluveným slovem podkresleným živou hudbou.¹³¹

V roce 1973 se k Lyře přidali někteří členové zrušeného Divadla za branou a začali sdružení orientovat více k divadelní aktivitě.¹³² V roce 2004 byla na jevišti

---

¹²⁵ VIKLICKÁ, Miluše. Viola, můj osud. In: TUŠL, Jiří. *Divadlo Viola: Magické místo Viola - padesát sezon*. Praha: Triton ve spolupráci s Divadlem Viola, 2013, s. 12.

¹²⁶ ENGELOVÁ, Lída. Divadlo Viola jako prostor. In: TUŠL, Jiří. *Divadlo Viola*. Cit. d., s. 25.

¹²⁷ O Lávce: Divadelní sál. *Klub Lávka* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <http://lavka.cz/o-nas/>

¹²⁸ *Divadlo Minaret: Profesionální divadlo pro děti a mládež*. [online]. Praha: M&T creative, © 2015 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://divadlominaret.cz/>

¹²⁹ RÖSSLER, Ivan. Pět let Lyry Pragensis. *Pět let Lyry Pragensis*. Praha: Divadelní ústav, 1972, s. 5-7.

¹³⁰ Tamtéž. s. 20.

¹³¹ Tamtéž. s. 34.

¹³² ŠORMOVÁ, Eva. Lyra Pragensis. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Lyra_Pragensis

odehrána derniéra¹³³ adaptace knihy Tommasa Landolfiho s názvem *Šest záhad jedné noci* v režii Františka Kreuzmanna.

2.2.17 Reduta Praha

Pražská reduta v ulici Národní je známá především jako jazzový klub, nicméně se zde nachází i prostor pro divadlo. To se tu poprvé hrálo v roce 1957 v podobě kabaretu Jiřího Suchého a Ivana Vyskočila. Během let se zde vystřídalo mnoho stylů a umělců.¹³⁴ Pod vedením československé umělecké agentury Pragokonzert, se v roce 1989 na této scéně odehrálo jediné italské drama a tím byl *Cocktail* od Alda Nicolaje v režii Pavla Háši.

2.2.18 Rokoko

Rokoko, které se nachází na Václavském náměstí vzniklo již roku 1915. Předtím, než se přidalo k Městským divadlům pražským, které v té době vedl Lubomír Poživil, se zde vystřídalo několik názvů i majitelů. Podle divadelní encyklopedie¹³⁵ je možné Rokoko rozdělit do tří období, a to na Rokoko/1 (1915–1935), Rokoko/2 (1958–1974) a současné Rokoko z roku 1975. Ještě za doby Rokoko/2 byly na scéně uvedeny *Dva tucty růží* od Alda De Benedettiho. Podle divadelní databáze se neví, které konkrétní divadlo tuto hru zinscenovalo. Šlo tehdy o zájezdové představení pražských herců v režii Radovana Kaliny s premiérou v roce 1968.

V 80. letech, když již spadalo Rokoko pod Městská divadla pražská, byly představeny hned čtyři zajímavé inscenace. Na podzim 1980 mělo premiéru *Nové mládí starého pána* od Itala Sveva v režii Františka Miška. Podle výsledků z divadelní databáze se jednalo o vůbec jediné uvedení Sveva na českém území v celém zkoumaném období. O dva roky později byl inscenován titul *Co řekl Ruzzante* v režii Karla Kříže, který hru pojal velmi autorsky. Předlohou mu byly Ruz(z)antovy hry *La prima orazione*, *La seconda orazione*, *La Fiorina*, *Lettera all'Alvarotto*, *Il reduce a Bilora*, které uvedl v adaptaci jako jedno dílo. V roce 1985 byla odehrána knižní adaptace pohádky Itala

---

¹³³ Kdy se hrálo dílo poprvé není známo.

¹³⁴ Vítejte na půdě legendárního divadélka malých forem! In: *REDUTA JAZZ CLUB* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <https://www.redutajazzclub.cz/divadlo>

¹³⁵ Výsledky hledání: Rokoko. *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, ©2017 [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php?search=rokoko&title=Speci%C3%A1ln%C3%AD%3AHled%C3%A1n%C3%AD&go=J%C3%ADt+na>

Calvina s názvem *Baron ve větvích*. Původní dramatinace této prózy proběhla již v Itálii, a to režisérem Armandem Pugliesem, u nás ji doupravil K. Kříž. Na konci 80. let byla uvedena adaptace *Příběhy z Dekameronu* podle Boccaciový knižní předlohy v režii Michaela Taranta.

V sezoně 1991–1992 získalo divadlo, jako ostatní scény Městských divadel pražských, uměleckou samostatnost a vedení. Od té doby se v Rokoku prostřídalo mnoho osobností, nikdo ale italskou tvorbu nevedl. Od roku 2006 byla umělecko – provozní úroveň Rokoka s Městskými divadly opět propojena novým ředitelem Ondřejem Zajícem. Rokoko bylo od té doby vyhrazeno jako malé divadlo s lehce exkluzivním repertoárem, který se zaměřoval především na konkrétní herecká podání.¹³⁶ Po dlouhých 22 letech se na scéně objevila doposud poslední hra z Itálie s názvem *Astrolog* od Giovanniho Battisty Della Porty v režii Nikolaje Peneva.

2.2.19 Strašnické divadlo

Divadlo stojící na sídlišti Solidarity vzniklo již v roce 1958, tehdy plnilo funkci kulturního domu. Vystřídalo se zde několik souborů, mimo jiné i Divadlo Járy Cimrmana.¹³⁷ Mezi lety 2013–2018 zde působilo Divadlo X10, které si kladlo za cíl svých her vyjádřit osobní názory na někdejší společenské dění a odpovědět na základní otázky lidské existence.¹³⁸ V roce 2017 zahrnuo do svého repertoáru italského spisovatele s ruským původem Nicolaie Lilina a jeho *Sibiřskou výchovu*. Podle této prózy vznikla stejnojmenná dramatinace v režii Lucie Ferenzové.

2.2.20 Studio Ypsilon

Divadlo Ypsilon vzniklo v roce 1963 v Liberci. Během svého působení se mimo jiné stihlo nejen přestěhovat do Prahy, ale změnit i název. Od roku 1980 se divadlo jmenuje Studio Ypsilon a má svou scénu v ulici Spálená. Ze začátku bylo zaštiťováno Divadlem Jiřího Wolkra, po dekádě se osamostatnilo. Studio Ypsilon se orientuje spíše

---

¹³⁶ Historie Městských divadel pražských. *Městská divadla pražská* [online]. Praha, © 2011–2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/historie/historie-mdp/>

¹³⁷ ŠEBKOVÁ, Ála a GREGOROVÁ, Hana. O DIVADLE. *Divadélko R. Brzobohatého* [online]. Praha: Divadélko Radka Brzobohatého, © 2019 [cit. 2020-11-05]. Dostupné z: <https://www.strasnicke-divadlo.cz/galerie>

¹³⁸ O nás. *DIVADLOX10* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-05]. Dostupné z: <https://www.divadlox10.cz/cs/o-nas>

na autorskou tvorbu s vlastní poetikou, hry se zde tvoří metodou kolektivní improvizace.¹³⁹

Roku 1986 byla uvedena adaptace podle Goldoniho *La caffeteria aneb Zpívající Benátky aneb Kavárnička* v úpravě hostujícího režiséra Ondřeje Havelky. V druhé polovině devadesátých let byla témata her zaměřována na hledání řádu a morálky.¹⁴⁰ Tomuto požadavku odpovídal dětský titul *Srdce* od Edmonda De Amicise, s kterým přišel Arnošt Goldflam a zdramatizoval ho na konci roku 1997. Poslední hrou zkoumaného období byly *Nůžky na drůbež* v režii Tamary Pomorišky. Komédie současného dramatika Fausta Paravidina byla představena v české premiéře v roce 2007.

2.2.21 Zkušebna Divadla na Vinohradech

Malá scéna vzniklá z dřívější zkušebny zahájila svůj provoz v roce 1995. Prostor je využíván k uvádění komorních her a k prezentaci komplikovanějších moderních titulů,¹⁴¹ mezi kterými byla i tvorba mladších italských autorů. Nejdříve byla uvedena *Planeta posledních let* od Furia Bordona s českou premiérou v roce 2002 v režii hostujícího Miloše Horanského. Na konci roku 2004 se zde v rámci projektu Itálie v Praze – Cesty divadla četly scénicky tři dramata s cíli představit současné proudy italské dramatiky a prohloubit vztahy mezi Itálií a Českem.¹⁴² Díky této události byla scénicky čtena *Královna matka* od Manlia Santanelliho, *Nevyřčená slova* od Enza Siciliana a *Ferdinand* od Annibala Ruccella.¹⁴³ Vše v režii Lucie Bělohradské.

2.2.22 Žižkovské divadlo (Žižkovské Divadlo Jára Cimrmana / Žižkovské divadlo T. G. Masaryka)

Scéna v ulici Štítného s názvem Žižkovské divadlo zahájila své působení v roce 1976. Nejdříve byla otevřena spíše pro neprofesionální umělce, kteří zde měli působit spolu s profesionálními soubory, kterých se zde vystřídalo mnoho, z nich někteří pouze

---

¹³⁹ JUST, Vladimír. Studio Ypsilon. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2000, 2000, s. 478–481 [cit. 2020-11-06].

¹⁴⁰ SCHMID, Jan (ed.). *Legenda jménem Ypsilon: letem světem Ypsilonkou 1963-1993*. Praha: Formát, 2004, s. 54.

¹⁴¹ ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo na Vinohradech. Cit. d., http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_Vinohradech

¹⁴² Novinky z Itálie! České překlady k dispozici. Cit. d., <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8178-novinky-z-italie-ceske-preklady-k-dispozici>

¹⁴³ V divadelní databázi je namísto jména Annibale Ruccello uveden Annibal Ruccell.

pohostinsky.¹⁴⁴ Mezi takové patřil i soubor Studia Ypsilon, který byl v té době zaštiťován Divadlem Jiřího Wolkra. Zmíněný soubor zde odehrál v roce 1982 *Průběh* v režii Jana Schmida od italského dramatika Roberta Mazzucca, který se dle databáze Divadelního ústavu na české scéně objevil pouze jednou a to zde. V roce 1984 byla v režii Evalda Schorma uvedena adaptace Boccaciovy novely *Příběhy z Dekameronu*. Premiéra proběhla nejdříve v Borohrádkách, reprízy probíhaly na jevišti Žižkovského divadla. V roce 1985 zde odehrál soubor Pražské konzervatoře Goldoniho *Impresária ze Smyrny* v režii Václava Kašíka.

Po rekonstrukci se scéna roku 1989 přejmenovala na Žižkovské divadlo T. G. Masaryka. V roce 1996 zde byly odehrány rovnou dvě hry od Goldoniho. Nejdříve *Sluha dvou pánů* v podání Divadla konzervatoře v režii hostujícího Milana Schejbala, později *Zamilování*, které zde uvedlo Divadlo na Prahu v režii Martina Glasera. V tu dobu zde již nějaký čas působilo věhlasné Divadlo Jára Cimrmana, které této scéně zajistilo stálý repertoár směřovaný na pobavení publika. Stále však vedle něj působily i jiné soubory. Jedním z nich bylo Divadlo Konzervatoře, které na scéně hrávalo jednou týdně. Tehdy totiž nemělo svou stálou školní scénu.¹⁴⁵ Zmíněný studentský soubor na jevišti nově pojmenovaného Žižkovského divadla Jára Cimrmana odehrál v roce 2000 další Goldoniho hru. Šlo o *Poprask na laguně* v režii Petra Svojtky.

2.3 Studentské scény

2.3.1 Divadlo DISK

Scéna DISKu, jejímž celým názvem je Divadelní Studio Konzervatoře, vznikla roku 1945 v Karlově ulici v sále Unitarie. V prvních třech letech provozu nebylo divadlo pouze školní scénou, ale i běžným divadlem v kterém se hrály i neabsolventské inscenace. Po třech letech se toto fungování, kvůli narůstajícímu se počtu absolventských titulů, nejevilo jako udržitelné, a tak se od sezony 1948/1949 stala scéna pouze školním divadlem. V roce 1949 byl zrušen na konzervatoři obor herectví, a tak prostory připadly DAMU. Výběr repertoáru se odvíjel podle možností studentů a vedoucích pedagogů, kteří byli většinou sami herci. Ti užívali pedagogické metody Stanislavského, který kladl důraz

---

¹⁴⁴ PATEROVÁ, Jana. Žižkovské útočiště amatérů. *Žižkovské divadlo Jára Cimrmana* [online]. Praha: Žižkovského divadla Jára Cimrmana, ©2017 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.zdjc.cz/53/o-divadle/historie/zizkovske-utociste-amateru>

¹⁴⁵ KOENIGSMARK, Václav. NA SCÉNĚ ŽIŽKOVSKÉHO DIVADLA. *Žižkovské divadlo Jára Cimrmana* [online]. Praha: Žižkovského divadla Jára Cimrmana, ©2017 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.zdjc.cz/52/o-divadle/historie/na-scene-zizkovskeho-divadla>

na vžití se do role a zdůvodnění svého chování na jevišti. Následován byl dobový repertoár původních her v podobě sovětské a české klasiky. Nebyl zde prostor pro tvůrčího ducha studentů, a tak se bohužel museli podřít dobové divadelní praxi. V 50. letech zde byly odehrány dvě hry italské provenience. Nejdříve v roce 1954 *Sluha dvou pánů* v režii Vladimíra Adámka a o čtyři roky později *Zpívající Benátky* v režii Karla Pokorného.

Když se doba na přelomu 50. a 60. let uvolňovala, vedl divadlo Radovan Lukavský, který začal orientovat repertoár i na zájem mladých studentů. V této epoše se také objevily i klasiky režijně převedené do dnešní podoby. Byli uváděni i současní zahraniční dramatici a studentské autorské inscenace. Divadlo se orientovalo převážně na činohru, ostatní žánry byly výjimečné. Z italské tvorby se hrál v roce 1961 další Goldonihův titul, tentokrát *Poprask na laguně* v režii Brigity Hertlové. Až v roce 1967 se našel prostor i pro jiné italské dramatiky. Nejdříve Eduarda De Filippa s méně známou inscenací *Maria, Josef a zlodějčec*, v režii Jana Zajíce. V roce 1971 to byla *Maska a tvář* od Luigiho Chiarelliho v režii Ivana Zmatlíka.

V 70. a 80. letech se na scéně zkoušely různé, někdy i provokativní, experimenty.¹⁴⁶ Z italské tvorby setrvala spíše Goldonihova tvorba. Opět byl uveden *Poprask na Laguně*, avšak v jiné režii (Miroslav Vildman) s premiérou v roce 1981. O pět let později měl premiéru *Král jelenem* v režii Zbyňka Srby. V roce 1987 byla inscenována *Goldoniáda*, adaptace Goldonihových her, kterou upravil Martin Porubjak s Vladimírem Strniskem v režii Ivana Rajmonta. O rok později byly uvedeny opět *Zpívající Benátky*, tentokrát v režii Evžena Němce.

Devadesátá léta otevřel opět Goldoni a jeho *Lhář* (1992) v režii Michala Langa, který se později v obnovené premiéře hrál i v Ústní nad Labem. Roku 1993 se musel DISK vystěhovat. Z toho důvodu začal působit na různých pražských scénách, nejčastěji v Divadle v Celetné. V zimě roku 1999 byla otevřena veřejnosti nově postavená scéna DISKu v atriu fakulty v Karlově ulici,¹⁴⁷ kde se ještě tentýž rok stihly inscenovat dvě díla. První byla dramatisace pohádky *Baron ve větvích* podle knižní předlohy Itala Calvina, kterou převedl do formy dramatu již režisér Armando Pugliese. Zde byla inscenována v

---

¹⁴⁶ ŠORMOVÁ, Eva. DISK. In: *Česká divadla: Encyklopedie divadelních souborů*, [online]. 2000. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/DISK>

¹⁴⁷ Historie. *Divadlo DISK* [online]. Praha: DISK, ©2019 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.divadlodisk.cz/cs/o-disku/historie/>

režii Borise Rösnera. O čtyři měsíce později přišel návrat *Goldoniády* v režii Ivana Rajmonta, která byla tentýž rok původně klauzurním představením v Divadle Minor.

V novém tisíciletí pokračovala v DISKu popularita adaptací. Podle filmové předlohy Frederica Felliniho, Ennia Flaiana a Tullia Pinelliho a režii Františka Staňka byly uvedeny *Sladké sny*. V roce 2002 byla vytvořena *Kára bláznů* vycházející ze spojení her Gozziho a Goldoniho. Hra byla nejdříve uvedena pod názvem *Theatro per l'amor del cielo* v klášterní zahradě ve Zlaté Koruně v roce 2001. Zajímavostí je, že pro tuto adaptaci vytvořenou Filipem Humlem a režírovanou kolektivem, bylo užito kostýmů podle maleb Josefa Lederera na Krumlovském zámku. V roce 2004 byla na scéně uvedena Machiavelliho *Mandragora* v režii Petra Svojtky. Tato absolventská inscenace IV. ročníku byla poprvé inscenována již v roce 2003, avšak oficiální premiéra byla až o rok později. V roce 2010 byl opět hrán Goldoniho *Poprask na laguně*, v tomto případě v režii Kateřiny Glogrové. Poslední, a bohužel z organizačních důvodů nakonec nerealizovanou, inscenací měla být v roce 2013 adaptace podle předlohy dramatu Luigiho Pirandella s názvem *6 postav, 6 autorů, 1 revolver*. Adaptace a režie měla být provedena Jakubem Folvarčným.

2.3.2 Divadlo Minor (Divadlo Loutka)

Toto divadlo s původním sídlem na Senovážném náměstí a aktuálním sídlem ve Vodičkově ulici sloužilo jako prostor především pro loutkové hry. Zřízeno bylo roku 1949 městem jako Ústřední loutkové divadlo a několikrát bylo přejmenováno. Hlavní scéna se mezi lety 1976–1987 jmenovala Loutka, a právě na ní byla v roce 1980 inscenována souborem Pražské konzervatoře komedie podle Goldoniho předlohy *Benátská maškaráda* v režii Luboše Pistoria.¹⁴⁸

V roce 1991 byly prostory přejmenovány na Divadlo Minor. Od té doby zde byla uvedena pouze *Goldoniáda* v režii Leoše Suchařípy. Premiéra proběhla v roce 1999 v rámci vysokoškolských zkoušek. Později byla převedena na scénu DISKu.

---

¹⁴⁸ DUBSKÁ, Alice. Minor. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, 295—298 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Ústředn%C3%AD_loutkové_divadlo

2.3.3 Divadlo Na Rejdišti

Divadlo sídlící na Dvořákově nábřeží slouží Pražské konzervatoři pro inscenační praxi studentů 5. a 6. ročníků. Zahájilo svůj provoz v roce 2011.¹⁴⁹ Od té doby zde byly v roce 2018 uvedeny pouze *Zpívající Benátky* v režii Františka Laurina.

2.3.4 Pídivadlo

Divadlo v ulici Letohradská patřilo mezi lety 2000–2019 pražské Vyšší odborné škole herecké. Sloužilo k prezentaci ročníkových a absolventských prací zacílených jak na děti, tak na dospělé.¹⁵⁰ Byly zde odehrány celkem čtyři hry italské provenience. V roce 2006 Goldoniho *Zpívající benátky* v režii Pavla Linhart, o šest let později *Blázni a světcí* od Daria Fo v režii Aleše Bergmana. V roce 2014 byla uvedena česká premiéra *Šesti vášnivých žen* od dramatika Maria Frattiho v režii Otakara Koska a o rok později *Čapka s rolničkami* od Luigiho Pirandella v Bergmanově režii.

2.4 Kulturní domy

2.4.1 Kulturní centrum Zahrada

V tomto kulturním domě na Chodově byl rok po jeho otevření, tedy v roce 2003, uveden *Poprask* od Goldoniho. Zahradu si k této inscenaci vybral Dismanův rozhlasový dětský soubor, konkrétně skupina nejstarších dětí,¹⁵¹ s režiséry Tomášem Staňkem a Terezou Tobiášovou.

2.4.2 Palác Akropolis

V Paláci Akropolis v ulici Kubelíkova se nachází kulturní centrum s širokým využitím. Nechybí zde ani divadelní sál, který byl otevřen již v roce 1928. V dnešní době je tato scéna k dispozici „souborům s tradicí komunitního divadla a sociálně-kritickým představením reagující na současné společenské problémy“.¹⁵² Jediné dílo italské

¹⁴⁹ O Divadle. *Divadlo Na Rejdišti* [online]. Praha, © 2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://prazskakonzervator.cz/divadlo-na-rejdisti/o-divadle/>

¹⁵⁰ O nás. *Vyšší odborná škola herecká* [online]. Praha: Vyšší odborná škola herecká, ©2020 [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <https://www.vosherecka.cz/o-nas/>

¹⁵¹ Dismanův rozhlasový dětský soubor: O nás. *Český rozhlas* [online]. Praha, © 1997-2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://drds.rozhlas.cz/dismanuv-rozhlasovy-detsky-soubor-7932768>

¹⁵² O Akropoli a Historie. *PALÁC AKROPOLIS* [online]. Praha: ART FRAME Palác Akropolis, ©2014 [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: https://www.palacakropolis.cz/work/33298?genre=2&no=62&page_id=33133

provenience zde bylo v české premiéře uvedeno roku 2008 s názvem *Onehand Jack* od Stefana Benniho. Monodrama tohoto současníka, které v Akropoli režíroval Petr Hašek, odkazuje na politickou situaci, která nemusí být vztahována pouze k Itálii.¹⁵³

2.5 Divadla zájezdová a agenturní

2.5.1 Divadelní Agentura Praha

Agentura, která se zabývá převážně zájezdovým představením po celé České republice se sídlem v ulici Přemysšlenská, cílí jak na dospělé, tak na děti, pro které uvádí různá populární představení pouze za účasti profesionálních divadelníků.¹⁵⁴ Během své více než 28leté existence nazkoušela i jednu inscenaci od Francy Rameové s názvem *Upřímě řečeno* v režii Františka Mišky a Ladislava Mrkvičky. Hra byla uvedena v jednom představení spolu s jiným dílem od Alfreda de Musseta. Datum premiéry není znám.

2.5.2 Divadlo Esence

Amatérské divadlo Esence, jehož historie sahá do roku 1973, několikrát vystřídalo svou scénu, názvy i členy. Jedinou stálicí je umělecká vedoucí Marie Kubrová. Divadlo působilo i zájezdově mimo Prahu, a to nejčastěji na různých festivalech a v památkových objektech. Prvním zásadním stálým sídlem byl klub Tesla Strašnice na Vinohradech, později v 90. letech se jeho důležitou domovskou scénou stal klub Spektrum na Karlínském náměstí. Při zrodu souboru bylo cílem uvádět díla která se vůbec nehrála, byla zapomenutá, nebo zvláštní, což vedlo i ke chvilkovému zrušení původní činnosti. Po znovuoobnovení s nynějším názvem (dříve název Maryša), se začal soubor ubírat k dramtizaci nedivadelních děl a k autorským titulům na základě motivů z různých předloh. Cizí mu nebyla ani improvizace.

Pro soubor byl výběr italské dramatické tvorby vcelku zásadní. Šlo především o pohádky Carla Gozziho, které si Divadlo Esence specificky upravilo a odehrálo jak jednotlivě, tak v roce 2007 společně v jeden den v rámci projektu 3G k dodatečně oslavě

---

¹⁵³ ONEHAND JACK. In: *DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s.* [online]. Praha, [2020], [2003] [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/6692-onehand-jack>

¹⁵⁴ DAP – Divadelní agentura Praha [online]. Praha, 2017 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.dappraha.cz/>

200 let od úmrtí tohoto dramatika.¹⁵⁵ Jednalo se o tituly *Láska ke třem pomerančům* s prvním provedením na zámku v Průhonících v roce 2000, dále o *Zelenavého ptáčka* představeného na zahradě ČVUT v roce 2003 a o *Královnou Jelenem* s prvním provedením v Karlínském Spektu v roce 2006. *Láska ke třem pomerančům* zajistila divadlu dokonce postup na národní divadelní přehlídce amatérského činoherního divadla v roce 2001.¹⁵⁶ Mimo Gozziho se na repertoáru objevil i Achille Campanile s fraškami *Zločin ve vile Rounq* (2004) a *Amfora* (2015). Vše v režii Marie Kubrové.

2.5.3 Nádvoří Starého purkrabství

Umělecká agentura Foibos, která vznikla v devadesátých letech za účelem zvýšení prestiže českého umění doma i v zahraničí, uspořádala v roce 1996 Letní divadelní slavnosti na Pražském hradě.¹⁵⁷ Na nádvoří Starého purkrabství k této příležitosti uvedla Machiavelliho renesanční komedii *Mandragora* v režii Rudolfa Tesáčka.

2.5.4 Státní zájezdové divadlo (Vesnické divadlo)

Zájezdové divadlo, vzniklé po druhé světové válce za podpory ministerstva zemědělství, si kladlo za cíl přivést na venkov kvalitní výchovně-ideologické tituly, které by napomáhaly násobit síly režimu. Tímto počinem si měly být po kulturní stránce rovni vesničané s měšťany. Inscenace se trénovaly v Praze v ulici Těšnov a po nacvičení se jezdily hrát do často nedostačujících prostor na vesnicích, které čítaly méně než tisíc obyvatel. Ve výběru titulů bylo možné nalézt jak domácí, tak zahraniční klasiku a občas i na někdejší období mladá díla.

Po roce 1948 se Vesnické divadlo inspirovalo někdejšími moderními hrami, které byly uváděny v Realistickém divadle, nebo v divadle E. F. Buriana. Na začátku padesátých let, pod vedením Františka Smažíka, se začalo zkoušet v lepších prostorech, kterými byl zámek v Hloubětíně. Také v té době s divadlem spolupracovali režiséři velkých jmen jako Gabriel Hart, Ota Ornest, Alfréd Radok nebo Karel Dostal. Herecký soubor byl velmi proměnlivý. Tvořili ho často herci, kteří nesměli hrát v Praze, nebo

---

¹⁵⁵ Projekt 3G: Láska ke třem pomerančům – Zelenavý ptáček – Královna jelenem. In: *Divadlo Esence* [online]. Praha, ©2020, 2007 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://esence.mbox.cz/html/3G1.htm>

¹⁵⁶ Historie. In: *Divadlo Esence* [online]. Praha, ©2020 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://esence.mbox.cz/html/Historie.htm>

¹⁵⁷ FOIBOS: Vize a poslání. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 10. 4. 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/FOIBOS>

absolventi DAMU. V tomto období byla několikrát uváděna veselohra *Paní hostinská* od Goldoniho, nastudována za užití několika překladů. Nejdříve v režii Františka Smažíka v roce 1948 v překladu K. J. Svobody se 45 reprízami. Později s textem přeloženým Janem Vladislavem v roce 1954 v režii Jana Linharta (23x) a v roce 1955 v režii Jiřího Vilímka (41x). Nakonec byla ještě téhož roku uvedena *Paní hostinská* v překladu Jaroslava Vrchlického a režii Gabriela Harta. Ještě v roce 1949 byla sehrána i adaptace této hry názvem *Povyk kolem Mirandoliny* v režii hostujícího Antonína Kytky celkem s 40 reprízami.¹⁵⁸ Od roku 1957 byl rozšířen repertoár o více klasických her a také o díla méně ideologicky zaměřená. V roce 1958 byla dvakrát uvedena hra *Od noci k ránu* od Renata Lelliho. Nejdříve v režii Lenky Cmuntové, později Karla Texela.

V roce 1959 se změnil název z Vesnického divadla na Státní zájezdové, čemuž přispěl i fakt, že se již nehrálo pouze na vesnicích, ale i na jiných prostranstvích, jakými bylo okolí elektráren nebo přehrad. V roce 1960 byly uvedeny *Zpívající Benátky* v režii Adolfa Hoffmeistera a o rok později *Sluha dvou pánů* Otakara Gudricha.

Divadlo ukončilo svou činnost v roce 1961 a to především ze dvou důvodů. Tím prvním bylo rozšíření televize, druhým rozšíření veřejné dopravy, vedoucí ke snadné dostupnosti stálých městských scén.¹⁵⁹

2.6 Shrnutí druhé kapitoly

Představená divadla byla rozdělena do několika podkapitol podle velikosti sálu a dalších parametrů. Ke každé scéně byly doplněny informace o všech proběhlých premiérách děl italského původu a také zmíněna jména režisérů, kteří se na uvedení podíleli. K některým významnějším scénám byly doplněny i informace o počtu repríz, případně další zajímavosti oživující divadelní historii.

Do listopadu 1989 (až na volnější období zahrnující 60. léta a konec 80. let) se musela divadla ve výběru repertoáru velmi podřizovat státu, jakožto monopolnímu vlastníkovi. Divadelní dění také ovlivňovala vláda v tom, že některé scény musely nuceně ukončit svou činnost (Divadlo za branou), malé musely být sloučeny k větším (Studio Ypsilon k divadlu Jiřího Wolkra), některé byly přejmenovány (Švandovo divadlo bylo dříve Realistické), nebo se musely smířit s nuceným odchodem talentovaných kolegů

---

¹⁵⁸ SMAŽÍK, František a JANSKÝ, Emanuel. *Knižka o desetiletých zkušenostech a práci Vesnického divadla: 1945-1955*. Praha: Vesnické divadlo, 1955, s. 67.

¹⁵⁹ PÖMERL, Jan. Vesnické divadlo. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, ©2017, 513–516 [cit. 2020-11-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Vesnick%C3%A9_divadlo

(Činoherní klub). Každá změna nějakým způsobem ovlivnila i výběr a následné provedení vybraného repertoáru. Divadla se totiž musela na novou situaci adaptovat. Neměla to však lehké ani po revoluci. Zmizela sice cenzura, ale vzniklo několik divadel mimo samosprávu, tedy soukromých. V tomto případě repertoár ovlivňovaly mimo jiné i finanční možnosti konkrétního divadla– tedy když byl uveden osvědčený Carlo Goldoni, divadlo očekávalo jistý výdělek. Uvedení něčeho neznámého byl velký risk, a tak se nová italská tvorba objevovala spíše na menších jevištích.

I přes zmíněné překážky se italské hry inscenovaly a stále inscenují. Nejvíce se jim věnoval studentský soubor AMU DAMU DISK (19 premiér) a to povětšinou na své domácí scéně DISK. Za totalismu soubor uváděl převážně Goldonihovu tvorbu, jelikož se musel podřídit dobové divadelní praxi. Zanedbatelně se v příznivějších totalitních letech objevila tvorba Eduarda De Filippa (1967), Luigiho Chiarelliho (1971) a Carla Gozziho (1986). Po revoluci byl repertoár zpestřen i o další oblíbené autory – Luigiho Pirandella a Niccolò Machiavelliho. Objevilo se i pár experimentů v podobě prozaických či filmových adaptací Itala Calvina a Federica Felliniho, nechybělo ani adaptační oživení Goldonihových her.

Výrazné bylo i Divadlo S. K. Neumanna, ve kterém se za totality odehrálo celkem 13 italských her, jejichž výběr byl pestřejší než v DISKu, neboť se za totalismu nebálo uvádět odvážnější kusy tehdejších současníků. Mimo klasiky tak poprvé v Praze představilo drama Carla Terrona, nebo tvorbu toskánské dvojice Giulia Scarnicciho a Renza Tarabusiho.

S celkem 12 premiérami se stalo nezanedbatelným i Divadlo na Vinohradech vlastnicí i komorní scénou. Zajímavé je, že se zde uváděl ve stejném poměru jak Goldoni (3x), tak Pirandello (3x). Obecně se toto divadlo italskému dramatu začalo věnovat hojněji až po zrušení totalitního systému. Do té doby bylo velmi omezeno režimem, kdy musely být západní hry vytlačeny sovětskými tituly a českou levicovou tvorbou. Největší produktivita italských her tak byla zaznamenána až po normalizaci, a to i díky nově vzniklé malé scéně, kde byla v rámci kulturního projektu představena díla mladších italských dramatiků pod klapkou vůbec nejvýraznější režisérky Lucie Bělohradské. Ta se zasloužila o představení osmi novějších her, což je největší číslo mezi všemi analyzovanými režiséry.

Mezi další výrazné režiséry patří i Ladislav Smoček (6x) spjat s Činoherním klubem, Marie Kubrová (5x), vedoucí amatérského divadla Esence, František Laurin

(5x), z Realistického divadla a mezi scénami migrující Karel Kříž, taktéž s pěti režírovanými inscenacemi.

Na režimem nejvíce hlídané hlavní scéně Národního divadla nebyla až do roku 1994 uvedena vůbec žádná italská tvorba. Značnou kompenzací bylo uvedení Goldoniho *Sluhy dvou pánů* v hlavní roli s Miroslavem Donutílem. Především díky tomuto herci se hra těšila nevídané popularitě a medializaci, a tak se alespoň skrze toto provedení dostala italská tvorba do povědomí širší veřejnosti. Celkem bylo na scénách patřících pod Národní divadlo uvedeno 13 italských dramát. Jednalo se víceméně o konzervativní hry. Až od nového milénia se na komorní scéně Kolowratu a Stavovského divadla objevila tvorba italských současníků, a to především v rámci kulturních projektů.

S velmi pestrým výběrem italských her přišlo i Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého (11 premiér). Divadlo za totality nezůstalo u konzervativní klasiky, naopak se nebálo inscenovat italské hry v československé premiéře. Představena tak byla tvorba Jeana Paola Callegariho, Edoarda Scarpetty, Raffaella Vivianiho nebo Massima Dursiho.

Italská tvorba měla své místo i na scénách spadajících pod uskupení Městských divadel pražských. Celkem se jednalo o 21 premiér z nichž byla většina dramát uvedena na jevišti ABC (9) a Rokoka (5). Scéna ABC, která byla zaměřena spíše bulvárně, započala jako první z celého Československa představovat tvorbu Daria Fo. Pověštinou se ale věnovala osvědčeným autorům až do roku 2015, kdy jako jediná z Česka představila filmovou adaptaci Rodolfa Sonegy *Vím, že víš, že vím*. V Rokoku, které je menší scénou, bylo přáno italské tvorbě nejvíce v 80. letech. Mimo prvního a doposud posledního uvedení dramatické tvorby Itala Sveva v Česku se však dramaturgie zaměřila na adaptace děl od Ruz(z)anta, Itala Calvina a Giovanniho Boccaccia.

3 Italská dramatická tvorba v Praze (1948–2018)

V této kapitole jsou představeni italscí autoři a jejich díla, která byla ve zkoumaném období (1948–2018) uvedena na pražských scénách. Nejdříve jsou podrobněji představeni ti dramatici, jejichž tvorba byla v Praze nejviditelnější. První z nich je Carlo Goldoni (70x), následně Carlo Gozzi (13x), Luigi Pirandello (11x), Aldo Nicolaj (11x), Niccolò Machiavelli (9x), Eduardo de Filippo (8x) a Dario Fo (8x). Zbylým, zhruba padesáti autorům, a jejich dílům je věnován navazující prostor. U některých z nich je pojednáno jen v pár větách, jiným je přikládána větší pozornost. Důvodem může být zajímavost vybrané inscenace nebo samotného dramatika, v menším případě i nedostatek relevantních zdrojů.

Pod představením dramatika a díla se rozumí to, čemu důležitému se autor ve vztahu k divadlu věnoval, v jakém žánru a stylu tvořil, jaká je tematika jeho děl a případně jakých dosáhl úspěchů. Představení méně uváděných autorů a her je sestaveno chronologicky ve vztahu k politické, ekonomické, kulturní a obecně společenské situaci na českém území. Navíc jsou zahrnuta i upravovaná díla, tedy filmové a knižní adaptace nebo dramatizace. U některých zajímavých počínů vznikl i drobný přesah v otázce srovnání, zda byla konkrétní hra, nebo alespoň vybraný dramatik představen i na scénách mimo Prahu.

Ke zmíněné chronologii je nutné dodat, že je představen autor a dílo při prvním záznamu na pražské scéně ve zkoumaném období. Pokud se tedy jeho dílo hrálo například o 15 let později, již není zpravidla zmiňováno, jelikož je možné další uvedení a ostatní související informace dohledat v soupisu inscenací ve čtvrté kapitole. Podkapitola méně známých autorů již neobsahuje zmínky o oblíbených dramaticích, byť se jejich díla po celém období na časové ose proplétají. Tuto situaci řeší časové osy v příloze, které jsou vytvořeny prostřednictvím kontingenčních grafů v MS Excel.

3.1 Oblíbení autoři

3.1.1 Carlo Goldoni

Ze všech analyzovaných autorů je to právě Goldoni, kdo se stal nejvýraznější osobností pražských scén. Je pravděpodobné, že hry tohoto dramatika, jehož dílem bylo zkoumané období zahájeno (*Paní hostinská*) a také ukončeno (*Zpívající Benátky*), byly známy pražskému publiku již za jeho života, a to díky kočovným divadelním společnostem. Do roku 1948 však nebyl na českém území tak výrazným. Oblíbeným se stal až po Vítězném únoru, kdy byly jeho hry velmi pohodlné nově vládnoucí politické sestavě.¹⁶⁰ Mezi lety 1948–1956 se hrály v pražských divadlech výhradně jeho hry, Špička¹⁶¹ ho dokonce řadí na českém území mezi divadelní velikány, jakými byl Molière a Shakespeare.

Tento největší italský dramatik svého století napsal 250 různých divadelních textů, z nichž téměř polovinu zastupují komedie.¹⁶² Hry, pro které našel inspiraci i v Molièrovi,¹⁶³ popisují životy lidí téměř všech povolání té doby. Nezapomněl ani na vylíčení postav společenských vrstev. Jeho sympatie se však přikláněly spíše k nižší a střední třídě, šlechtu považoval obecně za přebytečnou.¹⁶⁴ Právě díky těmto charakteristikám a také zábavnosti jeho komedií byl ve vzniklém socialistickém státě velmi vítaný. K jeho oblíbenosti u režimu napomáhaly i různé programy k inscenacím, kde byly postavy a místa vykresleny podle ideologických potřeb. Hry se často odehrávají v Goldonihovi rodišti, Benátkách, a v závislosti na konkrétním druhu postavy se v nich mluví různými nářečími a určují charaktery postav. Například Benátky byly v českých programech využity jako příklad negativního kapitalistického světa a postavy s negativními vlastnostmi představovaly špatné měšťany a intelektuály. Zato úspěch sklízela častá postava sluhy, která byla vzorem prostého lidu, jemuž nikdy nechyběl důvtip, vychytralost a neformálnost. Toto komunistické vykreslení Goldonihovi postav však neodpovídalo jeho skutečnému úmyslu. Dramatik ve skutečnosti souhlasil se světem

---

¹⁶⁰ ŠPIČKA, Jiří. Goldoni na českých jevištích, studie. *ILiteratura.cz* [online]. 27. 8. 2007 [cit. 2020-12-21]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/21451/goldoni-na-ceskych-jevistich-studie>

¹⁶¹ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 467.

¹⁶² PELÁN, Jiří a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Praha: Libri, 2004, s. 52.

¹⁶³ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. [Sv. 7]: Italští autoři. Praha: Divadel. ústav, 1983. sv. [Sv. 7] s. 168.

¹⁶⁴ BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Druhé vydání. Praha 2: Lidové noviny, 2001, s. 341.

tak, jak byl. Podle něj bylo potřeba k dobře fungujícímu společenství, jak dělníků, tak městského vzdělaného obyvatelstva.¹⁶⁵

Ve zkoumaném období (1948–2018) bylo v Praze odehráno celkem 70 premiér včetně adaptací, což tvoří drobně přes třetinu všech zkoumaných her. Tento poměr udává i Špička pro zkoumané italské hry na Moravě a ve Slezsku,¹⁶⁶ které zkoumal v širším období. Podle Špičky jsou nejoblíbenějšími hrami na českých jevištích *Sluha dvou pánů*, *Paní hostinská*, a především *Poprask na laguně*, který je v Česku populárnější než v Itálii.¹⁶⁷ Při zaměření se na Prahu je výsledek drobně odlišný, před *Paní hostinskou* (6x) se totiž počtem zinscenování dostala komediální adaptace Adolfa Hoffmeistera *Zpívající Benátky* (9x). Důvodem této rozdílnosti mohlo být například velké zastoupení z řad studentských souborů, které si tuto hru s převahou vybíraly ke svému uvedení, anebo možné nezapočítání adaptací ze Špičkovy strany. Volně přebásněná komedie o třech dějstvích podle hry *Kavárnička* byla doprovázena hudebně písněmi Jaroslava Ježka.¹⁶⁸ Goldoni se v originální verzi *Kavárničky* z roku 1750 snažil vykreslit každodenní realitu lidí malé a střední buržoazie, žijících kolem náměstíčka v Benátkách. Mezi motivy hry patří láska, nevěra, gamblerství a pomlouvačství.¹⁶⁹

Popularita *Paní hostinské* (1753) není ve zkoumaném období v Praze tak velká. Hra bývala uváděna pouze kolem 50. let, a to navíc zájezdově. V pozdější době se objevila pouze v roce 1992 na scéně Národního divadla. Titul o zidealizované, chytré, půvabné, ale také trochu škodolibé paní hostinské, která hledá svého vyvoleného tak neseseděl zřejmě do pražského diváckého vkusu. Na Moravě se totiž hrál i v jiných obdobích.

Vůbec nejoblíbenější hrou z celého soupisu se stal *Poprask na laguně*, který byl od padesátých let uveden minimálně jednou v každé dekádě. Hra, která byla celkově ve zkoumaném období uvedena 15x, vznikla roku 1762, což byl zároveň poslední rok autorovy italské tvorby. Následně se totiž kvůli dočasné nepřátelské kritice přesunul do Francie, kde ve své tvorbě pokračoval.¹⁷⁰ *Poprask na laguně* je zasazen do městečka Chioggia, kde dramatik strávil několik let svého mládí. Inspiroval se tak místním životem

---

¹⁶⁵ ŠPIČKA, Jiří. Goldoni na českých jevištích. Cit. d.

¹⁶⁶ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 458.

¹⁶⁷ ŠPIČKA, Jiří. Goldoni na českých jevištích. Cit. d.

¹⁶⁸ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 470 tuto adaptaci nazývá muzikálem. V Divadelní databázi je hra uvedena pod činoherním žánrem.

¹⁶⁹ REDAZIONE VIRTUALE. La bottega del caffè. In: *Italialibri.net* [online]. Milano, c2001-2002, 18. 2. 2004 [cit. 2020-12-21]. Dostupné z: <https://www.italialibri.net/opere/bottegedelcaffè.html>

¹⁷⁰ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 389.

rybářů, námořníků a jejich žen.¹⁷¹ Motivem jsou lásky, rvačky, hádky, rozchody, čekání a následné usmírování dvou rybářských rodin. Největší slávu zažila hra zřejmě na scéně Tylova a Vinohradského divadla, kde byla znovu uvedena Smočkova úprava z Činoherního klubu. Režiséra provázela minimálně čtyřicet let.¹⁷² Kladné recenze z Vinohradského divadla vyzdvihovaly Smočkovu režii, kde se snažil o „hlubší zázemí v charakterech a situacích“. Goldonih dílo bylo tedy v jeho podání „psychologicky zakotvenější a tím lidštější a všeplatnější“, než na běžných českých jevištích, kde tato hloubka většinou chyběla, jelikož šlo pouze o pobavení publika.¹⁷³ Vyzdvihovány byly v recenzích především pánské role. Druhé polovičky zůstaly spíše upozaděny, a to kvůli průměrným komediálním výkonům a přehnaně honosným kostýmům.¹⁷⁴ V Činoherním klubu byla naopak chválena herečka Libuše Šafránková, která výborně ztvárnila Checcu.¹⁷⁵ Ve verzi z Národního divadla z 60. let byl výrazným bodem zájmu mnohých kritiků Ladislav Pešek, který ztvárnil „prostáčka“ Patrona Fortunata. Kritik J. Kopecký napsal pro Rudé právo „jeho výkon je tu takový, že se tleská každému umělcovu výstupu“;¹⁷⁶ což připomíná pozdějšího herce Miroslava Donutíla, v legendárním ztvárnění druhé nejúspěšnější hry ve zkoumaném období, kterou byl *Sluha dvou pánů*.

O velkolepém úspěchu *Sluhy dvou pánů* na scéně Národního divadla svědčil i počet repríz. Dílo bylo hráno celkem 600x, a to podobu dvou dekad. Hrání by se pro velký zájem ještě dál, kdyby nebyla hra symbolicky ukončena po smrti režiséra Ivana Rajmonta, který si přál důstojnou derniéru. Dlouhé trvání této hry je vysvětlováno skutečností, že repertoár Národního divadla byl nějaký čas „příliš intelektuální“. Chybělo totiž něco, co by „diváky normálně pobavilo“;¹⁷⁷ a tak režisér přišel s Goldonim. I přesto, že bylo dílo divácky velmi úspěšné, kritika se ke hře v superlativech nevyjadřovala: (...) „A co naplat, *Sluha dvou pánů* k žádným jevištním perlám nepatřil ani před lety, tím méně dnes. S poetikou a atmosférou goldoniovské *commedie dell'arte* má máloco společného, navíc se během stovek opakování proměnil v *one man show*“

---

¹⁷¹ Poprask na laguně. *Studio DVA divadlo* [online]. Praha, c2021 [cit. 2020-12-21]. Dostupné z: <https://www.studiodva.cz/popprask-na-lagune/popprask-na-lagune/>

¹⁷² KOLÁŘOVÁ, Jana In: GOLDONI, Carlo. *Poprask na laguně: komedie o třech dějstvích: [(Divadlo na Vinohradech 1994-1997)]*. Praha: Thespis, 1997, s. 76 a 95.

¹⁷³ Tamtéž s. 78.

¹⁷⁴ Tamtéž s. 79.

¹⁷⁵ Tamtéž s. 105–107.

¹⁷⁶ Tamtéž s. 123.

¹⁷⁷ ŠTÁSTKA, Tomáš. Miroslav Donutil se rozloučil se *Sluhou dvou pánů* i Národním divadlem. In: *iDNES* [online]. Praha: MAFRA, 1999–2020, 28.12.2016 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/sluha-dvou-panu-konec.A161228_073040_divadlo_ts

oblíbeného televizního baviče.“¹⁷⁸ Obdobně se k této hře stavěla i další recenze, ve které nechyběl dodatek, že režisér do Donutilových improvizovaných vtípků nezasahoval a nechával ho dál bavit diváky, i když hra ztrácela svou původní formu.¹⁷⁹

Dílo, které Goldoni vytvořil původně na míru slavnému improvizacímu herci Antoniu Sacchiovi, vzniklo roku 1745. O několik let později k tomuto titulu vzniknul i scénář, a to z důvodu divadelní reformy,¹⁸⁰ která spočívala především v nahrazení improvizovaných textů komedie dell'arte v nutnost dodržovat předepsaný scénář hry.¹⁸¹ Dalším cílem reformy bylo například odstranění masek a vulgarit.¹⁸² Ve *Sluhovi dvou pánů*, který je situován do Benátek, se prolínají dvě dějové roviny, a to komická a milostná. Hra je složena ze třech dějství, přičemž zápletkou je komické nedorozumění a z něj vycházející podvod.

3.1.2 Carlo Gozzi

Goldonihovo divadelní reforma souvisí i s o třináct let mladším Carlem Gozzim, který byl jeho reformním oponentem, zastávající konzervativní přístup nejen v divadelnictví.¹⁸³ Gozzi, který byl rovněž Benátčan, měl stále nové nápady pro komedii dell'arte, a tak napsal proti goldoniovskému realismu deset satirických pohádek, ve kterých vyzdvihoval prvky jako právě improvizaci nebo fantastičnost, které Goldonimu překáželi.¹⁸⁴ Zmíněné prvky Gozzi použil „*k zesměšnění sentimentálních tendencí soudobé literatury*“.¹⁸⁵ Se svými pohádkami uspěl ve své době nejen v okolí, ale i v Německu u romantiků.¹⁸⁶ Tato sláva ovšem netrvala dlouho a již v 70. letech 18. století směřovalo italské divadlo k většinovým evropským trendům.¹⁸⁷

V Praze bylo od 60. let uvedeno celkem 13 premiér, a to skrze čtyři díla, z nichž nejhranějším byl *Král Jelenem* (1762). Tato divadelní bajka o důvěřivém králi, který

---

¹⁷⁸ HRBOTICKÝ, Saša. Glosa: Donutil dosloužil. Sluha dvou pánů se dávno přežil, do Národního divadla nepatří. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2020, 10. 6. 2016 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/glosa-donutil-doslouzil-sluha-dvou-panu-se-davno-prezil-do-n-r~7b6259602e4811e6a77e002590604f2e/>

¹⁷⁹ MACHALICKÁ, Jana. Donutilův Sluha dvou pánů je estráda. Měla skončit už dávno. *Lidovky.cz*. Praha: MAFRA, 2020, 19.7.2016. Dostupné také z: https://www.lidovky.cz/kultura/machalicka-donutiluv-sluha-dvou-panu-je-estrada-mela-skoncit-uz-davno.A160617_114038_In_kultura_hep

¹⁸⁰ PAGANELLI, Claudio. Il servitore di due padroni. In: *Liber Liber* [online]. [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://www.liberliber.it/online/autori/autori-g/carlo-goldoni/il-servitore-di-due-padroni/>

¹⁸¹ PELÁN, Jirí. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 387–388.

¹⁸² BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Cit. d., s. 340.

¹⁸³ PELÁN, Jirí. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 391.

¹⁸⁴ Tamtéž s. 51.

¹⁸⁵ BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Cit. d., s. 341.

¹⁸⁶ PELÁN, Jirí. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 51.

¹⁸⁷ BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Cit. d., s. 341.

ztratí svou moc kvůli vlastnímu ministru poukazuje na špatné lidské vlastnosti, ale také na věrnou lásku. Nejznámější zpracování bylo zřejmě z divadla Na zábradlí v režii Evalda Schorma, z důvodu zaznamenání hry i pro televizi. Provedení Divadla na Vinohradech se nedočkalo příliš kladné kritiky, jednalo se spíše o „*bezproblémové rodinné představení zvládnuté na solidní herecké úrovni*“.¹⁸⁸ Oblíbenost této pohádky dokládá celkem 6x záznamů o uvedení, a to jak za socialismu, tak po revoluci na rozdíl od tragikomické pohádky *Princezna Turandot* (1762), která byla v Praze představena pouze 2x, a to za socialismu. Dílo o bezcitné princezně, které Gozzi zasadil do orientu, je v Praze známější spíše v operním žánru ve zpracování Giacoma Pucciniho.¹⁸⁹ Obecně byla Gozziho díla čteněji uváděna až po revoluci, a i když je znám spíše v již zmíněné opeře, objevuje se i v činohře, a to nejenom na experimentálních scénách.

Od roku 2000 jsou velkým propagátorem Gozziho pohádek dva divadelní soubory, jimiž je amatérské divadlo Esence a GEISSLERS Hofcomoedianten. Zajímavým počinem je *Láska ke třem pomerančům* v nastudování souboru GEISSLERS Hofcomoedianten. Přepis hrubého děje první Gozziho pohádky zvaný „canovaccio“ se nedochoval, a tak se členka zmíněného souboru, Kateřina Bohadlová, pokusila o kompletní překlad Gozziho *Kritického rozboru fiaby*, který obsahoval autorův podrobný popis díla v době Benátské premiéry.¹⁹⁰ Podle rozboru se ví, že se dramatik snažil o zesměšnění svých protivníků Goldoniho a Chiariho, které ztvárnil v postavách neúspěšného kouzelníka a víly. Sám autor se vtělil do hrdiny Truffaldina, jakožto zachránce komedie dell'arte.¹⁹¹ Díky tomuto překladu vznikla doposud nová adaptace Gozziho *Tří pomerančů*. Dříve byla hra v Čechách uváděna spíše podle sovětských adaptací tak, jako tomu bylo například v divadle ABC v roce 1961, kdy režisér Miroslav Horníček navíc přidal důraz na mocenské souboje ve vládě a kritiku společnosti. Z Gozziho *Tří pomerančů* tak vznikla odvážná socialistická satira, ve které se za pomoci

---

¹⁸⁸ HRDINOVÁ, Radmila. Na Vinohradech je Král jelenem. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Seznam.cz, c2019-2021, 6.10. 2003 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/na-vinohradech-je-kral-jelenem-271482>

¹⁸⁹ NOVOTNÁ, Klára. Carlo Gozzi: Turandot. Blanka Bohdanová jako princezna v klasické pohádkové tragikomedii. In: *Český rozhlas: Vltava* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2021, 12.12.2020 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/carlo-gozzi-turandot-blanka-bohdanova-jako-princezna-v-klasicke-pohadkove-8375312>

¹⁹⁰ HÜBL, Dušan. Geisslers touží po Gozziho pomerančích. In: *Divadelní noviny* [online]. Praha, 18.4.2012 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/geisslers-touzi-po-gozziho-pomerancich>

¹⁹¹ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 483.

černého humoru vyskytovaly narážky na politické dění 50. let, kde byly pomeranče v podobě nedostatkového zboží.¹⁹²

Posledním v Česku uváděným Gozziho dílem byla filozofická pohádka *Zelenavý ptáček*. Ta se stala, tak jako *Tři pomeranče*, zájmem pouze menších, experimentálnějších scén. V této výchovně-tragikomické hře se objevuje návrat k postavám a námětu ze *Tři pomerančů*.¹⁹³

3.1.3 Luigi Pirandello

Sicilský dramatik Luigi Pirandello se oficiálně věnoval nejdříve psaní povídek, ze kterých později čerpal náměty pro své budoucí divadelní hry. Většina jeho děl byla ovlivněna hlubokou společenskou krizí, která vznikla po sjednocení Itálie. Pirandello napsal nejdříve několik komedií v sicilském nářečí, kde využíval i techniku veristického dramatu. Později se jeho díla ve standardní italštině týkala stylu, který spoluzaložil s názvem nové divadlo. Jednalo se o teorii poznání, kdy si člověk uvědomuje v cizích očích vlastní obraz o sobě samém, který ho často dohání k pochybnostem o vlastní identitě. Jeho pozdější tvorba byla poznamenána i režisérskými zkušenostmi, které později vyústily k vedení divadla. V roce 1934, když se vracel z předávání Nobelové ceny, kterou získal „za smělou a duchaplnou renesanci dramatického a scénického umění“,¹⁹⁴ navštívil již podruhé Prahu. Tehdy tak učinil ku příležitosti světové premiéry díla *Člověk ani neví jak*.¹⁹⁵ Tato hra se však ve zkoumaném období v Praze znovu nehrála na rozdíl od dalších 7 různých her z celkových 35.¹⁹⁶

Nejpopulárnější hrou bylo *Šest postav hledá autora* (1921). Dílo pojednávající o střetu fyzických divadelníků a metafyzických postav plánoval Pirandello vydat jako román, nakonec se z něj stala právě divadelní hra, která mu otevřela dveře do zahraničí, a tedy i do Československa.¹⁹⁷ V *Šesti postavách* (3x) se autor snažil o setření hranice mezi „scénickou fikcí a skutečností, zpochybnění jistoty skutečného světa a vtáhnutí

---

¹⁹² HŮBL, Dušan. Geisslers touží. Cit. d., <https://www.divadelni-noviny.cz/geisslers-touzi-po-gozziho-pomerancich>

¹⁹³ BOHADLOVÁ, Kateřina a Petr HAŠEK. Láska ke třem pomerančům: Důvtipná analýza pohádky o závislosti na vitamínech (program ke stažení). In: *Geisslers Hofcomodianten* [online]. Praha, 25.8.2012 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.geisslers.cz/pomerance>

¹⁹⁴ Tvůrčí skupina literárně-dramatické tvorby. Luigi Pirandello: Papírový svět. In: *Český rozhlas: Vltava* [online]. Praha, c1997-2021, 16.12.2014 [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/luigi-pirandello-papirovy-svet-5024046>

¹⁹⁵ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 267–269.

¹⁹⁶ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 465.

¹⁹⁷ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 267–269.

diváků do děje, aby cítili spoluzodpovědnost za problémy, o nichž se na scéně jedná.“¹⁹⁸ To dokládá i Špičkova recenze, kde se píše, že je tato „intelektuálně náročná hra“ obecně „mimořádným dramatickým nábojem, pro obohacení pohledu na teoretické otázky divadelní práce a uměleckou tvorbu vůbec.“¹⁹⁹

Druhým pozoruhodným Pirandellovým dílem na pražské scéně bylo psychologické drama *Jindřich IV.* (1922) v provedení z roku 1967. Jednalo se o nejpopulárnější hru Divadla na Vinohradech v celé sezoně, která se dočkala i oficiálního divadelního záznamu. Zmíněné provedení se stalo oceňovaným především díky mimořádnému hereckému výkonu Miloše Kopeckého, který si zahrál protagonistu, římského císaře z 11. století.²⁰⁰ V roce 2013 byla hra na této scéně opět uvedena. Podle recenzí z portálů iDNES.cz,²⁰¹ Novinky.cz²⁰² a Divadelních novin²⁰³ se však úspěch z šedesátých let neopakoval.

I přesto, že Pirandello patří mezi oblíbené italské autory, kteří mají stále co říct, a které si v Praze do svého repertoáru vybírají především tradiční repertoárová divadla, vznikla na časové ose jistá mezera. Konkrétně mezi lety 1968–1987 nebylo uvedeno žádné jeho dílo. Zřejmě tak Pirandellova kapitalistická tvorba nevyhovovala představám vládnoucího socialistického režimu, který se soustředil na ideologické hry s cílem pobavení diváka bez složitého přemýšlení. K prolomení mezery napomohlo až Realistické divadlo, které na konci 80. let uvedlo *Šest postav hledá autora* k výročí Pirandellových 120 narozenin.

---

¹⁹⁸ Tvůrčí skupina literárně-dramatické tvorby. Cit. d., <https://vltava.rozhlas.cz/luigi-pirandello-papirovy-svet-5024046>

¹⁹⁹ ŠPIČKA, Jiří. Pirandello, Luigi. *Šest postav hledá autora*. In: *ILiteratura.cz* [online]. Praha, 16. 2. 2009 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/23845/pirandello-luigi-sest-postav-hleda-autora>

²⁰⁰ *Jindřich IV.*: (divadelní záznam). In: *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2021, 1968 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/229697-jindrich-iv/prehled/>

²⁰¹ ŠŤASTKA, Tomáš. RECENZE: Vinohradský *Jindřich IV.* bloudí daleko od strakatého dneška. In: *IDNES.cz* [online]. MAFRA, c1999–2021, 13.1.2014 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/jindrich-iv-vinohrady.A140113_143307_divadlo_ts

²⁰² HRDINOVÁ, Radmila. RECENZE: Pirandellův *Jindřich IV.* je víc než jen veselá fraška. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Seznam.cz, c2019-2021, 21. 12. 2013 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/recenze-pirandelluv-jindrich-iv-je-vic-nez-jen-vesela-fraska-213629>

²⁰³ CÍSAŘ, Jan. Potíže s Pirandellem. In: *Divadelní noviny* [online]. Občanské sdružení Společnost pro Divadelní noviny, 23. 1. 2014 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/jindrich-iv-dnv-recenze>

3.1.4 Aldo Nicolaj

Piedmontský dramatik Aldo Nicolaj, který za války prošel koncentračním táborem, experimentoval ve svých dílech v různých divadelních stylech, kterými byl symbolismus, neorealismus, surrealismus a absurdní drama.²⁰⁴ Nicolaj se své zemi proslavil spíše až po úspěchu v socialistických zemích, dokonce jednu dobu nesměl být v Itálii ani hrán.

Od 70. let se v Praze objevily jeho komorní hořké apolitické komedie často vykreslující životní zklamání, ale také naději. Nicolajovy celovečerní komedie, jednoaktovky a monology byly u nás záležitostí menších divadel, a to nejen kvůli hořkým tématům, která nebyla pro každého, ale zřejmě také z důvodu menší náročnosti na prostory, efekty a menšího hereckého obsazení. V dílech se také nachází narážky na lidské společenství, které svými nároky a požadavky utlačuje jedince za účelem přizpůsobení se k hromadnému obrazu. Postavy Nicolajových her jsou povětšinou čestnými a altruistickými lidmi, bohužel často ovlivnitelnými okolím, kvůli svému flegmatismu, z kterého vychází rezignace a utápění se v životním stereotypu.²⁰⁵ Celkem bylo do roku 2005 odehráno 11 premiér, z nichž se v Praze staly nejhranějšími *Tři na lavičce* (3x) a *Motýl ... motýl ...* (3x).

Dílo *Tři na lavičce* (1971), které bylo mimo jiné uvedeno i Českou televizí, představuje život tří seniorů, kteří si přejí prožít důstojné stáří. Nejpozoruhodnější verzí bylo zřejmě hned první provedení z roku 1977 z Divadla Viola, kde byly oceněny herecké výkony Ladislava Peška, Valtra Tauba a Dany Medřické.²⁰⁶ Nicolajovo poslední dílo bylo představeno v roce 2005, tedy rok po jeho smrti. Od té doby nebyla uvedena žádná jeho další hra. Zmíněná inscenace *Nebyla to pátá, byla to devátá* (1974) je však stále v repertoáru Agentury Harlekýn,²⁰⁷ která uvádí hry i zájezdově, tedy mimo Prahu.

---

²⁰⁴ Aldo Nicolaj: bio. *Aldo Nicolaj* [online]. Itálie, [2020] [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <http://www.aldonicolaj.com/bio.html>

²⁰⁵ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 243.

²⁰⁶ ČRo Dvojka. Aldo Nikolaj: *Tři na lavičce*. In: *Český rozhlas: Dvojka* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2021, 20.9.2015 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/aldo-nikolaj-tri-na-lavicce-7496138>

²⁰⁷ *Nebyla to pátá, byla to devátá*: Aldo Nicolaj. In: *Agentura HARLEKÝN* [online]. Praha, ©2021, [2005] [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://harlekyn.cz/hra/nebyla-to-pata-byla-to-devata>

3.1.5 Niccolò Machiavelli

Kolem 20. let 16. století, bylo publikováno pravděpodobně nejstarší dílo,²⁰⁸ které se ve zkoumaném období v Praze objevilo. Jednalo se o *Mandragoru*, která byla uvedena v devíti provedeních, a to spíše v komornějších prostorech. Dílo bylo napsáno renesančním historikem a filozofem Niccolou Machiavellim po tom, co byl zbaven svého politického úřadu ve Florencii a vyhnán na venkov.²⁰⁹ Titul, odehrávající se ve Florencii, vypráví příběh mladíka Kallimacha, kterému se zachtělo získat mladou vdanou paní Lukrecii. Vymyslí tak lest na jejího manžela pana Mikulu, a dokonce za podpory frátera Timoteje se dívky zmocní a vznikne manželský trojúhelník. Dílo, které bylo v Itálii po prvním představení okamžitě populární bylo po chvíli cenzurováno ze strany církve, která nesouhlasila se ztvárněním postavy Timoteje. Až na pár výjimek trvala italská cenzura do roku 1962, do té doby se dílo mezi lidmi objevovalo pouze v papírové podobě.²¹⁰

Absolutně největší popularity se *Mandragora* dočkala na scéně Činoherního klubu ve zpracování režiséra Jiřího Menzela z roku 1965. Tato hrubiánská fraška byla údajně evropským unikátem, a to díky síle, kterou bavila prostřednictvím uvolněnosti a svobody herecké duše. Jednalo se dokonce o Menzelovu prvotinu v rámci divadelní režie, která sklidila úspěch jak doma, tak právě v mnohých evropských zemích.²¹¹ Za pět let byla hra, jejíž záznam byl dokonce natočen ve Švédských studiích, reprízována 180x.²¹² Ohlasy a vzpomínky byly tedy velmi kladné. Například po představení v Anglii se k *Mandragoře* pochvalně vyjádřila i Margareta, sestra britské královny.²¹³ Divadelní kritik Sergej Machonin se ve své úvaze pro Literární noviny po pěti odehraných představeních této verze domníval, že režisér nechtěl po divákovi hledat skryté metafory a neměl zájem o ilustraci Machiavelliho myšlenek. Menzel chtěl dát divákům možnost, aby se zamysleli nad tím, jak moc si jsou s postavami podobní v prolhanosti, sprostosti, úplatnosti anebo třeba vychytralosti a jestli se tato podobnost lidu za 500 let od vzniku původní hry nějak změnila, nebo jestli se vůbec může nějak změnit.²¹⁴

---

²⁰⁸ Pokud opomeneme prozaika Boccaccia, podle jehož předlohy vznikaly adaptace na *Dekameron* napsán v 50. letech 14. století.

²⁰⁹ DIGRIN, Zdeněk. Divadlo učenců a diplomatů. *Divadlo učenců a diplomatů*. Praha: Divadelní ústav, 1995, s. 48.

²¹⁰ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 478.

²¹¹ LUKEŠ, Milan. Divadlo pojaté jako klub. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 419.

²¹² CÍSAŘ, Roman a kol. Zahraniční zájezdy. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 398.

²¹³ SUCHAŘÍPA, Leoš. Nedejte si ujít. In: CÍSAŘ, Jan. *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 403.

²¹⁴ MACHONIN, Sergej. Prvních pět v Činoherním klubu. In: CÍSAŘ, Jan. *Činoherní klub 1965-2005*. Cit. d., s. 44-45.

Další výraznější verzi odehrálo v roce 2006 Divadlo Na Jezerce, kde se režisér rozhodl situovat tuto renesanční hru do fašistické Itálie.²¹⁵ V Divadle Palace byla uvedena v roce 2017 třetí zajímavá verze. Jednalo se o adaptaci přeloženou z němčiny podle dramatika Maxe Christiana Feilera s názvem *Nápoj lásky*.

Je pozoruhodné, že byla *Mandragora* v Praze mezi lety 1966–1989 uvedena pouze jednou, a to skrze Pražské kulturní středisko. Není však jasné, ve kterém roce se tak událo. Tato mezera není pravděpodobně spojena s problémy tvrdého normalizačního režimu, jelikož jinde po Česku se premiéry této hry odehrávaly a samotný Činoherní klub ji měl ve svém repertoáru až do roku 1976. Navíc mohla být režimu výhodou i postava kněze, který je ve hře představen v negativním světle.

3.1.6 Eduardo De Filippo

Eduardo De Filippo, neapolský dramatik a herec, který pocházel z divadelní rodiny, se věnoval především neapolskému nářečnímu divadlu.²¹⁶ Mezi 40.–60. léty byl považován za nejdůležitějšího italského dramatika. Ve své tvorbě se zaměřoval na vykreslení skutečného života svého rodného města. Často se snažil o zachycení protimorálního jednání místního obyvatelstva, složeného z mnohých vychytralých švindlířů a obchodníků, jež se snažili usnadnit si cestu ve svém podnikání skrze nekalé podvody. Také se zaměřoval na tematiku rodiny a italské poválečné společnosti s jejímž novým vývojem v podobě konzumu a anonymizování mezilidských vztahů nesympatizoval. Z jeho komedií vychází pocity skrze sarkastickou společenskou kritiku.²¹⁷

Obliba De Filippových dramát v Praze byla především v 50. – 70. letech, a to v kamenných divadlech. Po revoluci již nebyl tolik v módě, jelikož byly uvedeny jen dvě hry z celkových osmi, obsahující pět různých titulů. Z nich vyčnívala *Filumena Marturano* (1946) a *Neapol, město milionů* (1945), které alegoricky zobrazují Itálii²¹⁸ v neorealistickém duchu.²¹⁹ První zmiňovaná tragikomedie byla tak populární, že z ní vznikla i filmová adaptace *Manželství po italsku*. Inscenace divákům demonstruje, co

---

²¹⁵ VALTROVÁ, Marie. *Divadlo s rodokmenem*. Cit. d., s.180.

²¹⁶ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 121-122.

²¹⁷ ŠPIČKA, Jiří. *Italská dramatická tvorba*. Cit. d., s. 471.

²¹⁸ Tamtéž s. 472.

²¹⁹ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 292.

všechno je schopna podstoupit obyčejná žena, aby zabezpečila svou rodinu.²²⁰ I druhé dílo zfilmované pod totožným názvem se týká taktéž rodinné tematiky. Konkrétně vykresluje matku, která se snaží zaopatřit své potomky během druhé světové války. Pro uspokojivý život se musí pustit i do nemorálních kriminálních aktivit, což se manželovi, který se z války navrátí, ani trochu nezamlouvá. Pro Italy je velkým překvapením, jak může mít De Filippo v zahraničí takový úspěch, když jsou jeho díla velmi silně vázána na neapolský život.²²¹

3.1.7 Dario Fo

Tento lombardský nositel Nobelovy ceny za literaturu z roku 1997 byl všestranným umělcem druhé poloviny 20. století. Spolu se svou ženou Francou Rameovou založil autorskou divadelní společnost, ve které si dokázali být i vcelku soběstační. Sám Fo totiž dokázal napsat nejen hru, ale také ji zrežirovat, připravit scénu, navrhnout kostýmy, složit hudbu a celé představení odehrát jako herec.²²² Na jevišti předváděl frašky a grotesky pomocí improvizace ve stylu komedie dell'arte a lidového divadla, kde se zabýval velmi choulostivými tématy současného světa se zaměřením na politiku a společnost.²²³ Na pražských scénách se Foovy hry objevily celkem 10x a to skrze 6 různých her z nichž jednu napsal spolu se svou manželkou Francou Rameovou (2x).

Nejčastěji uváděným dílem byla nevšední hra *Mistero buffo* (4x), kde jsou všechny role (a těch mohlo být klidně i 16²²⁴) hrány jediným hercem. Fo svou hru napsal v pádském dialektu z 15. století. Inspiraci pro ni hledal mezi znovuobjevenými středověkými náboženskými divadelními texty. Hlavní postavou je potulný komediant tzv. giullare, který zastává funkci hlavního zástupce prostého lidu.²²⁵ Postava je jakýmsi lektorem, který představuje divákům výsledky svého zkoumání a k tomu si napomáhá hereckými scénkami a doprovodem pomocí diapozitivů svých objevů.²²⁶ Tento protagonista do her přidává aktuální politické problémy, které vyjadřuje v metaforách.²²⁷

---

²²⁰ Manželství po italsku: Filumena Marturano, 1946. In: *DILIA* [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2021] [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/3d/item/6427-manzelstvi-po-italsku>

²²¹ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 472.

²²² Fo, Dario (IT). In: *DILIA* [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2021] [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/3d/item/3-fo-dario>

²²³ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 336.

²²⁴ VALENTOVÁ, Veronika. Odkaz středověkého divadla a commedie dell'arte v díle Daria Fo. Brno, 2007, s. 65. Disertační práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Eva Stehlíková.

²²⁵ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 336.

²²⁶ VALENTOVÁ, Veronika. Odkaz středověkého divadla. Cit. d., s.48.

²²⁷ Tamtéž s.16.

Obecně napsal Fo mnoho mystérií. Zajímavostí je, že prvních osm z nich bylo na pražských scénách uvedeno na základě překladu z francouzštiny.²²⁸

Dario Fo byl v Československu v době normalizace problematický. Na jednu stranu se totiž režimu líbil kvůli svému postoji proti církvi, na druhou stranu vnímal jinak pojem svoboda, čímž tak pohodlný nebyl. Kvůli tomu bylo představení jeho díla povoleno pouze pro studijní účely.²²⁹ Pro období 1967–1990 nebyl nalezen žádný záznam o uvedení Foových her.²³⁰ Příčinou této propasti se stal i autorův sebe zákaz pro celé Československo z důvodu nesouhlasu s pronásledováním chartistů. Paradoxní je, že byl sám členem italské komunistické strany, kterou ale zároveň silně kritizoval.²³¹

Díla tohoto autora se v Praze uváděla jak v komorních, tak v kamenných divadlech v závislosti na typu konkrétní inscenace. Celkově na českou scénu dorazilo Foovo první dílo v roce 1962. Jednalo se o hudební komedii o devíti obrazech *Archanděle nehrají biliár*, kterou režisér Oto Ornest uvedl již tři roky od vydání v Itálii. Autor se divadlu ABC osvědčil a o necelé čtyři roky později bylo uvedeno *Nepokradeš, a když, tak ne málo*. Oblibu děl Daria Foa na pražské scéně je možné dokázat i tragikomedii *Otevřené manželství*, kterou má Studio DVA na svém repertoáru více než 18 let.²³²

3.2 Méně uvádění autoři

3.2.1 50. léta

Mezi lety 1948–1956 se se na scéně objevoval pouze Goldoni, a to ne ve všech letech. Negativní zásluhu na této minimální performanci italských her měl na vinně nejspíše sjezd, na kterém bylo dohodnuto utvoření repertoárových zásad, kdy se musely upřednostňovat hry sovětské a ruské, tudíž pro díla ze západní a jižní Evropy nebylo téměř žádné místo. Silně ideologické hry, které měly za cíl vychovávat a přeměňovat člověka nebyly pro publikum až tak poutavé, jak si režim představoval, tudíž se v první polovině 50. let snížila celková divadelní návštěvnost. Když bylo Československo odloučeno od stalinismu, konal se v roce 1956 nový sjezd KSSS, po kterém vzniklo

---

²²⁸ Tamtéž s.50.

²²⁹ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 477.

²³⁰ Až na jednu nejistou výjimku z A-studia Rubín, kde úplně chybí datace a nedaří se dohledat. Je však pravděpodobné, že byla inscenace odehrána nejdříve na přelomu 80/90 let vzhledem ke věku herečky uvedené v databázi.

²³¹ VALENTOVÁ, Veronika. Odkaz středověkého divadla. Cit. d., s. 25.

²³² *Otevřené manželství*: Dario Fo a Franca Rame. In: *Studio DVA divadlo* [online]. Praha [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <https://www.studiodva.cz/otevrene-manzelstvi/otevrene-manzelstvi/>

drobné rozvolnění pro kulturu a společnost s pozitivnějším vztahem k Západu.²³³ Díky tomuto počínu začalo i postupné ožívování divadelní scény o experimentálnější italské autory, kdy se mimo oblíbeného Goldoniho a De Filippa objevili do konce 50. let další čtyři dramatici.

A tak byl v roce 1957 na scéně Realistického divadla²³⁴ uveden i tehdejší současník z Říma, Aldo de Benedetti, s nekonfliktní komediální novinkou plnou nedorozumění *Dobrou noc, Patricie* (1956). Jeho nejúspěšnější tvorba, nesoucí se v žánru tzv. bílých telefonů, byla napsána mezi válkami. Během té druhé se však nesměl umělecky veřejně projevovat, neboť byl židovského původu.²³⁵ De Benedetti byl oblíbeným u herců díky přitažlivě napsaným rolím. Na druhou stranu byl kritizován jak v Itálii, tak na českém území za spoluúčast na utváření fašistického konzumu prostřednictvím svých údajně povrchních děl. S Českem je spojován díky finančnímu daru, který poskytl k výstavbě pomníku Jana Palacha.²³⁶ Na pražské jeviště se jeho hry vrátily ještě dvakrát, a to i v podobě staršího titulu *Dva tucty rudých růží* (1936). Nejen pro tuto úsměvnou až eroticko – sentimentálně laděnou komedii hledal De Benedetti inspiraci v dílech moderních Francouzů Verneuilu a Birabeaua.²³⁷

Téže rok (1957) bylo v Divadle ABC uvedeno i dílo *Čert nikdy nespí* (1955), které vypráví příběh faráře ze skotské vesničky Kirkwall. Alberto Perrini, jehož zmíněné drama bylo inscenováno v dalších 42 zemích, si přál přednes se zachováním anglického humoru. Chtěl, aby se jeho díla nepodobala ani italské frašce a už vůbec ne komedii dell'arte.²³⁸ Na pražské scéně se hra udržela po tři roky,²³⁹ poté byla jeho jiná tvorba uváděna mimo Prahu.

V roce 1958 přišla dramaturgie RDZN s československou premiérou komedie *Dívky spálené v květu* (1956) od Jeana Paola Callegariho. Tématem díla, nesoucí se

---

²³³ SMETANOVÁ, Barbora. Proměny časopisu Divadlo v letech 1949-1959. In: *Hybris: Časopis DAMU pro kritiku a divadlo* [online]. Praha: DAMU, 2015 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.hybris.cz/promeny-casopisu-divadlo-v-letech-1949-1959>

²³⁴ Dále jako RDZN.

²³⁵ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 290.

²³⁶ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 464.

²³⁷ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 290.

²³⁸ PERRINI, Alberto. Non si dorme a Kirkwall. In: *Ateatro.info* [online]. © 2017 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.ateatro.info/copioni/non-si-dorme-a-kirkwall/>

²³⁹ CONTI, Daniela Bonanno. Al Teatro Galletti di Domodossola, successo di “Non si dorme a Kirkwall” con Lalo. In: *Sempione news* [online]. Legnano, c2016 - 2020, 10.11.2019 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sempionenews.it/spettacoli/al-teatro-galletti-di-domodossola-successo-di-non-si-dorme-a-kirkwall-con-lalo/?cn-reloaded=1>

v neorealistickém duchu, je prostituce nezletilých dívek v poválečné Itálii.²⁴⁰ Ani tento autor se vícekrát na pražské jeviště nedostal. Obdobný osud čekal i Renata Lelliho s komorní komedií *Od noci k ránu* (1956) jejíž tématem je násilný zločin a z něj plynoucí následky.²⁴¹ Titul byl dvakrát režijně zpracován pouze zájezdovým Vesnickým divadlem, dále se hrál mimo Prahu.

3.2.2 60. léta

Na konci padesátých let liberalizace pokračovala a začaly vznikat divadla malých forem, což zvyšovalo potencionální šanci na další budoucí performance nových italských titulů. Mimo oblíbených autorů byla v roce 1960 na scéně RDZN uvedena komedie *Není šlechtic jako šlechtic* (1887) od De Filippova otce, Edoarda Scarpetty. Ten se zasloužil o reformaci neapolské frašky zasazením situační komiky do měšťánské společnosti.²⁴² Byl také tvůrcem postavy zvané Sciosciammocca, která představuje naivního člověka, jež se stále něčemu hloupě diví s otevřenou pusou.²⁴³ Zmíněné Scarpettovo vrcholné dílo se bohužel na pražskou scénu vícekrát nevrátilo.

V roce 1962 se na scéně Komorního divadla objevilo dílo *Sbohem, Lugano* (1960) od scénáristů Mina Roliho a Luciana Vincenzoniho. Jedná se o drama, které podle skutečné události vykresluje příběh dvou italských anarchistů Sacca a Vanzettiho, kteří byli v Bostonu ve 20. letech odsouzeni k smrti za zločin, který nespáchali. Jelikož se kauza odehrává v USA, bylo dílo představeno jako protiamerické a protiimperialistické, aby mohlo být bez problémů zařazeno do repertoáru MDP.²⁴⁴ I přes pozitivní kritiku se nedočkalo v Praze velké úspěšnosti a po 23 reprízách se už nikdy nehrálo.

Druhá polovina 60. let byla započata československou premiérou díla *Počestný podvodník* (1932) na scéně RDZN. Dramatik i herec Raffaele Viviani se ve svých dílech

---

²⁴⁰ HEALEY, ROBIN. *Italian Literature since 1900 in English Translation: An Annotated Bibliography, 1929–2016*. Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 2019. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=CZiRDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

²⁴¹ HEALEY, ROBIN. *Twentieth-Century Italian Literature in Translation: An Annotated Bibliography, 1929–1997*. University of Toronto Press, 1998. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=t7WVhymRPZEC&pg=PA102&dq=renato+lelli+Sulle+strade+di+notte&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjGnYyMi5XuAhXP-qQKHfM7ACoQ6AEwAHoECAEQAg#v=onepage&q=renato%20lelli%20Sulle%20strade%20di%20notte&f=false>

²⁴² PELÁN, Jirí. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 648.

²⁴³ AUSILIO, Claudia. Chi era Felice Sciosciammocca? Scopriamo la storia di questo personaggio. *Vesuvio Live* [online]. Torre del Greco: Neapolis Media, c2019, 20.2.2015 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.vesuviolive.it/vesuvio-e-dintorni/notizie-di-napoli/73038-chi-era-felice-sciosciammocca-scopriamo-la-storia-di-questo-personaggio/>

²⁴⁴ ŠTĚROVÁ, Dora. *Komorní divadlo 1950-1976*. Cit. d., s. 59.

věnoval vykreslení života nejnižší společenské třídy,²⁴⁵ což bylo v Itálii vnímáno jako pomluva místních poměrů.²⁴⁶ Tato tematika se nachází právě i v komedii *Počestný podvodník*. Hra konkrétně představuje život chudého vdovce z Neapole s nálepkou podvodník, který je schopný vymyslet neskutečné, aby dostal sebe a svého syna z bídy.²⁴⁷ Ani dílo Vivianiho se již nikdy v Praze neobjevilo.

Dalším počinem byla světoznámá situační komedie *Kaviár nebo čočka (1956)* od nerozlučné toskánské dvojice Giulia Scarnicciho a Renza Tarabusiho v premiéře na scéně Divadla S.K. Neumanna.²⁴⁸ Děj zasazený do Neapole vypráví příběh chudého otce, který vymýšlí plán, jak zbohatnout. Začne tak chodit jako nezvaný host na společenské události, díky čemuž se snaží svou situaci změnit. Jedná se zde opět o typickém vykreslení Neapolitánce, který bojuje o lepší život prostřednictvím korupce a podvodů. Díky inteligentnímu humoru a velkému množství zvratů ve vývoji událostí se stala komedie velmi úspěšnou.²⁴⁹ Po této premiéře se proto začala hojně hrát i mimo Prahu. V samotném hlavním městě byla hra oživena ještě o 39 let později v Divadle na Jezerce. Mezitím byla představena na scéně DSKN druhá komedie této autorské dvojice *Otcové se rodí ve skříních (1959)*, týkající se tématu svatby a hledání svého předka.

Novým dramatikem na pražské scéně se stal i autor, který byl známým již z jiných československých divadel. Byl jím Nicola Manzari s dílem *Salud! (1965)* uvedeném v RDZN. Hra napsána pro 11 ženských postav je situována do kláštera mezi řádové sestry během konce občanské války ve Španělsku.²⁵⁰ Manzari se ve svých hrách často věnuje aktuálním lidským otázkám.²⁵¹ Toto konkrétní dílo nebylo na českém území vícekrát uvedeno, v Praze nebylo uvedeno ani žádné jiné dílo od tohoto dramatika.

3.2.3 Období normalizace

Dopady sovětské invaze negativně ovlivnily repertoár pražských divadel. Byla obnovena cenzura a mnoho divadelníků muselo opustit svá místa. V této nejen pro divadelníky nepřijíací době byla uvedena hra *Vdovička z Ancony (1522–1526?)* od

---

²⁴⁵ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 732.

²⁴⁶ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 341.

²⁴⁷ L'imbroglione onesto. In: *Teatro.it* [online]. Miláno, c2018 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/limbroglione-onesto#>

²⁴⁸ Dále jako DSKN.

²⁴⁹ ŠPIČKA, Jiří. *Italská dramatická tvorba*. Cit. d., s. 476.

²⁵⁰ MANZARI, Nicola. *Salud*. In: *Ateatro.info* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.ateatro.info/copioni/salud/>

²⁵¹ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 205.

renesančního dramatika, známého jménem své nejoblíbenější herecké postavy, Ruz(z)anteho. Dramatik, který ve svých komediích užíval ponejvíce padovský dialekt, situoval svá díla převážně na venkov, s čímž souvisí jeho realistické vykreslení života prostých lidí.²⁵² Celkem se v Praze v průběhu zkoumaného období odehrály čtyři jeho hry. Z nichž se ve *Vdovičce z Ancony*, uvedené na scéně DSKN, objevuje motiv přestrojení ženy za muže a následné svádění jiných žen. Z jeho děl bylo v módě uvádět i koláže (*Co řekl Ruzzante a Křupani*). Obecně byly Ruz(z)antovy hry v době svého vzniku dosti oblíbené a imitované, po tři sta let se na ně však zapomnělo z důvodu problematiky dialektů, z které vyplývají nejasnosti správné interpretace. Byly znovuobjeveny právě až v poslední době.²⁵³

Na scéně Komorního divadla bylo v roce 1971 inscenováno drama Uga Bettiho *Zločin na kozím ostrově* (1948), které představuje příběh o nenávisti a žárlivosti mezi ženami, jejichž bloudící a zpustlé životy touží po východisku.²⁵⁴ Ani toto a ani žádné další dílo Bettiho Uga se na pražskou scénu již nevrátilo.

Téhož roku byl na jevišti Divadla E.F. Buriana uveden *Vytrvalý záletník neboli Svičkař* (1582) od neapolského filozofa Giordana Bruna. Zcestovalý Bruno, který ve své době zavítal osobně i do Prahy, napsal tuto hořkou komedii při pobytu ve Francii. Hra je složena ze tří příběhů se společnými motivy, které načerpal od předchozích autorů, kteří svá díla tvořili za účelem pobavit a tím nechat odpočinou obecnstvo od životního stereotypu. Brunovo dílo se ale liší tím, že chtěl útočněji poukázat na tehdejší svět, čímž činil prostřednictvím tří protagonistů, jimiž byli oklamání a zubožení pošetilci a lotrové. Další autorova odlišnost spočívala v jeho mravokárcovství prostřednictvím erotického vtipu.²⁵⁵ Až v 19. století byl *Svičkař* zařazen mezi nejzajímavější díla italské literatury 16. století.²⁵⁶ Do Prahy se jeho hra navrátila ještě v 90. letech.

Na počátku 70. let se objevil i Luigi Chiarelli s *Maskou a tváří* (1913). Hra, jejíž tématem je nevěra a mužská ješitnost byla poprvé uvedena studentským divadlem DISK. Dramatikovým záměrem bylo „*demonstrovat vratkost a absurdnost tradičních morálních hodnot měšťáckého světa*“. Chiarelli touto hrou započal hnutí groteskního divadla, které

---

²⁵² PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 627.

²⁵³ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 258.

²⁵⁴ SALERNO, Redazione. Al Genovesi "Delitto all'Isola delle Capre": Torna il dramma di Ugo Betti. In: *Ottopagine.it* [online]. Salerno, 18.11.2016 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.ottopagine.it/sa/cultura/102230/al-genovesi-delitto-all-isola-delle-capre.shtml>

²⁵⁵ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 78.

²⁵⁶ DIGRIN, Zdeněk. *Divadlo učenců a diplomatů*. Cit. d., s. 444.

kolem válek udávalo směr.²⁵⁷ Dílo se těší popularitě i v druhém uvedení, a to na jevišti Činoherního klubu, kde se stále hraje již 18 let. Podle reakcí laického publika je to zapříčiněno spíše než kvalitou samotného díla, přitažlivým hereckým obsazením.²⁵⁸

V roce 1973 byla uvedena anonymní komedie o lásce *Oklamaní* (1531), pod kterou se podepsal kolektiv autorů *Academici intronati* ze Sieny. Na hře má pravděpodobně největší podíl Alessandro Piccolomini, jeden ze členů Akademie. Tématem této komedie, jenž je zasazena do okolí Modeny, je vznik dvojníků pomocí převleků z čehož vyplývá řada omylů. V původním díle se mimo toskánsky mluvících postav objevuje i jedna, mluvící směsicí toskáňštiny se španělštinou. Jedná se o prototyp kapitána z komedie *dell'arte*. Inspirace pro hru vznikla z Plautovy *Menaechmy* a Bibbienovy *Calandrie*, může však připomínat Boccaciovy proti mravní povídky z *Dekameronu*.²⁵⁹ *Oklamanými* se inspiroval i Shakespeare ve svém *Večeru tříkrálovém*, tam však neutilizoval převleky k jednoduché erotické provokaci, nýbrž k nepřímému vyjádření citů.²⁶⁰ Hra se v Praze odehrála pouze v Divadle Na Zábradlí.

Posledním novým dramatikem v 70. letech na pražské scéně byl Carlo Terron, který nezůstával věrný jen jednomu žánru. Věnoval se groteskám, tragédiím, psychologickému dramatu i alegorickým fraškám. Celkově se ve svých dílech, k jejichž vytvoření využíval i své znalosti z psychiatrie, zabýval kořeny viny v poválečné Itálii.²⁶¹ Na scéně DSKN byla v roce 1976 uvedena fraška *Poustevníkovy zuby* (1942) o dravosti vesničanů nad dědictvím spojeným s nálezem ostatků světce.²⁶² O 11 let později byla Terronova tvorba zpět v podobě díla *Líbej mě, Alfréde*.

Na počátku 80. let bylo v Rokoku uvedeno *Nové mládí starého pána* (1927–28) od jednoho z nejúspěšnějších italských romanopisců, Itala Sveva, který se dočkal uznání za svou tvorbu až před smrtí. Obecné motivy Svevových děl propletených psychoanalýzou jsou často autobiografické. Skrze postavy neschopných hrdinů zvaných „inetti“ vyjadřoval tento terstský autor zklamání z nezdařeného života a

---

²⁵⁷ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 183.

²⁵⁸ CHIARELLI, Luigi. *Maska a tvář*. In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/cinoherni-klub/maska-a-tvar>

²⁵⁹ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 263–266.

²⁶⁰ HILSKÝ, Martin. *Večer tříkrálový. Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2010, s. 266–267. Historie (Academia).

²⁶¹ Cardullo, R.J. Postwar Italian drama and the theater of Carlo Terron. *Neohelicon* 41, 229–239 (2014). <https://doi.org/10.1007/s11059-012-0153-x>

²⁶² PUPPA, Paolo. TERRON, Carlo: *Dizionario Biografico degli Italiani – Volume 95* (2019). In: *Treccani: Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani* [online]. Roma [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://www.treccani.it/enciclopedia/carlo-terron_%28Dizionario-Biografico%29/

depresivně vnímaného stáří.²⁶³ Uvedená komedie vypráví příběh sedmdesátníka, který má zájem o podstoupení omlazujícího zákroku, aby získal svobodu nad svým spoutaným manželským životem.²⁶⁴ I toto dílo, zasažené do buržoazního prostředí, se dočkalo prvního uvedení až po Svevově smrti. Celkem napsal 13 divadelních textů.²⁶⁵ Žádný ale již ve zkoumaném období, a to na celém českém území, nebyl vícekrát uveden.

Stejný osud čekal i Roberta Mazzucca, kterému byla blízká ironie a politická satira.²⁶⁶ S komedií *Průběh* (1967), která byla uvedena na scéně Žižkovského divadla v roce 1982, taktéž nikoho v následujících letech neoslovil.

O trochu úspěšnější byla tvorba renesančního mnohostranného vědce Giovana Battisty Della Porty, který byl na jevištích známý dílem *Astrolog* (1570). Celkem napsal 29 komedií z nichž se dochovalo pouze 11. Jak bylo v jeho době zvykem, inspiroval se z Plautových, Terentiových a dalších starších děl, jejichž děj zasadil do neapolského prostředí. Della Porta, na kterého měla vliv i komedie dell'arte, byl později inspirací i pro samotného Goldoniho.²⁶⁷ Ovšem ne vždy se setkal pouze s pozitivním hodnocením. Ve své zemi byl například kritizován za volbu slov, které se nehodily do standartní itaštiny, nebo nedodržoval Aristotelovská pravidla vyžadující jednotu místa, času a děje.²⁶⁸ Komedie *Astrolog*, jejíž děj se týká podrazu na ctitele, stejně jako v anonymních *Oklamaných*,²⁶⁹ byla v Praze uvedena v roce 1983 v Divadle Na zábradlí a v novém miléniu v Rokoku.

V roce 1984 byla uvedena dramaturgie *Příběhy z Dekameronu* na motivy novely od humanisty Giovanniho Boccaccia. Móda dramaturgie tohoto díla ještě neskončila, a to nejen v Praze a celém Česku, ale i v Itálii.²⁷⁰

Na počátku druhé poloviny 80. let byla v DSKN uvedena historická komedie *Naše Dea* (1925). Tu napsal prosazovatel tzv. magického realismu a přítel Pirandella,²⁷¹ Massimo Bontempelli, který byl v Praze prokazatelně znám i před Vítězným únorem.

---

²⁶³ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 673-674.

²⁶⁴ La rigenerazione. In: *Teatro.it: Portale nazionale di Teatro e Spettacolo* [online]. Milano [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/la-rigenerazione>

²⁶⁵ SUKOVÁ, Věra. Svevo, Italo. In: *ILiteratura.cz* [online]. Sdružení pro iliteraturu, 13.4.2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/17247/svevo-italo>

²⁶⁶ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 217.

²⁶⁷ Tamtéž s. 127–128.

²⁶⁸ Tamtéž s. 463.

²⁶⁹ Tamtéž s. 183.

²⁷⁰ Decameron – Un racconto italiano in tempo di pest. In: *Teatro.it: Portale nazionale di Teatro e Spettacolo* [online]. Milano [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/decameron>

²⁷¹ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 194-195.

Téhož roku uvedlo Rokoko další dramaturgickou prózu, tentokrát pohádkové, o umění zůstat sám sebou s názvem *Baron ve větvích* od velmi významného prozaika Itala Calvina. Později byla tvorba do Prahy navržena prostřednictvím DISKu.

Posledním nepoznaným autorem, jehož dílo bylo uvedeno na pražské scéně během normalizace byl Massimo Dursi. V roce 1985 byla v československé premiéře na dočasné scéně RDZN uvedena komedie *Bertoldo (1957)*. Dursi se obecně ve svých hrách věnoval společenské satíře a historickým dramatům, ve kterých jsou jeho protagonisty obyčejnými lidmi bojující proti mocným.²⁷²

3.2.4 Porevoluční období

Po listopadové revoluci byla zrušena cenzura, ale také snížena finanční podpora na provoz divadel. Zmenšil se tak i počet nejen zaměstnanců, ale bohužel i diváků. Práno bylo divadlům malých forem, které začaly opět ožívat a do kterých se začínali vracet původní umělci.²⁷³ Do roku 1996 se na scénách neobjevil žádný, doposud nejmenovaný italský dramatik. Tato situace je trochu překvapivá, jelikož by se dalo očekávat, že s novou tvorbou mohli přijít především ti, kteří byli za totality označeni jako problémoví. Pravý důvod byl ale spíše ekonomický. Aby se divadla alespoň trochu uživila, nemohla si dovolit hned tolik experimentů. Proto se především v první polovině 90. let hrály již prověřené tituly.

Příznivější podmínky se pro divadlo naskytly až v druhé polovině 90. let, kdy se zlepšovala politická a ekonomická krize a zájem o kulturu začal opět stoupat.²⁷⁴ Realistické divadlo přejmenováno na Labyrint uvedlo v Praze roku 1996 *Hanebný polibek aneb Zneuctění mrtvé panny*. Jednalo se o vytvořenou koláž na motivy brakových románů italské spisovatelky Caroliny Inverniziové.²⁷⁵ Na české scéně to nebyla velká novinka, jelikož režisér Karel Kříž tuto inscenaci představil již během normalizace v Liberci. Podle divadelní databáze hra prošla v Praze úpravou dramaturgyně Vlasty Galerové.

O rok později uvedlo Studio Ypsilon dramaturgickou populární knihu pro mládež *Srdce* od Edmonda De Amicise, jehož díla se zabývají sociálními otázkami. Jako důvod k představení této dramaturgické hry uvedla Ypsilon dramaturgie, že hledala po revoluci

---

²⁷² ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 482.

²⁷³ BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Cit. d., s. 690.

²⁷⁴ VODIČKA, Libor a Lenka JUNGMANNOVÁ. České drama v letech 1989-2010. In: *České drama v letech 1989-2010*. 1. vyd. Praha: Academia, 2016. s. 3–4. Věda kolem nás. Co to je.

²⁷⁵ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 273.

nějaká nová náročná témata, která nezapadala do kulturní módy a na kterou nebylo zvyklé ani jejich stálé publikum.²⁷⁶ Hra se ve zkoumaném období na celém českém území již vícekrát neobjevila.

Ke konci 90. let byla v Divadle Bez zábradlí odehrána česká premiéra *Třech mužů na špatné adrese* (1989). Podle recenzí z webu i-divadlo.cz se jedná o vcelku povedenou absurdní komedii současného autora Luigiho Lunariho, která je na stálém repertoáru divadla již 23. rokem.²⁷⁷ I přes tento úspěch se ale žádné další provedení některého z děl tohoto dramatika po celém Česku zatím neodehrálo. Lunariho hry jsou obecně tvořeny v kabaretním duchu a poukazují na aktuální politickou situaci.²⁷⁸

Devadesátá léta uzavřel autor věnující se dětské tematice Gianni Rodari se zdramatizovanou pohádkou *O cestě, která nikam nevedla*. Je zajímavé, že ač sám Rodari napsal několik divadelní her,²⁷⁹ byla v Klubu Lávka zdramatizována jeho pohádka v próze ze slavné sbírky *Pohádek po telefonu*.

3.2.5 Nové milénium

Po roce 2000, když začínal pomalu vzkvétat rozmach nejen divadelnictví, ale i jiných kulturních možností, se divadelní dramaturgie musela snažit o nalákání právě do svého divadla. Tematika inscenací se týkala různých sociálních a politických záležitostí představených v různých stylizacích. Nové desetiletí se neslo i v duchu filmových adaptací zaktualizovaných známých příběhů. Čím dál více divadel se začalo zaměřovat i na autorskou tvorbu. Obecně se tedy snížilo množství inscenování původních divadelních her.²⁸⁰

Důkazem je tomu i uvedení titulu *Sladké sny*, který byl vytvořen podle filmového scénáře *Cabiriiny noci*. Dílo filmového režiséra Federica Felliniho a jeho spolupracovníků představil DISK právě v roce 2000. Nejednalo se o jednorázovou záležitost, popularita adaptování Felliniho filmů trvá dodnes, a to nejen v Praze, ale i v celém Česku. Na italských scénách se tato móda neobjevuje.

---

²⁷⁶ SCHMID, Jan (ed.). *Legenda jménem Ypsilon*. Cit. d., s. 54.

²⁷⁷ LUNARI, Luigi. *Tři muži na špatné adrese*. In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-bez-zabradli/tri-muzi-na-spatne-adrese>

²⁷⁸ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 200.

²⁷⁹ Tamtéž s. 285.

²⁸⁰ VODIČKA, Libor a Lenka JUNGMANNOVÁ. *České drama v letech 1989-2010*. Cit. d., s. 3-4.

V české premiéře se roku 2002 odehrála komorní hra s kterou je spojován dramatik a režisér Furio Bordon, jenž je ve světě znám dílem *Poslední měsíce*. Ty se ale u nás doposud nevedly. Na malé scéně Vinohradského divadla byla inscenována *Planeta posledních let*, ke které je obtížné dohledat podrobnější informace. Je možné, že se jedná o sloučení tří divadelních her (*Stadelmann, Lei, Loro*) od tří autorů (Claudio Magris, Giuseppe Manfredi, Ugo Chiti)²⁸¹ do jednoho večera, ve kterých Furio Bordon našel společné téma, jímž je staří.

U dramaturgie *Šest záhad jedné noci* od extravagantního spisovatele Tommase Landolffiho se taktéž nepodařilo zjistit mnoho detailů. Ví se, že Lyra Pragensis o tomto spisovateli mluvila již v roce 2002,²⁸² a že derniéra proběhla o dva roky později. Mohlo by se jednat o dramaturgiu vybraných povídek v próze z Landolffiho tvorby, která je spjata s hermetismem, výstředním humorem a melancholií.²⁸³

Rok 2004 byl na italské inscenace velmi bohatý. Celkem jich bylo představeno deset. Částečně i díky projektu Itálie v Praze – Cesty divadla 2004, během něhož bylo uvedeno v komorním duchu formou scénického čtení pět z nich. To vše ve spolupráci s tehdejší scénou Národního divadla – Kolowrat a s Divadlem na Vinohradech. Uvedení všech děl mělo společný cíl – představit a umělecky srovnat současné proudy italské dramatiky a rozšířit vztahy mezi umělci z Itálie a Česka.²⁸⁴

Díky projektu se povedlo představit italskou spisovatelku Natalii Ginzburgovou, která svou úspěšnou prvotinu *Vzal jsem si tě pro zábavu* napsala již v roce 1964. Podle Špičky za tím stála „*nechuť nebo nemožnost uvádět současné, o něčem vypovídající italské dramatiky*“.²⁸⁵ Zmíněnou hru charakterizuje provokativnost, komika, elán, zdánlivě nepřiměřené monology a celkově všemožné absurdní situace vycházející z parodie. Dále byl představen i méně známý titul Enza Siciliana, *Nevyřčená slova* (1985), nebo jednoaktovka Uga Chitiho *Oberon*, (1998) s tématem homosexuálního

---

²⁸¹ AA.VV. Il pianeta degli ultimi anni: Ipotesi sulla vecchiaia. In: *Di Mano in Mano* [online]. Milano [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.dimanoinmano.it/it/cp109734/spettacolo/teatro/il-pianeta-degli-ultimi-anni>

²⁸² VLASTNÍK, Jiří. Ivana Tetourová: S Malým princem na nočním stolku. *Týdeník rozhlas: programový a kulturní týdeník* [online]. Praha, 9.9.2002, 2002(38) [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.radioservis-as.cz/archiv02/3802/38titul.htm>

²⁸³ Lyra mezi literaturou a divadlem. In: *Český rozhlas: Vltava* [online]. Praha, © 1997–2021, 4.3.2003 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/lyra-meziliteraturou-a-divadlem-7876806>

²⁸⁴ Novinky z Itálie! České překlady k dispozici. Cit. d., <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8178-novinky-z-italie-ceske-preklady-k-dispozici>

²⁸⁵ ŠPIČKA, Jiří. Italská dramatická tvorba. Cit. d., s. 476.

nepochopení mezi matkou a synem psanou ve stylu magického realismu.²⁸⁶ Další scénické čtení bylo věnováno hře *Ferdinand* (1985) od Annibala Ruccella, který tragicky zemřel ve velmi nízkém věku. Hra situována do rozpadlé šlechtické vily u Vesuvu do doby před připojením Papežského státu ke sjednocující se Itálii, může připomínat veristické dílo. Autor skrze tento titul představil zdařilou antropologickou analýzu neapolského obyvatelstva té doby, kterou v originále doplnil o staré dialekty.²⁸⁷ Poslední komorní hrou spojenou se zmíněným projektem byla světově úspěšná *Královna matka* (1984) od Manlia Santanelliho. Dramatik, který napsal celkem šedesát her, odkryl prostřednictvím ironických dialogů zajímavý příběh nevšedního vztahu matky a syna. K napsání hry se inspiroval vlastním bolestným vztahem se svou dominantní matkou. Jeho díla jsou ovlivněna Neapolí, která jím prostupuje celý život. Tato jediná hra z projektu dostala novou šanci a o čtyři roky později byla uvedena ve Viole.²⁸⁸

Mimo výše zmíněný projekt byla v české premiéře v Divadle Kalich uvedena komedie *Bez předsudků* od Fiony Bettaniniové a Diega Ruize odehrávající se v motelovém pokoji.²⁸⁹ Diváckou úspěšnost demonstruje přes 450 repríz a také fakt, že je již 17. rokem na repertoáru. Byla natočena dokonce i pro televizi v režii Zdeňka Trošky. Dalším důvodem popularity je zřejmě i nevšední téma hry týkající se intimních otázek partnerského života, ale i poutaví herci Jana Paulová a Pavel Zedníček.

Souborem amatérského divadla Esence, který si vcelku oblíbil italské autory, byla představena hra v detektivním duchu *Zločin ve vile Roung* (1939) od Achilla Campanila. Pro úpravu této inscenace využila režisérka Marie Kubrová i jiné motivy Campanilových her (*Amfora, Celestinova cesta a Vynálezce koně*).²⁹⁰ Stejný soubor uvedl později i přímo hru *Amfora*. V Campanilových dílech je většinou za komediálními situacemi skryt melancholický pocit ze života.²⁹¹

V roce 2005 byla ve Viole představena dramaturgická divadelního monologu od Alessandra Baricca, jehož tvorba se věnuje dvěma základním motivům, jimiž je hudba a

---

²⁸⁶ OBERON: Chiti, Ugo. In: *DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura*, z. s. [online]. Praha, [2021] [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/5867-oberon>

²⁸⁷ “Ferdinando“ di Annibale Ruccello. In: *Camin Vattin & Bari Ai Lov Iu* [online]. Camin Vattin, ©2017 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.caminvattin.it/event/ferdinando-di-annibale-ruccello/>

²⁸⁸ *Královna matka láká do Violy*: 31.10.2008. In: *Praha.eu: portál hlavního města Prahy* [online]. Magistrát hlavního města Prahy, © 2021 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/co_delat_v_praze/kultura/divadla_film/kralovna_matka_laka_do_violy.html

²⁸⁹ *Bez předsudků*. In: *Divadlo Kalich* [online]. Praha, © 2019 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.divadlokalic.cz/divadlo-kalich/repertoar/bez-predsudku/>

²⁹⁰ SCHEJBAL, Milan. *Karlínská tříska 2005: ve znamení výrazného autorství*. In: *Ohlasy* [online]. Praha: Divadlo Esence, 2021, 2/2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://esence.mbox.cz/html/Zlocin1.htm>

²⁹¹ PELÁN, Jiří. a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Cit. d., s. 222.

silný osobitý příběh. Monolog *Novecento* (1994) popisuje život zázračného pianisty, který celý život žije na zaoceánské lodi.²⁹² Obecně v Česku autor zaujal, jelikož byl později představen i v mimopražských divadlech. V samotné *Viole* je na repertoáru přes 15 let.

Ještě téhož roku proběhl další menší divadelní projekt z podnětu tehdejšího ředitele Národního divadla „Otevřená náruč 2005“, kdy byla inscenována česká premiéra *Prodavačů duší* (1991). Dramatik Alberto Bassetti v díle řešil otázku smyslu divadla. Během projektu byla hra uvedena dvojjazyčně 2x v Praze²⁹³ a 2x v Římě, kde sklidila úspěch.²⁹⁴ Cílem projektu neměla být pouze výměna jedné hry, ale i krok k větší spolupráci obou divadel, což mohlo přinést mnoho cenného pro obě strany.²⁹⁵ Po představení se v Praze odehrála hned i derniéra a Bassettiho dílo se od té doby již v celém Česku nehrálo.

Následující rok byla představena v českých premiérách dvě díla, ani jedno ale nebylo ve spolupráci s Národním divadlem. Jednalo se o provokativní *Zlomatku* (2002?) v Divadle v Řeznické a *Dva bratry* (1998) v Dejvickém divadle. Ve *Zlomatce* Maria Gelardiho, se opakuje tématika dříve zmíněného *Oberonu*, tedy pohled na vztah konzervativní matky a syna, který je nepochopeným homosexuálem. Hra byla podle webu i-divadlo velmi úspěšná, a to jak v očích redaktorů, tak u diváků. O popularitě svědčilo i setrvání na repertoáru po dobu 12 let²⁹⁶ a následné uvedení i v jiných českých městech. Obecně se tvorba tohoto neapolského dramatika, filmového scénáristy a režiséra týká ožehavých témat, kterých se, byť mohou být opravdu někomu nepohodlné, nebojí.²⁹⁷ Oceňovaná hra *Dva bratři* od janovského rodáka Fausta Paravidina, vykresluje tragédii mezilidských vztahů mladých lidí, která se odehrává v 53 dnech. Paravidino se zúčastnil

---

²⁹² PROKEŠOVÁ, Jana. Baricco, Alessandro. In: *ILiteratura.cz* [online]. Sdružení pro iliteraturu, 3.1.2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/16769/baricco-alessandro>

²⁹³ HULEC, Vladimír. Kéž by se Prodavač duší vrátil. In: *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, c1999–2021, 21.2.2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/kez-by-se-prodavec-dusi-vratil.A050220_225536_divadlo_gra

²⁹⁴ KUCHYŇKOVÁ, Zdeňka. Činoherci Národního divadla nadchli římské publikum. In: *Radio Prague International* [online]. Praha: Radio Prague International, c1997-2021, 11.2.2005 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cinoherci-narodniho-divadla-nadchli-rimske-publikum-8513395>

²⁹⁵ HRDINOVÁ, Radmila. *Herečka Jitka Frantová hraje divadlo ve čtyřech jazycích* [online]. In: . [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/kultura/frantova.html>

²⁹⁶ *Zlomatka*. In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Praha: Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-v-reznicke/zlomatka>

²⁹⁷ *Zlomatka*: Mario Gelardi. In: *Divadlo v Řeznické* [online]. Praha [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <http://www.reznicka.cz/Inscenace/>

osobně české premiéry spolu se zástupci italské ambasády.²⁹⁸ Následující rok si Studio Ypsilon zvolilo do svého repertoáru autorovu komediální prvotinu *Nůžky na drůbež*.

V roce 2007 bylo ve světové premiéře odehráno odvážné dílo *Bomby, prachy a láska!* od světoznámého Antonia Favy, který v té době hostoval ve Švandově divadle na Smíchově v rámci workshopu komedie dell'arte. Improvizací hrou s moderním oživením, kterou sám napsal a také zrežiroval „odkrývá a oživuje svět komedie jako komplexní pohled na svět a bohatství jeho lidských typů, vztahů nebo situací“.²⁹⁹ Konkrétně v této hře chtěl Fava zdůraznit téma lidské hlouposti a nevědomosti. A i když své řemeslo ve stopách tradiční komedie převzal po otci a učil se i od Daria Fo, vymyslel si vlastní masku skinheada, který měl zobrazovat nový městský typ.³⁰⁰ I přes světoznámou proslulost Favy, vydržela hra na scéně pouze necelý měsíc a podle hodnocení na stránce i-divado.cz nesklidila velký ohlas.³⁰¹

Další rok bylo v Paláci Akropolis uvedeno monodrama jazzové noir gangsterky *Onehand Jack* (2003). Autorem byl Stefano Benni, který se ve světě proslavil politickými satirami, romány z barů, sci-fi romány, povídkami s groteskními prvky nebo pohádkovými motivy. Ve svých dílech kladl velký důraz na jazykový cit volením specifických stylistických prostředků, čímž si chtěl otevřít čtenářovu fantazii a díky hudebnosti slov dodat svým titulům kouzlo. *Onehand Jack* je ostrou politickou satirou na italskou politiku,³⁰² dalo se tedy předpokládat, že bylo dílo v Praze chápáno jinak, než jak ho autor zamýšlel. I tak se mu podařilo vzbudit zájem, jelikož byla později nahrána i verze pro rozhlas.

V roce 2013 byl v Divadle Kolowrat uveden psychothriller *Ohlušující pach bílé* (2005), situován do psychiatrické léčebny, kde přibližuje život Vincenta van Gogha. Autorem je Stefano Massini, který se zabýval historickými náměty a osobnostmi jak minulosti, tak současnosti.³⁰³ Úspěch Massiniho hry potvrzuje vcelku slušné hodnocení

---

²⁹⁸ Dejvické divadlo: Výroční zpráva. In: *Dejvické divadlo* [online]. Praha [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: https://www.dejvickedivadlo.cz/ops/vyrocní_zprava06.doc

²⁹⁹ *Bomby, prachy a láska*: tisková zpráva. In: *FiftyFifty.cz* [online]. c2005 – 2021, 10.4.2007 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.fiftyfifty.cz/bomby-prachy-a-laska-6817605.php>

³⁰⁰ KOČIČKOVÁ, Kateřina. Mistr z Itálie přivezl bomby, prachy a lásku. In: *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, c1999–2021, 13.5.2007 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/mistr-z-italie-privezl-bomby-prachy-a-lasku.A070511_160048_divadlo_off

³⁰¹ *Bomby, prachy a láska!* [online]. In: . [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/svandovo-divadlo/bomby-prachy-a-laska>

³⁰² BOHADLOVÁ, Kateřina. Jazzová pohádka o jednorukém kontrabasistovi. *Týdeník rozhlas* [online]. 2015,(35) [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: http://www.radioservis-as.cz/archiv15/35_15/35_nalad.htm

³⁰³ KLESTILOVÁ, Iva, ed., TOŠOVSKÝ, Jan, ed. a MASSINI, Stefano, ed. Stefano Massini, *Ohlušující pach bílé*. Cit. d., s. 11.

nejen na webu i-divadlo.cz, ale také skutečnost, že se v Česku mezi lety 2012–2019 hrály již celkem 4 jeho hry v pěti různých českých divadlech.

V roce 2014 se na scéně objevila volná adaptace díla *Dvě komedie v komedii* (1623) od zapomenutého barokního dramatika Giovana Battisty Andreiniho. Andreini pocházel ze staré herecké rodiny věnující se komedii dell'arte. Díky tomuto žánru se ve své době odlišoval od jiných dramatiků, kteří se věnovali spíše učené komedii zvané „commedia erudita“, která byla hrána amatérskými herci na dvorech a v akademiích.³⁰⁴ Právě v díle *Dvě komedie v komedii*, odehrávající se v Benátkách, stavěl Andreini mezi sebe dvě nesourodé látky v podobě amatérského a profesionálního divadla, čímž poskytl zajímavý vhled do divadelnictví té doby.³⁰⁵ Andreini, netvořil pouze komedii dell'arte, věnoval se také mnohým žánrovým pokusům. Psal komedie, tragédie, pastorály ale i učené drama, monodrama nebo oratoria. Navíc svá díla rád propojoval i s hudbou.³⁰⁶ V Praze byla hra představena při slavnostním otevření nového kulturního prostoru VILA Štvanice. Obecně se jedná spíše o festivalovou tvorbu, kterou představil soubor Geisslers Hofcomoedianten zaměřený právě na oživování barokních titulů.

Téhož roku uvedli studenti Vyšší odborné školy na scéně Pídivadla českou premiéru *Šesti vášnivých žen*, kterou napsal Mario Fratti. Ten od svých 36 let působí v USA, jelikož je jeho tvorba vhodnější více americkým povahám, které nejsou zastánci nadbytečných metafor a dalších typických znaků evropského divadla. Až přes americký úspěch se jeho sláva vrátila i do Evropy. *Komedie Šest vášnivých žen* (1978) inspirovaná filmem Federica Felliniho 8½ se stala předlohou pro veleúspěšný muzikál *Nine*.³⁰⁷ V činoherním žánru nebylo doposud žádné Frattio dílo vícekrát uvedeno.

I komedie *Vím, že víš, že vím*, kterou inscenovalo v české premiéře Divadlo ABC v roce 2015 je taktéž spojena s filmem. Jedná se totiž o adaptaci podle stejnojmenného úspěšného filmu z osmdesátých let o tom, jak si soukromý detektiv splete sledovanou osobu a namísto manželky významného politika sleduje úplně obyčejnou ženu a její rodinu. V ABC bylo dílo upraveno ze scénáře Roberta Sonega a Renata Giordana. A i

---

³⁰⁴ BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Cit. d., s. 175.

³⁰⁵ DIGRIN, Zdeněk. *Slovník světových dramatiků*. Cit. d., s. 37.

³⁰⁶ BOHADLOVÁ, Kateřina. *Dvě komedie v komedii*: Program ke stažení. In: *Geisslers Hofcomoedianten* [online]. Praha, [2020], 2014 [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.geisslers.cz/dvekomedie>

³⁰⁷ Mario Fratti, l'ultimo comunista di New York. In: *Psichiatria on line Italia* [online]. Genova: ASSOCIAZIONE PSICHIATRY ON LINE ITALIA, c2020 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <http://www.psichiatrionline.it/node/5143>

když je inscenace stále na repertoáru, jedná se spíše o kontroverzní dílo s ne moc pozitivním hodnocením.³⁰⁸

V roce 2017 byla v prostorách Vily Štvanice představena další adaptace z tvorby barokní divadelní rodiny Andreini, která se zasloužila o rozšíření komedie dell'arte po Evropě. Jednalo se o pastorálu Giovanovy matky Isabelly s názvem *V borůvčí* (1588), kde přepsala klasickou pastorační hru v satiru, směřující ve prospěch žen, kterými bývalo pohrdáno.³⁰⁹

Poslední představené dílo není ideálním vzorem italské dramatické tvorby. Jedná se totiž o dramatisaci knihy z italského originálu *Sibiřská výchova* od autora Nicolaie Lilina, který se sice narodil a čas i žil v Moldavsku, ale později se přestěhoval do Itálie, kde získal občanství a začal psát svou tvorbu v italštině. Inscenace představena v DivadleX10 není ani zasazena do italského prostředí, nýbrž do komunity sibiřských zločinců.³¹⁰ Jedná se tedy o periferní záležitost.

3.3 Shrnutí třetí kapitoly

V kapitole byli představeni oblíbení i méně známí italští autoři a jejich hry. Začátek byl věnován nejpopulárnějšímu italskému dramatikovi Carlu Goldonimu a jeho nejhranějším dílům, kterými jsou *Poprask na laguně* (15x), *Sluha dvou pánů* (11x) a *Zpívající Benátky* (9x). Jeho bohatá tvorba, pokrývající více jak třetinu všech zkoumaných her, byla pohodlná v celém zkoumaném období, představovala se tedy vcelku kontinuálně. Za totalitního režimu byl Goldoni vítán nejen díky prosté zábavnosti svých komedií, ale také kvůli nabízejícímu se ideologickému vysvětlení inscenací. Jeho díla vyzdvihují postavy nižší a střední společenské třídy, byť by autor s takovým režimem nikdy ve skutečnosti nesouhlasil. Je možné, že v době dnešního kapitalismu jsou Goldonihho díla uváděna nejen za účelem pobavení se, ale také z důvodu rychlého výtěžku za osvědčený kus.

Další větší pozornost byla přikládána Goldonihho současníkovi, ale zároveň odpůrci Carlu Gozzimu, který na české jeviště pronikl díky fantastickým pohádkám. Celkem bylo v Praze uvedeno 13 premiér čtyř děl, mezi kterými vyčnívala pohádka *Král Jelenem* (6x).

---

³⁰⁸ Vím, že víš, že vím... In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Praha: Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/mestska-divadla-prazska/vim-ze-vis-ze-vim>

³⁰⁹ RAY, Meredith Kennedy. Andreini, Isabella (1562-1604). In: *Italian women writers: PhiloLogic Software* [online]. Chicago: University of Chicago Library., © 2001, 2008 [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.lib.uchicago.edu/efts/IWW/BIOS/A0003.html>

³¹⁰ SIBIŘSKÁ VÝCHOVA: NICOLAI LILIN. In: *DivadloX10* [online]. Praha [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.divadloX10.cz/cs/repertoar/sibirska-vychova>

Gozziho tvorba byla, na rozdíl od Goldoniho, představována ve větší míře až po revoluci a v komornějších prostorech.

Významnými byli i Luigi Pirandello (11x) a Aldo Nicolaj (11x). Nobelista Pirandello, mezi jehož nejhranější titul patřila komedie *Šest postav hledá autora* (3x), nebyl uváděn v nejhlubší totalitě, a to nejspíše kvůli náročnějším dílům na pochopení. Možná by totiž jeho hry, které měly vyvolávat touhu po poznání, neuspěly u převážně dělnického publika, které si chodilo do divadla odpočinout a ne přemýšlet. Aldo Nicolaj, jehož tvorba byla na pražské scéně vymezena spíše apoliticky, vyčníval tvorbou rodinné satiry. Nejhranějšími tituly se stali *Tři na lavičce* (3x) a *Motýl ... motýl ...* (3x). Mezi těmito dvěma dramatiky byl rozdíl především v tom, že Pirandellova tvorba byla představována spíše ve velkých divadlech, zatímco Nicolajova v komornějších prostorech.

Další pozoruhodnou tvorbou byla sarkasticko-erotická komedie *Mandragora* (9x), od renesančního autora Niccolò Machiavelliho, s kterou Činoherní klub zazářil i po zájezdech v Evropě. Obecně se však jedná spíše o komorní hru vhodnou na festivaly a zájezdy. Jejím posláním je zamyslet se nad morálkou dnešní a minulé doby.

Posledními dvěma autory jsou Eduardo De Filippo (8x) a Dario Fo (8x), kteří spolu měli pramálo co společného. Neapolský dramatik De Filippo tvořil díla silně spjata se svým rodným městem, ve kterých vykresloval skutečný chudý život společnosti poválečných let. Snažil se například o zdůraznění správné mravnosti skrze postav různých podvodníků. V duchu této tematiky napsal těsně po válce i *Neapol město milionů* a *Filumena Marturano* (obojí 2x). De Filippova tvorba sklízela na pražských jevištích úspěch především mezi 50. – 70. lety, a to ve velkých divadlech. Naopak díla nobelisty Daria Fo nebyla v době normalizace uváděna. Pozoruhodným a také nejčastěji inscenovaným dílem byla humorná hra *Misterio buffo* (4x), zasazena do středověku. Představitel této hry musel zároveň v improvizacním stylu komedie dell'arte zastávat všechny postavy. Tvorba Daria Fo, která narážela na aktuální a politická témata byla v módě ponejvíce v 60. a 90. letech. A to jak na malých, tak velkých scénách v závislosti na konkrétní inscenaci.

Prozatím lze říct, že bylo pražskými divadly uvedeno celkem 128 nastudování 45 her oblíbených italských dramatiků, které se nesly převážně v komediálním žánru. Docela pozoruhodné je časové rozpětí mezi autory, jelikož nejstarší dílo vzniklo v 16. a nejmladší ve 20. století.

V druhé části kapitoly byli do chronologie zasazeni méně uvádění dramatikové a jejich 63 her čítající celkem 72 prvních provedení. Dramatická tvorba od někdejších současníků začala být uváděna až v 2. polovině 50. let, a to kvůli repertoárovým kvótám, které velmi omezovaly svobodný výběr. Po rozvolnění pravidel bylo inscenováno celkem sedm komedií a dvě vážnější témata. S novými dramatiky přicházelo z větší poloviny Realistické divadlo. Většina z jejich děl byla v Praze představena pouze jednou, více budoucích uvedení se dočkala pouze díla Alda de Benedettiho a dvojice Giulia Scarnicciho a Renza Tarabusiho. Pozoruhodným počinem bylo i drama podle skutečné události *Sbohem, Lugano*, zasazeno svým dějem do USA.

S nástupem tvrdší kontroly děl normalizační politikou byla divadla opět repertoárově omezena. Na scénách se mezi tvorbou vzniklou v 20. století začala objevovat i značná část renesanční tvorby, z nichž nejvděčnější vznikla od dramatika přezdívaného Ruz(z)ante. Tyto hry se neobešly bez aktualizacních úprav pro tehdejší dobu. Většinu normalizačního repertoáru tvořily komedie. V 80. letech byly dokonce uvedeny i dvě knižní dramaturgie, což bylo poprvé od počátku zkoumaného období. Novinkou bylo, že se větší část nové tvorby začala v normalizačním období inscenovat na menších scénách.

V polistopadových podmínkách nebyl do roku 1996, z důvodu finanční nejistoty divadel, představen žádný nový dramatik. Později byly uvedeny spíše na menších scénách tři knižní adaptace a pouze jediná komedie *Tři muži na špatné adrese* od dramatika Luigiho Lunariho, která setrvává na repertoáru již 23. rokem.

S novým miléníem přišla kvantita a pestrost. Celkem bylo v prvním desetiletí představeno 16 nových autorů. Zásahu na takovém čísle měly i kulturní projekty a mnohá menší divadla. Repertoár se více rozšířil o vážnější a hlubší témata. Bylo odehráno i několik českých premiér z nichž jedna dokonce světová, kdy ve Švandově divadle hostoval v rámci workshopu současný mistr komedie dell'arte Antonio Fava. Obliba adaptací nezůstala pouze u knižní předlohy, začaly se pro divadlo adaptovat i scénáře italských filmů (Federico Fellini, Rodolfo Sonego). Zajímavým dramatickým objevem posledních let byly i upravené barokní hry významného divadelnického rodu Andreini, které představil soubor Geisslers Hofcomoedianten.

4 Soupis inscenací

4.1 Soupis inscenací

Níže se nachází data o činoherních inscenacích italské provenience, která bylo možné v databázi Divadelního ústavu nalézt. Jsou zde ponechána i díla adaptovaná, zdramatizovaná či jinak upravená, neboť mohou sloužit k lepšímu pochopení celého zkoumaného období.

Soupis je sestaven abecedně podle příjmení italského autora. Pokud u jednoho autora proběhlo v čase více premiér, jsou tyto údaje řazeny podle chronologie od nejnovějšího uvedení po nejstarší.

Pro utvoření soupisu byly zjišťovány a vkládány následující informace: italský autor, název hry v českém jazyce, divadlo, scéna, premiéra, překlad, režie, výprava a případně jména autorů adaptací, dramaturgů a jiných úprav. Herecké obsazení a další informace nebyly pro tuto práci relevantní. Pokud není některá položka v soupisu zastoupena, znamená to, že ji divadelní databáze neobsahovala. Soupis byl dodatečně opatřen i životopisnými údaji autorů a originálním italským názvem her.

ACCADEMICI INTRONATI (16. století)

Oklamaní (Gl'ingannati)

Divadlo: Divadlo Na zábradlí

Scéna: Divadlo Na zábradlí

Premiéra: 11. 12. 1973

Překlad: Ludmila Kopáčová

Režie a úprava: Jaroslav Gillar

Výprava: Irena Greifová

ANDREINI, Giovan Battista (*1576/1579 – †1654)

Dvě komedie v komedii (Le due commedie in commedia)

Divadlo: Geisslers Hofcomoedianten

Scéna: Divadlo VILA Štvanice

Premiéra: 1. 11. 2014

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Petr Hašek

Úprava: Helena Kebrtová, Petr Hašek

Scéna, kostýmy: Jitka Nejedlá, Kristýna Šrolová

ANDREINIOVÁ, Isabella (*1562 – †1604)

V borůvčí (La Mirtila)

Divadlo: Geisslers Hofcomoedianten

Scéna: Divadlo VILA Štvanice

Premiéra: 1. 10. 2017³¹¹

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Petr Hašek

Adaptace: Helena Kebrtová, Petr Hašek, Kateřina Bohadlová

Výprava: Jitka Nejedlá

BARICCO, Alessandro (*1958)

Novecento (Novecento)

Divadlo: Viola

Scéna: Viola

Premiéra: 15. 12. 2005

Překlad: Karina I. Havlů

Režie a dramaturgie: Lucie Bělohradská

Scéna, kostýmy: Daniel Dvořák, Katarína Hollá

BASSETTI, Alberto (*1955)

Prodavači duší (Venditori di anime)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Stavovské divadlo

Premiéra: 17. 2. 2005, česká premiéra

Překlad: Kateřina Vinšová

Režie: Michal Dočekal

Výprava: Maria Illum Ciccia

BENNI, Stefano (*1947)

Onehand Jack (Onehand Jack)

Divadlo: Palác Akropolis

Scéna: Palác Akropolis

Premiéra: 6. 4. 2008, česká premiéra

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Petr Hašek

Výprava: Jiří Nachlinger

---

³¹¹ Poprvé hráno již 13. 8. 2017 v zámeckém divadle Valtice.

BETTANINIOVÁ, Fiona (*1970); RUIZ, Diego (*1971)

Bez předsudků (Orgasmo e pregiudizio)

Divadlo: Divadlo Kalich

Scéna: Divadlo Kalich

Premiéra: 11. 10. 2004, česká premiéra

Překlad: Karina I. Havlů

Režie: Roman Štolpa

Scéna, kostýmy: Petr Kastner, Kateřina Hájková

BETTI, Ugo (*1892 – †1953)

Zločin na kozím ostrově (Delitto all'Isola delle capre)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Komorní divadlo

Premiéra: 6. 2. 1971

Překlad: Josef Kostohryz

Režie: Ota Ornest

Výprava: Adolf Wenig

BOCCACCIO, Giovanni (*1313 – †1375)
--

autor předlohy (próza)

Příběhy z Dekameronu (Il Decameron)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Rokoko

Premiéra: 29. 11. 1988

Režie: Michael Tarant (j.h.)

Výprava: Milan Čech (j.h.)

Dramatizace: Aleš Fuchs

Divadlo: Pražské kulturní středisko

Scéna: Premiéra se uskutečnila v Borohrádkách

Premiéra: 28. 4. 1984

Režie: Evald Schorm

Výprava: Jan Dušek

BONTEMPELLI, Massimo (*1878 – †1960)

Naše Dea (Nostra Dea)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 22. 2. 1985³¹²

Překlad: Josef Hajný

Režie, úprava: Jan Grossman

Scéna, kostýmy: Michal Hess, Irena Greifová (j.h.)

BORDON, Furio (*1943)

Planeta posledních let (Il pianeta degli ultimi anni/ Ipotesi sulla vecchiaia)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Zkušebna Divadla na Vinohradech

Premiéra: 14. 2. 2002, česká premiéra

Překlad: Alena Bahníková

Režie: Miloš Horanský (j.h.)

Úprava: Jolana Součková, Miloš Horanský

Scéna, kostýmy: Ivo Žídek, Ivana Brádková (j.h.)

BRUNO, Giordano (*1548 – †1600)

Svíčkař (Il Candelaio)

Divadlo: Labyrint – umělecké centrum na levém břehu vltavském

Scéna: Divadlo Labyrint

Premiéra: 15. 9. 1992

Překlad: Zdeněk Digrin

Úprava: Vlasta Gallerová

Režie: Karel Kříž

Scéna, kostýmy: Tomáš Paul (j.h.), Jana Budíková (j.h.)

Vytrvalý záletník neboli Svíčkař (Il Candelaio)

Divadlo: Divadlo E.F.Buriana

Scéna: Divadlo E.F.Buriana

Premiéra: 2. 6. 1971

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Ivan Glanc (j.h.)

Úprava: Zdeněk Digrin, Zdeněk Hořínek

Výprava, kostýmy: Vratislav Habr, Irena Nývltová

---

³¹² poprvé již 18. 2. 1985

CALLEGARI, Jean Paolo (*1909 – †1982)
--

Dívky spálené v květu (Le ragazze bruciate verdi)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z. Nejedlého

Premiéra: 9. 1. 1958, československá premiéra

Překlad: Jan Makarius, Květa Makariusová

Režie a úprava: Rudolf Vedral

Výprava: Jan Sládek

CALVINO, Italo (*1923 – †1985)	autor předlohy (próza)
---------------------------------------	-------------------------------

Baron ve větvích (Il barone rampante)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 28. 5. 1999

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Boris Rösner

Úprava: Vlasta Gallerová, Karel Kříž

Scéna, kostýmy: Zuzana Ježková, Gabriela Dykastová

Dramatizace: Armando Pugliese

Baron ve větvích (Il barone rampante)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Rokoko

Premiéra: 12. 12. 1985

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Karel Kříž, Miloš Vavruška

Úprava: Karel Kříž

Výprava: Jaroslav Malina

CAMPANILE, Achille (*1899 – †1977)

Amfora (L'anfora)

Divadlo: Divadlo Esence

Scéna: Spektrum Karlín

Premiéra: 30. 1. 2015

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Marie Kubrová

Výprava: Marie Kubrová

Zločin ve vile Roung (Delitto a Villa Roung)

Divadlo: Divadlo Esence

Scéna: Spektrum Karlín

Premiéra: 18. 6. 2004

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie a úprava: Marie Kubrová

Výprava: Marie Kubrová

DE AMICIS, Edmondo (*1846 – †1908)
---

autor předlohy (próza)

Srdce (Il Cuore)

Divadlo: Studio Ypsilon

Scéna: Divadlo – Studio Y

Premiéra: 4. 12. 1997

Režie a dramaturgie: Arnošt Goldflam

Výprava: Petra Štětinová

DE BENEDETTI, ALDO (*1892 – †1970)

Dobrou noc, Patricie (Buonanotte, Patrizia!)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 1. 1. 1972

Překlad: Jan Makarius, Květa Makariusová

Dva tucty rudých růží (Due dozzine di rose scarlatte)

Divadlo: Divadlo přesně neidentifikováno

Scéna: Rokoko

Premiéra: 23. 8. 1968

Překlad: Jan Makarius

Režie: Radovan Kalina

Dobrou noc, Patricie... (Buonanotte, Patrizia!)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z.Nejedlého

Premiéra: 16. 6. 1957

Překlad: Jan Makarius, Květa Makariusová

Režie: Rudolf Vedral

Výprava, kostýmy: Jiří Dvořák, Nikolaj Pauzdr

DE FILIPPO, Eduardo (*1900 – †1984)

Filumena Marturano (Filumena Marturano)

Divadlo: Agentura Harlekýn
Scéna: Divadlo ABC
Premiéra: 25. 11. 2012
Překlad: Oldřich Kautský
Režie a úprava: Zdeněk Kaloč
Výprava: Kateřina Baranovská

Manželství po italsku (Filumena Marturano)

Divadlo: Divadlo E.F.Buriana
Scéna: Divadlo E.F.Buriana
Premiéra: 10. 5. 1990
Překlad: Oldřich Kautský
Režie úprava: Jaromír Pleskot
Scéna, kostýmy: Oldřich Šimáček (j.h.), Martin Svoboda

Neapol, město milionů (Napoli milionaria!)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého
Scéna: Realistické divadlo Z. Nejedlého
Premiéra: 21. 11. 1976³¹³
Překlad: Oldřich Kautský
Režie: Ivan Glanc
Scéna, kostýmy: Jiří Dvořák, Zdena Kadrnožková

Sobota, neděle a pondělí (Napoli Sabato, domenica e lunedì)

Divadlo: Městská divadla pražská
Scéna: Divadlo ABC
Premiéra: 26. 6. 1974, československá premiéra
Překlad: Zdeněk Digrin
Režie: Karel Svoboda
Scéna, kostýmy: Adolf Wenig, Marie Wenigová

Maria, Josef a zlodějiček (Il Pretore Vincenzo)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha
Scéna: DISK
Premiéra: 25. 2. 1967
Překlad: Oldřich Kautský
Režie: Jan Zajíc
Scéna: Jan Dušek

---

³¹³ Plánovaná premiéra 12. 11. 1976 byla odložena pro nemoc L. Potměšila.

Filumena Marturano (Filumena Marturano)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo Komedie

Premiéra: 19. 5. 1960

Překlad: Oldřich Kautský

Režie: Karel Svoboda

Scéna, kostýmy: Adolf Wenig, Josef Smetana

Straší či nestraší (Questi fantasmi!)

Divadlo: Městská divadla pražská Praha

Scéna: Divadlo Komedie

Premiéra: 20. 11. 1958

Překlad: Oldřich Kautský

Režie: Karel Svoboda

Výprava: Adolf Wenig

Neapol, město milionů (Napoli milionaria!)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Komorní divadlo

Premiéra: 22. 2. 1957

Překlad: Oldřich Kautský

Režie: Miroslav Macháček

Scéna, kostýmy: Joan Brehms, Ester Krumbachová

DELLA PORTA, Giovanni Battista (*1535 – †1615)

Astrolog (Lo Astrologo)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Rokoko

Premiéra: 6. 11. 2010

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie a úprava: Nikolaj Penev

Výprava: Ľubica Melcerová

Divadlo: Divadlo Na zábradlí

Scéna: Divadlo Na zábradlí

Premiéra: 19. 1. 1983

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Evald Schorm

Výprava: Jan Dušek

DURSI, Massimo (*1902 – †1982)

Bertoldo (Bertoldo a Corte)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z. Nejedlého

Premiéra: 28. 5. 1985, československá premiéra

Překlad: Zdeněk Digrin, Jaroslava Bílková

Režie: Miroslav Krobot

Úprava: Vlasta Gallerová, Miroslav Krobot

Výprava: Jaroslav Malina (j.h.)

FAVA, Antonio (*1949)

Bomby, prachy a láska!

Divadlo: Švandovo divadlo na Smíchově

Scéna: Švandovo divadlo

Premiéra: 14. 5. 2007, světová premiéra

Překlad: Tereza Siegllová, Daniel Hrbek, Lucie Kolouchová

Režie: Antonio Fava

Scéna, kostýmy: Karel Glogr, Petr Masopust, Antonio Fava

FELLINI, Federico (*1920 – †1993)
--

autor předlohy (film)

Zkouška orchestru (Prova d'orchestra)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 22. 10. 2009, česká premiéra

Režie, adaptace: Martin Stropnický

Scéna, kostýmy: Martin Chocholoušek (j.h.), Lucie Loosová (j.h.)

FELLINI, Federico (*1920 – †1993); FLAIANO, Ennio (*1910 – †1972); PINELLI, Tullio (*1908 – †2009)
---

autoři předlohy (film)

Sladké sny (Le notti di Cabiria)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 18. 2. 2000

Režie a adaptace: František Staněk

Scéna, kostýmy: František Staněk, Martin Černý

Blázni a světci (Mistero buffo)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Pídivadlo

Premiéra: 2. 2. 2013

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Aleš Bergman

Výprava: Karel Vostárek

Zrod potulného komedianta. Mysteria Buffa (Mistero buffo)

Divadlo: Divadlo v Řeznické

Scéna: Divadlo v Řeznické

Premiéra: 1. 6. 1996³¹⁴

Překlad: Alena Světlíková, Richard Trst'an

Režie: Vít Herzina, Richard Trst'an

Výprava: Milena Dubšíková

Za vším vězí d'ábel (La colpa è sempre del diavolo)

Divadlo: Kašpar

Scéna: Divadlo v Celetné

Premiéra: 6. 1. 1996, česká premiéra

Překlad: Anna Kareninová

Režie: Jaroslava Šiktancová

Výprava: Irena Marečková

Mysteria Buffa (Mistero buffo)

Divadlo: Dejvické divadlo

Scéna: Dejvické divadlo

Premiéra: 13. 12. 1994, obnovená premiéra

Překlad: Alena Světlíková

Režie: Jan Borna

Výprava: Petr Matásek

Náhodná smrt anarchisty (Morte accidentale di un anarchico)

Divadlo: Divadlo pod Palmovkou

Scéna: Divadlo pod Palmovkou

Premiéra: 23. 2. 1990

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Miroslav Nohýnek

Scéna, kostýmy: Milan Čech (j.h.), Marie Franková (j.h.)

---

³¹⁴ obnovená premiéra 29. 10. 1998

Nepokradeš, a když, tak ne málo (Ruba un po meno)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 3. 2. 1966

Překlad: Eva Ruxová

Režie a úprava: Ivan Weiss

Scéna, kostýmy: František Skřípek, Jan Skalický

Archandělé nehrají biliár (Gli arcangeli non giocano al flipper)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 25. 10. 1962

Překlad: Eva Bezděková

Režie: Ota Ornest

Scéna: Adolf Wenig

Mystéria Buffa (Mistero buffo)

Divadlo: A Studio Rubín

Scéna: A Studio Rubín

FO, Dario (*1926 – †2016); RAMEOVÁ, Franca (*1929 – †2013)

Otevřené manželství (Coppia aperta, quasi spalancata)

Divadlo: Studio Dva

Scéna: Branické divadlo

Premiéra: 21. 1. 2002

Překlad: Věra Vrbová

Režie: Patrik Hartl

Výprava: Lenka Rašková

Divadlo: Agentura DFU

Scéna: Divadlo U hasičů

Premiéra: 1996

Překlad: Marie Štolovská

Režie: Jaroslav Gillar

Výprava, kostýmy: Ladislav Provaan, Helena Dubová

FRATTI, Mario (*1927)

Šest vášnivých žen (Sei donne appassionate)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Pídivadlo

Premiéra: 31. 10. 2014, pravděpodobně česká premiéra

Překlad: Karina I. Havlů

Režie a úprava: Otakar Kosek

Výprava: Magdalena Hůlová

GELARDI, Mario (*1968)

Zlomatka (Malamadre)

Divadlo: Divadlo v Řeznické

Scéna: Divadlo v Řeznické

Premiéra: 15. 12. 2006, česká premiéra

Překlad: Marina Feltlová

Režie: Peter Gábor

Výprava: Katarina Bielíková

GINZBURGOVÁ, Natalia (*1916 – †1991)

Vzal jsem si tě pro zábavu (Ti ho sposato per allegria)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Kolowrat

Premiéra: 11. 12. 2004, česká premiéra

Překlad: Kateřina Vinšová

Režie: Lucie Bělohradská

GOLDONI, Carlo (*1707 – †1793)

Zpívající Benátky (La bottega del caffè)

Divadlo: Divadlo Na Rejdišti

Scéna: Divadlo Na Rejdišti

Premiéra: 16. 4. 2018

Překlad: Adolf Hoffmeister

Režie: František Laurin

Výprava: Petr Kolínský

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Divadlo Studio Dva

Scéna: Divadlo Studio Dva

Premiéra: 14. 4. 2016

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Milan Schejbal

Scéna, kostýmy: Adam Pitra, Agnieszka Pátá-Oldak

Divadlo: Divadlo pod Palmovkou

Scéna: Divadlo pod Palmovkou

Premiéra: 30. 3. 2014

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie a úprava: Michal Lang

Scéna, kostýmy: Milan David, Tomáš Kypta

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 8. 10. 2010

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Kateřina Glogrová

Scéna, kostýmy: Karel Čapek, Aneta Grňáková

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Divadelní společnost F.Kreuzmanna

Scéna: Divadlo Na Prádle

Premiéra: 6. 5. 2009

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: František Kreuzmann

Scéna, kostýmy: Petr Herold, Dana Heroldová

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 18. 2. 2006

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Štěpán Chaloupka

Úprava: Pavlína Morávková, Štěpán Chaloupka

Výprava: Petra Krčková

Zpívající Benátky (La bottega del caffè)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Pídivadlo

Premiéra: 13. 1. 2006

Překlad: Adolf Hoffmeister

Režie, úprava a výprava: Pavel Linhart

Lhář (Il bugiardo)

Divadlo: Divadlo v Dlouhé

Scéna: Divadlo v Dlouhé

Premiéra: 16. 4. 2005

Překlad: Rudolf Souček

Režie: Hana Burešová

Úprava: Hana Burešová, Štěpán Otčenášek

Výprava: David Marek

Impresário ze Smyrny (L'impresario delle Smirne)

Divadlo: Činoherní klub o.p.s.

Scéna: Činoherní klub

Premiéra: 27. 10. 2004

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie a úprava: Ladislav Smoček

Scéna, kostýmy: Luboš Hruža, Nina A. Stillmark

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Divadlo Na Fidlovačce

Scéna: Divadlo Na Fidlovačce

Premiéra: 9. 9. 2004

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie a úprava: Ivan Rajmont

Výprava: Martin Černý

Náměstíčko (Il campiello)

Divadlo: Kašpar

Scéna: Divadlo v Celetné

Premiéra: 25. 3. 2004

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie: Jaroslava Šiktancová

Výprava: Libuše Josefyová

Poprask (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Dismánův rozhlasový dětský soubor

Scéna: Kulturní centrum Zahrada

Premiéra: 1. 6. 2003

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Tomáš Staněk, Tereza Tobiášová

Výtvarná spolupráce: Jakub Štěpán

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Divadlo v Celetné

Premiéra: 20. 10. 2000

Režie: Jan Nebeský

Výprava: Jan Nebeský

Kavárnička aneb Kmotr z Benátek (La bottega del caffè)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Branické divadlo

Premiéra: 12. 6. 2000

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: DIK – Divadlo konzervatoře Praha

Scéna: Žižkovské divadlo Jára Cimrmana

Premiéra: 27. 3. 2000

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Petr Svojtka

Výprava: Lucie Poláková

Zpívající Benátky (La bottega del caffè)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 17. 12. 1999

Překlad: Adolf Hoffmeister

Režie: Jiří Menzel

Scéna, kostýmy: Karel Glogr, Jarmila Konečná

Goldoniáda (Na motivy Goldoniho her)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 9. 1999

Překlad: Leoš Suchařípa

Dramatizace: Martin Porubjak

Letní byt (La trilogia della villeggiatura)

Divadlo: Činoherní klub

Scéna: Činoherní klub

Premiéra: 16. 3. 1999

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie a úprava: Ladislav Smoček

Adaptace: Giorgio Strehler

Scéna, kostýmy: Luboš Hruža, Šárka Hejnová

Goldoniáda (Na motivy Goldoniho her)

Divadlo: AMU DAMU Katedra alternativního a loutkového divadla

Scéna: Divadlo Minor

Premiéra: 12. 3. 1999³¹⁵

Překlad: Leoš Suchařípa

Režie: Ivan Rajmont

Výprava: Martin Černý

Dramatizace: Martin Porubjak

Zmatky před dovolenou (Le smanie per la villegiatura)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: A Studio Rubín

Premiéra: 11. 3. 1999

Režie: Irena Žantovská

Výprava: Lucie Kunešová

Benátská vdovička (La vedova scaltra)

Divadlo: Václav Hanzlíček – Pražská divadelní agentura

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 22. 11. 1998

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Milan Schejbal

Scéna, kostýmy: Milan Čech, Romana Tůmová

Drbny (I pettegolezzi delle donne)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Branické divadlo

Premiéra: 1. 6. 1997

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Jaroslava Tvrzníková, Oldřich Vlček

Úprava: Oldřich Vlček

Výtvarná spolupráce: Zuzana Kamenická, Petr Bakeš

Zamilování (Gl'innamorati)

Divadlo: DIVADLO NA PRAHU

Scéna: Žižkovské divadlo T.G.M.

Premiéra: 27. 9. 1996

Překlad: Vladimír Horáček

Režie: Martin Glaser

Úprava: Olga Šubrtová, Martin Glaser

Scéna, kostýmy: Alexandr Puškin, Eleonora Krejčí

---

³¹⁵ V rámci klauzur uvedeno 21.6.1999

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: DIK – Divadlo konzervatoře Praha

Scéna: Žižkovské divadlo T.G.M.

Premiéra: 10. 6. 1996

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Milan Schejbal (j.h.)

Scéna, kostýmy: Hynek Hanák (j.h.), Josef Jelínek (j.h.)

Letní byt (La trilogia della villeggiatura)

Divadlo: Divadlo za branou III

Scéna: Divadlo Adria

Premiéra: 16. 11. 1995

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie: Vít Vencl

Úprava: Karel Kraus

Kostýmy: Jan Skalický

Adapace: Giorgio Strehler

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Národní divadlo

Premiéra: 22. 9. 1994

Překlad: Eva Bezděková

Režie: Ivan Rajmont

Scéna, kostýmy: Ivo Žídek, Irena Greifová

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 25. 3. 1994

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie a úprava: Ladislav Smoček (j.h.)

Scéna, kostýmy: Karel Glogr, Jarmila Konečná

Impresárió ze Smyrny (L'impresario delle Smirne)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: Divadlo v Celetné

Premiéra: 9. 11. 1993

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Mária Záchenská

Scéna, kostýmy: Adam Pitra, Zlatoše Pacasová

Mirandolina (La locandiera)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Stavovské divadlo

Premiéra: 27. 11. 1992

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Miroslav Krobot

Scéna, kostýmy: Ivo Žídek, Irena Greifová

Lhář (Il bugiardo)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 27. 3. 1992

Režie: Michal Lang

Úprava: Markéta Bláhová, Michal Lang

Výprava: Marie-Lorraine Peignier

Zpívající Benátky (La bottega del caffè)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 25. 11. 1988

Překlad: Adolf Hoffmeister

Režie: Evžen Němec

Výprava: Martin Kurel

Goldoniáda (Na motivy Goldoniho her)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 3. 4. 1987

Překlad: Leoš Suchařípa

Režie: Ivan Rajmont

Výprava: Ivana Brádková

Adaptace: Vladimír Strnisko, Martin Porubjak

La caffeteria aneb Zpívající Benátky aneb Kavárnička (La bottega del caffè)

Divadlo: Divadlo Jiřího Wolkra

Scéna: Studio Ypsilon

Premiéra: 18. 12. 1986³¹⁶

Překlad: Adolf Hoffmeister

Režie a úprava: Ondřej Havelka (j.h.)

Scéna, kostýmy: Vladimír A. Šrámek (j.h.), Zita Miklošová (j.h.)

---

³¹⁶ poprvé již 15. 12. 1986

Variace na téma: Sluha dvou pánů

Divadlo: Klub v Řeznické

Scéna: Klub v Řeznické

Premiéra: 23. 3. 1986

Režie a adaptace: Jan Nebeský

Scéna, kostýmy: Jana Preková, Vítězslav Fejlek

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Divadlo E.F.Buriana

Scéna: Divadlo E.F.Buriana

Premiéra: 22. 5. 1985

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Rudolf Vedral

Výprava: Karel Vaca (j.h.)

Impresário ze Smyrny (L'impresario delle Smirne)

Divadlo: Pražská konzervatoř Praha

Scéna: Žižkovské divadlo

Premiéra: 2. 3. 1985

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie a úprava: Václav Kašlík

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z.Nejedlého

Premiéra: 15. 10. 1983³¹⁷

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Luboš Pistorius

Výprava: Otakar Schindler

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio Praha

Scéna: DISK

Premiéra: 18. 9. 1981

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Miroslav Vildman

Výprava: Dana Hávová

---

³¹⁷ Premiéra odložená z 16.9.1983

Letní byt (La trilogia della villeggiatura)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 16. 12. 1980

Překlad a úprava: Eva Bezděková

Režie: Ladislav Vymětal

Výprava: Otakar Schindler (j.h.)

Benátská maškaráda (komedie podle Goldoniho Lháře)

Divadlo: Pražská konzervatoř

Scéna: Divadlo Loutka

Premiéra: 18. 1. 1980

Režie: Luboš Pistorius

Výtvarná spolupráce: Otakar Schindler

Dramatizace: Miloš Hlávka

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Divadlo Jiřího Wolkra

Scéna: Divadlo Komédie

Premiéra: 25. 4. 1978³¹⁸

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Karel Texel

Výprava: Jaromír Pátek

Náměstíčko (Il campiello)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Tylovo divadlo

Premiéra: 16. 3. 1978

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie: Miroslav Macháček

Scéna, kostýmy: Josef Svoboda, Šárka Hejnová (j.h.)

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Státní divadelní studio

Scéna: Činoherní klub

Premiéra: 31. 5. 1973

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Ladislav Smoček

Výprava: Jan Švankmajer

---

³¹⁸ Poprvé již 24. 4. 1978

Starý bručoun Todero (Sior Todero Brontolon o sia Il vecchio fastidioso)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 29. 4. 1972

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Stanislav Remunda

Scéna, kostýmy: Miloš Tomek, Irena Greifová

Vějíř (Il ventaglio)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Tylovo divadlo

Premiéra: 1. 10. 1971

Překlad: Jan Vladislav

Režie: Karol L. Zachar

Scéna, kostýmy: Vladimír Suchánek, Karol L. Zachar

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 29. 9. 1971

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Miroslav Vildman

Výprava: Karel Zmrzlý

Hrubiáni (I rusteghi)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Tylovo divadlo

Premiéra: 14. 12. 1967

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Vítězslav Vejražka

Výprava: Miloš Nesvadba, Jaroslava Nesvadbová

Náměstíčko (Il campiello)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z.Nejedlého

Premiéra: 5. 3. 1967

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: František Laurin

Scéna, kostýmy: Jiří Dvořák, Jarmila Konečná

Benátská dvojčata (I due gemelli veneziani)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna
Scéna: Divadlo S.K.Neumanna
Premiéra: 15. 9. 1965
Překlad: Jaroslav Pokorný
Režie: Svatoslav Papež
Scénický výtvarník: Vladimír Synek

Podivná příhoda aneb Jak neprodat dceru (Un curioso accidente. Die Schwiegerväter)

Divadlo: Divadlo československé armády
Premiéra: 25. 6. 1965, československá premiéra
Překlad: Bedřich Becher, Jiří Kolář
Režie: František Štěpánek
Scéna, kostýmy: Zbyněk Kolář, Marcela Dudychová
Adaptace: Wolfgang Hildesheimer

Zpívající Benátky (La bottega del caffè)

Divadlo: Divadlo E.F.Buriana
Scéna: Divadlo E.F.Buriana
Premiéra: 16. 11. 1962
Překlad: Adolf Hoffmeister
Režie a úprava: Karel Pech (j.h.)
Scéna, kostýmy: Květoslav Bubeník (j.h.), Jindřiška Hirschová (j.h.)

Treperendy (I pettegolezzi delle donne)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého
Scéna: Realistické divadlo Z.Nejedlého
Premiéra: 30. 9. 1961, československá premiéra
Překlad: Jaroslav Pokorný
Režie: František Laurin
Výprava: Jiří Dvořák

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Národní divadlo
Scéna: Tylovo divadlo
Premiéra: 25. 3. 1961
Překlad: Jaroslav Pokorný
Režie: Miroslav Macháček
Scéna, kostýmy: Josef Svoboda, Ester Krumbachová

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Státní zájezdové divadlo 59-62

Premiéra: 25. 2. 1961

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Otakar Gudrich

Scéna, kostýmy: Oldřich Šimáček, Jarmila Konečná

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 4. 2. 1961

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Brigita Hertlová

Výprava: Karel Marx

Zpívající Benátky (La bottega del caffè)

Divadlo: Státní zájezdové divadlo 59-62

Premiéra: 16. 2. 1960

Překlad a úprava: Adolf Hoffmeister

Režie: Oto Ševčík

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 25. 1. 1958

Překlad: Adolf Hoffmeister

Režie: Karel Pokorný

Výprava: František Segrt

Benátská vdovička (La vedova scaltra)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo Komédie

Premiéra: 24. 10. 1957

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Karel Dostal (j.h.)

Výprava: Adolf Wenig

Paní hostinská (Mirandolina); (La locandiera)

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 3. 12. 1955

Překlad: Jaroslav Vrchlický

Režie: Gabriel Hart

Výprava: Karel Šálek

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 5. 1. 1955

Překlad: Jan Vladislav

Režie: Jiří Vilímek

Výprava: Karel Šálek

Poprask na laguně (Le baruffe chiozzotte)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 15. 10. 1954

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Evžen Sokolovský st. (j.h.)

Výprava: Vladimír Synek

Paní hostinská (Mirandolina), (La locandiera)

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 8. 9. 1954

Překlad: Jan Vladislav

Režie: Jan Linhart

Výprava: Karel Šálek

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Premiéra 12. 6. 1954

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Vladimír Adámek

Scénický výtvarník: Zdeněk Adámek

Komedie o vějíři (Il ventaglio)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo Komedie

Premiéra: 16. 9. 1950

Překlad: Rudolf Souček

Režie a úprava: Karel Svoboda

Scénická výtvarnice: Věra Fridrichová

Zamilování (Gl'innamorati)

Divadlo: D 46-D 51 Praha 45-51

Scéna: D 46-D 51

Premiéra: 5. 9. 1950

Překlad: Vladimír Horáček

Režie: Ivan Weiss

Scénický výtvarník: Zdeněk Rossmann

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Tylovo divadlo

Premiéra: 24. 5. 1950

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Karel Dostal

Scéna, kostýmy: Zdeněk Rossmann, Jan Kropáček

Sluha dvou pánů (Il servitore di due padroni)

Divadlo: Městské oblastní divadlo Libeň

Scéna: Městské oblastní divadlo Praha-Libeň 49-51

Premiéra: 28. 4. 1950

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Miroslav Janeček

Úprava: Jaroslav Tumlíř

Výprava: Jiří Procházka

Povyk kolem Mirandoliny, (La locandiera)

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 29. 9. 1949

Režie: Antonín Kytka (j.h)

Výprava: Adolf Wenig

Paní hostinská (Mirandolina), (La locandiera)

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 24. 10. 1948

Překlad: K. J. Svoboda

Režie: František Smažík

Výprava: František Tröster

GOLDONI, Carlo (*1707 – †1793) – GOZZI, Carlo
--

autoři předlohy (drama)

Kára bláznů

Divadlo: AMU DAMU Katedra alternativního a loutkového divadla

Autor: Filip Huml

Scéna: DISK

Premiéra: 8. 2. 2002

Režie: kolektiv

Scéna, kostýmy: Jan Šebánek, Josef Lederer

GOZZI, Carlo (*1720 – †1806)

Láska ke třem pomerančům (L'amore delle tre melarance)

Divadlo: Geisslers Hofcomoedianten

Scéna: Ábíčko

Premiéra: 18. 9. 2012

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Petr Hašek

Výprava, kostýmy: Jitka Nejedlá, Kristýna Šrolová

Královna Jelenem (původní název: Král jelenem), (Il re cervo)

Divadlo: Divadlo Esence

Scéna: Spektrum Karlín

Premiéra: 16. 6. 2006

Překlad: Zdeněk Digrin, Jaroslava Bílková

Režie: Marie Kubrová

Výprava: Miroslav Bochnák

Král jelenem (Il re cervo)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 25. 9. 2003

Překlad: Zdeněk Digrin, Jaroslava Bílková

Režie: Petr Svojtka (j.h.)

Úprava: Jolana Součková, Petr Svojtka

Scéna, kostýmy: Marie Rašková (j.h.), Lucie Poláková (j.h.)

Zelenavý ptáček (L'augellino bel verde)

Divadlo: Divadlo Esence

Premiéra 30. 6. 2003

Překlad: Zdeněk Digrin, Jaroslava Bílková

Režie: Marie Kubrová

Scéna, kostýmy: Dagmar Neumannová, Marie Kubrová

Láska ke třem pomerančům (L'amore delle tre melarance)

Divadlo Divadlo Esence

Premiéra: 23. 7. 2000

Překlad: Luděk Mandaus

Režie: Marie Kubrová

Scéna, kostýmy: Dagmar Neumannová, Marie Kubrová

Zelenavý ptáček (L'augellino bel verde)

Divadlo: Dejvické divadlo

Scéna: Dejvické divadlo

Premiéra: 22. 1. 1997

Překlad: Jaroslava Bílková, Zdeněk Digrin

Režie: Zdeněk Dušek (j.h.)

Úprava: Barbora Jandová, Zdeněk Dušek

Výprava: Barbora Lhotáková

King Stag (Král jelenem); (Il re cervo)

Divadlo: Misery Loves Company Praha

Scéna: Divadlo v Celetné

Premiéra: 19. 6. 1995³¹⁹

Režie: Richard Toth

Úprava: Celise Kalke, Elisa Penazzi

Scéna, kostýmy: William Hollister, Marie Jirásková

Král jelenem (Il re cervo)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 8. 4. 1992

Překlad: Václav Sojka

Režie: Zbyněk Srba (j.h.)

Úprava: Rostislav Křivánek

Scéna, kostýmy: Milan David (j.h.), Ivana Brádková (j.h.)

Zelený pták (L'augellino bel verde)

Divadlo: Náhradní divadlo

Scéna: Divadlo GONG

Premiéra: 16. 3. 1990

Překlad: Jan Kraus

Režie: Jiří Ornest

Výprava: Pavla Michálková

Princezna T. (Turandot)

Divadlo: Divadlo S.K. Neumanna

Scéna: Divadlo S.K. Neumanna

Premiéra 15. 3. 1988³²⁰

Režie: Juraj Deák

Dramatizace: Daniela Fischerová

Scéna, kostýmy: Michal Hess, Irena Greifová (j.h.)

---

³¹⁹ Poprvé již 2.6. 1995.

³²⁰ Poprvé již 11.3. 1988.

Král jelenem (Il re cervo)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 23. 1. 1986

Překlad: Václav Sojka

Režie: Zbyněk Srba

Úprava: Rostislav Křivánek

Výprava: Václav Vohlídal

Divadlo: Divadlo Na zábradlí

Scéna: Divadlo Na zábradlí

Premiéra: 17. 2. 1976

Překlad: Jaroslava Bílková

Režie: Evald Schorm

Výprava: Jan Dušek

Princezna Turandot (Turandot)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 17. 1. 1964

Překlad: Petr Kopta, Jindřich Pokorný

Režie: Aleš Podhorský

Scéna, kostýmy: Vladimír Synek, Jan Skalický

Tři pomeranče (L'amore delle tre melarance)

Divadlo: Divadlo ABC Praha 57-62

Scéna: Divadlo ABC Praha

Premiéra: 8. 3. 1961

Překlad: Jiří Plachetka

Režie a úprava: Miroslav Horníček

Scéna, kostýmy: Karel Černý, Ester Krumbachová

Adaptace: Vladimír Mass, Michal Červinskij, Arkadij Issakovič Rajkin

CHIARELLI, Luigi (*1880 – †1947)

Maska a tvář (La maschera e il volto)

Divadlo: Činoherní klub

Scéna: Činoherní klub

Premiéra: 11. 12. 2002

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie a úprava: Ladislav Smoček

Scéna, kostýmy: Luboš Hruža, Jana Břežková

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 9. 1. 1971

Překlad: M. Votrubová-Haunerová

Režie: Ivan Zmatlík

Úprava: Helena Weltmanová, Ivan Zmatlík

Scéna, kostýmy: Ivan Zmatlík

CHITI, Ugo (*1943)

Oberon (Oberon)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Kolowrat

Premiéra: 12. 12. 2004, česká premiéra

Překlad: Věra Vrbová

Režie: Lucie Bělohradská

LANDOLFI, Tommaso (*1908 – †1979)
--

autor předlohy (próza?)

Šest záhad jedné noci

Divadlo: Lyra Pragensis

Scéna: Lyra Pragensis

Derniéra: 19. 5. 2004³²¹

Překlad: Anna Kareninová

Režie: František Kreuzmann

Výtvarná spolupráce: Václav Procházka

Dramatizace: Tomáš Pavlík

LELLI, Renato (*1899 – †1962)

Od noci k ránu (Sulle strade di notte)

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 30. 4. 1958

Překlad: Oldřich Kautský

Režie: Karel Texel

Výprava: Karel Šálek

Divadlo: Vesnické divadlo 45-59

Premiéra: 29. 1. 1958

Překlad: Oldřich Kautský

Režie: Lenka Cmuntová

Výprava: Karel Šálek

---

³²¹ Datum premiéry nenalezen.

LILIN, Nicolai (*1980)	autor předlohy (próza)
-------------------------------	-------------------------------

Sibiřská výchova (Educazione siberiana)

Divadlo: Divadlo X10

Scéna: Strašnické divadlo

Premiéra 28. 4. 2017

Překlad: Alice Flemrová

Režie: Lucie Ferenzová

Výprava: Jana Hauskrechtová

Dramatizace: Lucie Ferenzová, Ondřej Novotný

LUNARI, Luigi (*1934 – †2019)

Tři muži na špatné adrese (Tre sull'altalena)

Divadlo: Divadlo Bez zábradlí

Scéna: Divadlo Adria

Premiéra: 2. 2. 1998, česká premiéra

Překlad: Hana Tomková

Režie: Boris Ščedrin

Výprava: Enar Stenberg

MACHIAVELLI, Niccolò (*1469 – †1527)

Nápoj lásky (Mandragola)

Divadlo: Divadlo Palace

Scéna: Divadlo Palace

Premiéra: 29. 9. 2017

Překlad: Terezie Becherová, Bedřich Becher

Režie: Petr Hruška

Výprava: Miroslav Král

Dramatizace: Max Christian Feiler

Mandragora (Mandragola)

Divadlo: Švandovo divadlo na Smíchově

Scéna: Švandovo divadlo

Premiéra: 27. 10. 2007

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Daniel Hrbek

Úprava: Daniel Hrbek, Martina Kinská

Scéna, kostýmy: Petr Masopust, Vladislava Prudičová

Divadlo: Divadlo Na Jezerce

Scéna: Divadlo Na Jezerce

Premiéra: 3. 5. 2006

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Lukáš Hlavica

Výprava: Lucie Loosová

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 21. 9. 2004³²²

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Petr Svojtka

Scéna, kostýmy: Ivana Kanhäuserová, Agnieszka Pátá

Divadlo: Divadelní sdružení CD 94

Scéna: Divadlo v Celetné

Premiéra: 16. 12. 1996

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Daniel Hrbek

Úprava: Daniel Hrbek, Jiří Janků

Výprava: Přemysl Bukovský

Divadlo: Umělecká agentura Foibos

Scéna: Nádvoří Starého purkrabství

Premiéra: 26. 7. 1996

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Rudolf Tesáček

Scéna, kostýmy: Albert Pražák, Libuše Pražáková

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 7. 3. 1989

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Jan Lorman

Úprava: Martin Velíšek, Jan Lorman

Scéna, kostýmy: Michal Hess, Ludmila Pavlousková (j.h.)

Divadlo: Státní divadelní studio

Scéna: Činoherní klub

Premiéra: 19. 12. 1965

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Jiří Menzel

Scéna, kostýmy: Luboš Hruža

---

³²² Poprvé již 15. 6. 2003.

Divadlo: Středočeské krajské kulturní středisko

Premiéra: 1970-1990³²³

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Karel Kříž

Úprava: Oldřich Vlček

Výprava: Jaroslav Malina

MANZARI, Nicola (*1908 – †1991)

Salud! (Il Salud)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z. Nejedlého

Premiéra: 11. 2. 1968

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: Karel Palouš

Výprava: Jan Sládek

MASSINI, Stefano (*1975)

Ohlušující pach bílé (L'odore assordante del bianco)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Kolowrat

Premiéra: 29. 5. 2013

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Lucie Bělohradská

Scéna, kostýmy: Martin Chocholoušek, Katarína Hollá

MAZZUCCO, Roberto (*1927 – †1989)

Průběh (L'andazzo)

Divadlo: Divadlo Jiřího Wolkra

Scéna: Žižkovské divadlo

Premiéra: 21. 6. 1982

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Jan Schmid

Výprava: Miroslav Melena

---

³²³ Přesné datum premiéry a místo konání nenalezeno.

NICOLAJ, Aldo (*1920 – †2004)

Nebyla to pátá, byla to devátá (Non era la quinta era la nona)

Divadlo: Václav Hanzlíček – Pražská divadelní agentura

Scéna: Divadlo U hasičů

Premiéra 25. 5. 2005³²⁴

Překlad: Jan Makarius

Režie: Jiří Menzel

Scéna, kostýmy: Miloš Ditrich, Dana Pichová

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Ábíčko

Premiéra: 5. 5. 2001

Překlad: Jan Makarius

Režie: Petr Gelnar

Scéna, kostýmy: Zbyněk Simčíšín, Daniela Píchová

Tři na lavičce (Classe di ferro)

Divadlo: Václav Hanzlíček – Pražská divadelní agentura

Scéna: Divadlo U hasičů

Premiéra: 6. 10. 1999

Překlad: Jan Makarius

Režie: Pavel Háša

Výprava: Milan Čech

Motýlí hra (Farfalla... farfalla)

Divadlo: Divadlo Skelet Pavla Trávníčka

Scéna: Divadlo Skelet

Premiéra 15. 4. 1999

Překlad: Jan Makarius

Režie: Marie Lorencová

Výprava: Robert Blanda

Mydlibaba a ty druhé aneb Třikrát do černého (Monologhi femminili?)

Divadlo: Divadlo v Řeznické

Scéna: Divadlo v Řeznické

Premiéra: 14. 1. 1998

Překlad: Jan Makarius

Režie: Jaromír Pleskot

---

³²⁴ poprvé již 24. 3. 2005

Motýlí hra (Farfalla... farfalla)

Divadlo: Vida divadlo

Scéna: Divadlo Jiřího Grossmanna

Premiéra 24. 11. 1997

Překlad: Jan Makarius

Režie: Marie Lorencová

Výprava: Robert Blanda

Motýl ... motýl ... (Farfalla... farfalla)

Divadlo: Středočeské krajské kulturní středisko

Premiéra: 15. 12. 1986

Překlad: Jan Makarius

Režie: Pavel Háša

Úprava: Ota Ornest

Výprava: Milan Čech

Tři na lavičce (Classe di ferro)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: foyer DSKN

Premiéra 16. 1. 1986

Překlad: Jan Makarius

Režie: Pavel Háša

Scéna, kostýmy: Michal Hess, Ludmila Pavlousková (j.h.)

Cocktail (Ex)

Divadlo: Pragokonzert, československá umělecká agentura

Scéna: Reduta

Premiéra: 1989

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Pavel Háša

Úprava: Ota Ornest

Výprava: Michal Hess

... x do černého

Divadlo: Pražské kulturní středisko

Scéna: Klub v Řeznické

Premiéra: 12. 2. 1983

Překlad: Jan Makarius

Režie: Jan Řeřicha

Scéna, kostýmy: Václav Červenka, M. Michal

Tři na lavičce (Classe di ferro)

Divadlo: Viola

Scéna: Viola

Premiéra 21. 10. 1977

Překlad: Jan Makarius

Režie: Tomáš Vondrovic

INVERNIZIOVÁ, Carolina (*1851 – †1916)
---

autorka předlohy (próza)

Hanebný polibek aneb Zneuctění mrtvé panny (Carolina Invernizio!)

Divadlo: Labyrint – umělecké centrum na levém břehu vltavském

Scéna: Divadlo Labyrint

Premiéra: 27. 11. 1996

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Karel Kříž

Úprava: Vlasta Gallerová, Karel Kříž

Scéna, kostýmy: Pavlína McEnchroe, Helena Anýžová

Dramatizace: Ida Omboni, Paolo Poli

PARAVIDINO, Fauso (*1976)

Nůžky na drůbež (Il Trinciapollo)

Divadlo: Studio Ypsilon

Scéna: Studio Ypsilon

Premiéra: 23. 3. 2007, česká premiéra

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Tamara Pomoriški

Kostýmy: Alžběta Valentová

Dva bratři (Due fratelli)

Divadlo: Divadlo Letí

Scéna: Dejvické divadlo

Premiéra: 4. 3. 2006, česká premiéra

Překlad: Kateřina Bohadlová

Režie: Jiří Ondra

Scéna, kostýmy: Erika Čičmanová

PERRINI, Alberto (*1919 – †2007)

Čert nikdy nespí (Non si dorme a Kirkwal)

Divadlo: Divadlo ABC Praha 57-62

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 20. 12. 1957

Překlad: Jan Makarius

Režie: Miroslav Horníček

Scéna, kostýmy: Josef Svoboda (j.h.), Adolf Wenig (j.h.)

PIRANDELLO, Luigi (*1867 – †1936)

Čapka s rolničkami (Il berretto a sonagli)

Divadlo: Vyšší odborná škola herecká Praha

Scéna: Pídivadlo

Premiéra 30. 1. 2015

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie: Aleš Bergman

Výprava: Karel Vostárek

Jindřich IV. (Enrico IV)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 20. 12. 2013

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie: Michal Vajdička

Scéna, kostýmy: Katarína Hollá, Pavol Andraško

6 postav, 6 autorů, 1 revolver (Sei personaggi in cerca d'autore)

Divadlo: AMU DAMU DISK – Divadelní studio

Scéna: DISK

Premiéra: 8. 2. 2013³²⁵

Režie: Jakub Folvarčný

Výprava: kolektiv

Dramatizace: Jakub Folvarčný

Člověk, zvíře a ctnost (L'uomo, la bestia e la virtù)

Divadlo: Divadlo Na Fidlovačce

Scéna: Divadlo Na Fidlovačce

Premiéra 21. 1. 2000

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Petr Rychlý

Scéna, kostýmy: Jan Dušek, Ivana Brádková

---

³²⁵ Nerealizováno z organizačních důvodů

Obři z hor (Mýtus umění); (I giganti della montagna)

Divadlo: Divadlo za branou II. Otomar Krejča

Scéna: Divadlo za branou II

Premiéra: 8. 10. 1994

Překlad: Zdeněk Digrin, Zdeněk Frýbort, Karel Kraus

Režie: Otomar Krejča

Scéna, kostýmy: Josef Svoboda, Jan Skalický

Nahé odívati (Vestire gli ignudi)

Divadlo: Činoherní klub

Premiéra: 23. 11. 1993

Překlad: Alena Hartmannová

Režie: Ladislav Smoček

Scéna, kostýmy: Karel Glogr (j.h.), Jarmila Konečná (j.h.)

Je to tak – chcete-li (Così è [se vi pare])

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Stavovské divadlo

Premiéra: 22. 10. 1992

Překlad: Eva Uhlířová

Režie: Luboš Pistorius (j.h.)

Výprava: Otakar Schindler (j.h.)

Šest postav hledá autora (Sei personaggi in cerca d'autore)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z. Nejedlého

Premiéra: 26. 5. 1987³²⁶

Překlad: Vladimír Mikeš

Režie: Luboš Pistorius

Výprava: Otakar Schindler

Jindřich IV. (Enrico IV)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 3. 3. 1967

Překlad: Alena Hartmannová

Režie Václav Hudeček (j.h.)

Scéna, kostýmy: Miloš Ditrich, Jan Skalický

---

³²⁶ 22. 5. 1987

Šest postav hledá autora (Sei personaggi in cerca d'autore)

Divadlo: Národní divadlo

Scéna: Tylovo divadlo

Premiéra: 4. 6. 1966

Překlad: Jan Vladislav

Režie a úprava: Miroslav Macháček

Scéna, kostýmy: Oldřich Šimáček, Jan Skalický

Člověk, zvíře a ctnost (L'uomo, la bestia e la virtù)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Premiéra: 18. 3. 1966

Překlad: Jaroslav Bílý, Zdeněk Digrin

Režie: František Štěpánek

Scéna, kostýmy: Vladimír Nývlt, Irena Nývltová

RAMEOVÁ, Franca (*1929 – †2013)
--

Upřímně řečeno (?)

Divadlo: Divadelní agentura Praha

Překlad: Marie Štolovská

Režie: František Miška, Ladislav Mrkvička

Výprava: Michal Hess

RODARI, Gianni (*1920 – †1980)
----

autor předlohy (próza)

O cestě, která nikam nevedla (La strada che non andava in nessun posto)

Divadlo: Divadlo Minaret

Scéna: Klub Lávkva

Premiéra: 24. 6. 1999³²⁷

Režie: Luděk Jiřík

Dramatizace: Miroslava Vydrová

ROLI, Mino (*1927) – (vl. jm. PONTIROLI, Erminio); VINCENZONI, Luciano (*1926 – †2013)

Sbohem, Lugano (Sacco e Vanzetti)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Komorní divadlo

Premiéra: 26. 1. 1962

Překlad: Radovan Krátký

Režie: Václav Hudeček

Scéna, kostýmy: Adolf Wenig, Jan Skalický

---

³²⁷ poprvé již: 14. 6. 1999 v Obvodní knihovně Prahy 7

RUCCELLO, Annibale (*1956 – †1986)

Ferdinand (Ferdinando)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Zkušebna Divadla na Vinohradech

Premiéra: 14. 12. 2004

Překlad: Anna Kareninová

Režie: Lucie Bělohradská

RUZ(Z)ANTE (*1496? – †1542) – (vl. jm. BEOLCO, Angelo)

Křupani (Komédie o lásce, životě a smrti); (Les vilains)

Divadlo: Labyrint – umělecké centrum na levém břehu vltavském

Scéna: Divadlo Labyrint

Premiéra: 14. 10. 1994

Překlad a úprava: Luděk Kárl

Režie: Jiří Fréhar

Výprava: Jan Dušek

Dramatik: André Gille

Koketka (La Moscheta)

Divadlo: Pražské kulturní středisko

Scéna: Klub v Řeznické

Premiéra: 1987

Režie: Jan Marek

Úprava: Jan Marek, Doubravka Svobodová

Scénický výtvarník: Martin Kurel

Co řekl Ruzante (koláž z La prima orazione. La seconda orazione. La Fiorina. Lettera all'Alvarotto. Il reduce. Bilora.)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Rokoko

Premiéra: 17. 2. 1982

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Karel Kříž

Výprava: Jaroslav Malina (j.h.)

Scénář: Vlasta Gallerová

Vdovička z Ancony (L'Anconitana)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 27. 5. 1969

Překlad: Radovan Krátký

Režie: Zdeněk Kaloč

Úprava: Eva Bezděková, Zdeněk Kaloč

Scéna, kostýmy: Jiří Pitr, Ilda Pitrová

SANTANELLI, Manlio (*1938)

Královna matka (Regina madre)

Divadlo: Viola

Scéna: Viola

Premiéra: 27.10. 2008

Překlad: František Miška

Režie: Lucie Bělohradská

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Zkušebna Divadla na Vinohradech

Premiéra: 10. 12. 2004

Překlad: František Miška

Režie: Lucie Bělohradská

SCARNICCI, Giulio (*1913 – †1973); TARABUSI, Renzo (*1906 – †1968)

Kaviár nebo čočka (Caviale e lenticchie)

Divadlo: Divadlo Na Jezerce

Scéna: Divadlo Na Jezerce

Premiéra: 10. 3. 2005

Překlad: Eva Bezděková

Režie: Zdeněk Zelenka

Scéna, kostýmy: Petr Zeman, Alena Schäferová

Otcové se rodí ve skříních (I papà nascono negli armadi)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 1. 2. 1972

Překlad: Eva Bezděková

Režie: Luděk Pílec

Výprava: Vladimír Synek

Kaviár nebo čočka (Caviale e lenticchie)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 12. 10. 1966

Překlad: Eva Bezděková

Režie: Luděk Pilc

Scéna, kostýmy: Vladimír Synek, Jan Skalický

SCARPETTA, Edoardo (*1853 – †1925)

Není šlechtic jako šlechtic (Miseria e nobiltà)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Premiéra: 17. 1. 1960

Překlad: Oldřich Kautský

Režie: František Laurin

Výprava: Jiří Dvořák

SICILIANO, Enzo (*1934 – †2006)
--

Nevyřčená slova (La Parola Tagliata in Bocca)

Divadlo: Divadlo na Vinohradech

Scéna: Zkušebna Divadla na Vinohradech

Premiéra: 13. 12. 2004

Překlad: Alena Bahníková

Režie: Lucie Bělohradská

SONEGO, Rodolfo (*1921 – †2000)
--

autor předlohy (film)

Vím, že víš, že vím (Io so che tu sai che io so)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 7. 3. 2015, česká premiéra

Překlad: Karina I. Havlů

Režie a úprava: Vladimír Strnisko

Výprava: Michaela Červenková

Adaptace: Renato Giordano

SVEVO, Italo (*1861– †1928) vl. jm. SCHMITZ Aron Hector

Nové mládí starého pána (La rigenerazione)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Rokoko

Premiéra: 26. 11. 1980

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: František Miška

Úprava: Jaroslav Bílý, František Miška

Scéna, kostýmy: Jan Dušek (j.h.), Marie Wenigová

TERRON, Carlo (*1910 – †1991)

Libej mě, Alfréde (Baciarmi, Alfredo)

Divadlo: Městská divadla pražská

Scéna: Divadlo ABC

Premiéra: 24. 6. 1987

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Norbert Snítíl

Scéna, kostýmy: Květoslav Bubeník (j.h.), Helena Müllerová (j.h.)

Poustevníkovy zuby (I denti dell'eremita)

Divadlo: Divadlo S.K.Neumanna

Scéna: Divadlo S.K.Neumanna

Premiéra: 26. 3. 1976

Překlad: Zdeněk Digrin

Režie: Václav Lohniský

Výprava: Vladimír Synek

VIVIANI, Raffaele (*1888– †1950)

Počestný podvodník (L'imbroglione onesto)

Divadlo: Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého

Scéna: Realistické divadlo Z. Nejedlého

Premiéra: 23. 4. 1965, československá premiéra

Překlad: Jaroslav Pokorný

Režie: František Laurin

Scénický výtvarník: Miloslav Jágr

4.2 Seznamy podle soupisu inscenací

4.2.1 Seznam scén a divadel

Scény v tabulce jsou řazeny abecedně. Ke každé z nich jsou v ostatních sloupcích přiřazena odpovídající data. U některých scén jsou shodné adresy, nejedná se o chybu, ale o přejmenování divadel nebo o malou a velkou scénu na totožné adrese. V případě, že nějaká informace chybí, je to z toho důvodu, že ji nebylo možné dohledat.

<u>Scéna</u>	<u>Doba trvání</u>	<u>Počet inscenací</u>	<u>Adresa</u>	<u>Divadlo</u>
A Studio Rubín	1971	2	Malostranské nám. 9	A Studio Rubín; Vyšší odborná škola herecká
Ábíčko	2001	2	Vodičkova 28	Geisslers Hofcomoedianten; Městská divadla pražská
Branické divadlo	1925–2019	3	Branická 63	Studio Dva; Vyšší odborná škola herecká
Činoherní klub	1965	6	Ve Smečkách 26	Činoherní klub o.p.s.; Činoherní klub; Státní divadelní studio
D 46-D 51	1951–1955	1	Na Poříčí 1047	D 46-D 51
Dejvické divadlo	1992	3	Zelená 1084/15	Dejvické divadlo; Divadlo Letí
DISK	1945	17	Karlova 223/26	AMU DAMU DISK – Divadelní studio
Divadelní agentura Praha	1992?	1	Přemyslská 437/80	Divadelní agentura
Divadlo ABC	1957	12	Vodičkova 28	Agentura Harlekýn; Městská divadla pražská; Václav Hanzlíček – Pražská divadelní agentura; Divadlo ABC 57-62
Divadlo Adria	1995; 1998	2	(palác Adria) Jungmannova 36/31	Divadlo za branou III; Divadlo Bez zábradlí
Divadlo československé armády	1950–1954, 1960–1966	1	Náměstí míru 1450/7	Divadlo československé armády
Divadlo E. F. Buriana	1960–1991	4	Na Poříčí 1047	Divadlo E. F. Buriana
Divadlo Esence	1973	2	Karlínské nám. 316/7	Divadlo Esence
Divadlo GONG	1949?	1	Sokolovská 969/191	Náhradní divadlo
Divadlo Jiřího Grossmanna	1991–2006	1	Václavské nám. 819/43	Divadlo Jiřího Grossmanna
Divadlo Kalich	1999	1	Jungmannova 22/9	Divadlo Kalich
Divadlo Komédie	1950	5	Jungmannova 15/1	Městská divadla pražská; Divadlo Jiřího Wolkra
Divadlo Labyrint	1945–1998	3	Štefánikova 6/57	Labyrint – umělecké centrum na levém břehu vltavském
Divadlo Loutka	1976–1987	1	Senovážné náměstí	Pražská konzervatoř

Divadlo Minor	1991	1	Vodičkova 674/6	AMU DAMU Katedra alternativního a loutkového divadla
Divadlo Na Fidlovačce	1948–63, 1998	2	Křesomyslova 625/4140	Divadlo Na Fidlovačce
Divadlo Na Jezerce	2004	2	Na Jezerce 1451	Divadlo Na Jezerce
Divadlo Na Prádle	2001	1	Besední 487/3	Divadelní společnost F.Kreuzmanna
Divadlo Na Rejdišti	2011	1	Dvořákovo nábřeží 77/2	Divadlo Na Rejdišti
Divadlo na Vinohradech	1966	8	Náměstí míru 1450/7	Divadlo na Vinohradech
Divadlo Na zábradlí	1958	3	Anenské náměstí 209/5	Divadlo Na zábradlí
Divadlo Palace	2006	1	Václavské nám. 819/43	Divadlo Palace
Divadlo pod Palmovkou	1990	2	Zenklova 566	Divadlo pod Palmovkou
Divadlo S. K. Neumanna	1951–1990	12	Zenklova 566	Divadlo S. K. Neumanna
Divadlo Skelet	1998–2003	1	Opletalova 919/5	Divadlo Skelet Pavla Trávníčka
Divadlo Studio Dva	2013	1	Palác Fénix, Václavské nám. 802/56	Divadlo Studio Dva
Divadlo U hasičů	1992	3	Římská 45	Agentura DFU; Václav Hanzlíček – Pražská divadelní agentura
Divadlo v Celetné	1992	6	Celetná 17	Kašpar; Vyšší odborná škola herecká; AMU DAMU DISK – Divadelní studio; Misery Loves Company; Divadelní sdružení CD 94
Divadlo v Dlouhé	1996	1	Dlouhá 727/39	Divadlo v Dlouhé
Divadlo v Řeznické	1994	3	Řeznická 662/17	Divadlo v Řeznické
Divadlo VILA Štvanice	2014	2	ostrov Štvanice 858	Geisslers Hofcomoedianten
Divadlo za branou II	1990–1994	1	(palác Adria) Jungmannova 36/31	Divadlo za branou II. Otomar Krejča
foyer DSKN	1951–1990	1	Zenklova 566	Divadlo S.K.Neumanna
Klub Lávka	1990	1	Novotného lávka 201	Divadlo Minaret
Klub v Řeznické	1981–1994	3	Řeznická 662/17	Klub v Řeznické; Pražské kulturní středisko
Kolowrat	1991	3	Ovocný trh 6	Národní divadlo
Komorní divadlo	1950–1976	3	sál hotelu Central v Hyberské ulici	Městská divadla pražská
Kulturní centrum Zahrada Praha	2002	1	Malenická 1784	Dismanův rozhlasový dětský soubor
Lyra Pragensis	1967–2009	1	Malostranské nám. 13	Lyra Pragensis
Městské oblastní divadlo	1949–1951	1	Zenklova 566	Městské oblastní divadlo Libeň
Nádvoří Starého purkrabství	–	1	V Pevnosti 161	Umělecká agentura Foibos
Národní divadlo	1930	1	Národní 223	Národní divadlo
Palác Akropolis	1928	1	Kubelíkova 27	Palác Akropolis
Pídivadlo	2000–2019	4	Letohradská 44	Vyšší odborná škola herecká

Realistické divadlo Z. Nejedlého	1953–1991	11	Štefánikova 6/57	Realistické divadlo Zdeňka Nejedlého
Reduta	1958	1	Národní 20	Pragokonzert, československá umělecká agentura
Rokoko	1975	6	Václavské náměstí 794/38	Městská divadla pražská; Divadlo přesně neidentifikováno
Spektrum Karlín	1950	3	Karlínské nám. 316/7	Divadlo Esence
Státní zájezdové divadlo	1959–1962	2	Hloubětínská 3	–
Stavovské divadlo	1990	3	Železná 540/11	Národní divadlo
Strašnické divadlo	2005	1	Solidarity 1986/53	Divadlo X10
Středočeské krajské kulturní středisko	1970–1990	2	?	Středočeské krajské kulturní středisko
Studio Ypsilon	1980	3	Spálená 75/16	Studio Ypsilon; Divadlo Jiřího Wolkra
Švandovo divadlo	2002	2	Štefánikova 6/57	Švandovo divadlo na Smíchově
Tylovo divadlo	1949–1989	6	Železná 540/11	Národní divadlo
Vesnické divadlo 45-59	1945–1961	7	Hloubětínská 3	-
Viola	1963	3	Národní třída 7	Viola
Zkušebna Divadla na Vinohradech	1995	4	Náměstí míru 1450/7	Divadlo na Vinohradech
Žižkovské divadlo Jára Cimrmana	1995	1	Štítného 520/5	DIK – Divadlo konzervatoře
Žižkovské divadlo	1976–1989	3	Štítného 520/5	Pražská konzervatoř; Divadlo Jiřího Wolkra
Žižkovské divadlo T.G.M.	1989–1995	2	Štítného 520/5	DIVADLO NA PRAHU; DIK – Divadlo konzervatoře

4.2.2 Seznam divadelních her

Tabulka obsahuje názvy všech nalezených her z databáze Divadelního ústavu v abecedním pořadí podle českého názvu. Pokud má původní hra více českých názvů, budou k nalezení v závorce u nejpoužívanější verze. V ojedinělých případech chybí název hry v originále. Buď ho nebylo možné dohledat, nebo se jedná o koláž či jinak upravené dílo s předlohou podle různých italských originálů.

<u>Názvy her v českém jazyce</u>	<u>Název hry v originále</u>	<u>Počet nastudování</u>
... x do černého	–	1
Amfora	L'anfora	1
Archandělé nehrají biliár	Gli arcangeli non giocano al flipper	1
Astrolog	Lo Astrologo	2
Baron ve větvích	Il barone rampante	2
Benátská dvojčata	I due gemelli veneziani	1
Benátská maškaráda	–	1
Benátská vdovička	La vedova scaltra	2
Bertoldo	Bertoldo a Corte	1
Bez předsudků	Orgasmo e pregiudizio	1
Blázni a světcí (Mysteria Buffa; Zrod potulného komedianta. Mysteria Buffa)	Mistero buffo	4
Bomby, prachy a láska!	–	1
Co řekl Ruzante	La prima orazione. La seconda orazione. La Fiorina. Lettera all'Alvarotto. Il reduce. Bilora.	1
Cocktail	Ex	1
Čapka s rolničkami	Il berretto a sonagli	1
Čert nikdy nespí	Non si dorme a Kirkwal	1
Člověk, zvíře a ctnost	L'uomo, la bestia e la virtù	2
Dívky spálené v květu	Le ragazze bruciate verdi	1
Dobrou noc, Patricie	Buonanotte, Patrizia!	2
Drbny (Treperendy)	I pettegozzzi delle donne	2
Dva bratři	Due fratelli	1
Dva tucty rudých růží	Due dozzine di rose scarlatte	1
Dvě komedie v komedii	Le due commedie in commedia	1
Ferdinand	Ferdinando	1
Filumena Marturano (Manželství po italsku)	Filumena Marturano	3
Goldoniáda (Na motivy Goldoniho her)	–	3
Hanebný polibek aneb Zneuctění mrtvé panny	Carolina Invernizio!	1
Hrubiáni	I rusteghi	1
Impresáριο ze Smyrny	L'impresario delle Smirne	3
Je to tak – chcete-li	Così è (se vi pare)	1
Jindřich IV.	Enrico IV	2
Kára bláznů	–	1
Kaviár nebo čočka	Caviale e lenticchie	2
Koketka	La Moscheta	1
Král jelenem (Král jelenem; Královna Jelenem; King Stag)	Il re cervo	6
Královna matka	Regina madre	2

Křupani (Komedie o lásce, životě a smrti)	Les vilains	1
Láska ke třem pomerančům (Tři pomeranče)	L'amore delle tre melarance	3
Letní byt	La trilogia della villeggiatura	3
Lhář	Il bugiardo	2
Libej mě, Alfréde	Baciarmi, Alfredo	1
Mandragora (Nápoj lásky)	Mandragola	9
Maria, Josef a zlodějčiek	Il Pretore Vincenzo	1
Maska a tvář	La maschera e il volto	2
Motýlí hra	Farfalla... farfalla	3
Mydlibaba a ty druhé aneb Třikrát do černého	Monologhi femminili?	1
Nahé odívati	Vestire gli ignudi	1
Náhodná smrt anarchisty	Morte accidentale di un anarchico	1
Náměstíčko	Il campiello	3
Naše Dea	Nostra Dea	1
Neapol, město milionů	Napoli milionaria!	2
Nebyla to pátá, byla to devátá	Non era la quinta era la nona	2
Není šlechtic jako šlechtic	Miseria e nobiltà	1
Nepokradeš, a když, tak ne málo	Ruba un po meno	1
Nevyřčená slova	La Parola Tagliata in Bocca	1
Nové mládí starého pána	La rigenerazione	1
Novcento	Novcento	1
Nůžky na drůbež	Il Trinciapollo	1
O cestě, která nikam nevedla	La strada che non andava in nessun posto	1
Oberon	Oberon	1
Obři z hor (Mýtus umění)	I giganti della montagna	1
Od noci k ránu	Sulle strade di notte	2
Ohlušující pach bílé	L'odore assordante del bianco	1
Oklamání	Gl'ingannati	1
Onehand Jack	Onehand Jack	1
Otcové se rodí ve skříních	I papà nascono negli armadi	1
Otevřené manželství	Coppia aperta, quasi spalancata	2
Paní hostinská (Mirandolina) (Mirandolina; Povyk kolem Mirandoliny)	La locandiera	6
Planeta posledních let	Il pianeta degli ultimi anni/ Ipotesi sulla vecchiaia	1
Počestný podvodník	L'imbroglione onesto	1
Podivná příhoda aneb Jak neprovdat dceru	Un curioso accidente. Die Schwiegerväter	1
Poprask na laguně (Poprask)	Le baruffe chiozzotte	15
Poustevníkovy zuby	I denti dell'eremita	1
Princezna Turandot (Princezna T.)	Turandot	2
Prodavači duší	Venditori di anime	1
Průběh	L'andazzo	1
Příběhy z Dekameronu	Il Decameron	2
Salud!	Il Salud	1
Sbohem, Lugano	Sacco e Vanzetti	1
Sibiřská výchova	Educazione siberiana	1
Sladké sny	Le notti di Cabiria	1
Sluha dvou pánů (Variace na téma: Sluha dvou pánů)	Il servitore di due padroni	11
Sobota, neděle a pondělí	Napoli Sabato, domenica e lunedì	1
Srdce	Il Cuore	1

Starý bručoun Todero	Sior Todero Brontolon o sia Il vecchio fastidioso	1
Straší či nestraší	Questi fantasmi!	1
Svíčkař (Vytrvalý záletník neboli Svíčkař)	Il Candelaio	2
Šest postav hledá autora (6 postav, 6 autorů, 1 revolver)	Sei personaggi in cerca d'autore	3
Šest vášnivých žen	Sei donne appassionate	1
Šest záhad jedné noci	?	1
Tři muži na špatné adrese	Tre sull'altalena	1
Tři na lavičce	Classe di ferro	3
Upřímně řečeno	(?)	1
V borůvčí	La Mirtilla	1
Vdovička z Ancony	L'Anconitana	1
Vějíř (Komedie o vějíři)	Il ventaglio	2
Vím, že víš, že vím	Io so che tu sai che io so	1
Vzal jsem si tě pro zábavu	Ti ho sposato per allegria	1
Za vším vězí d'ábel	La colpa è sempre del diavolo	1
Zamilování	Gl'innamorati	2
Zelenavý ptáček (Zelený pták)	L'augellino bel verde	3
Zkouška orchestru	Prova d'orchestra	1
Zločin na kozím ostrově	Delitto all'Isola delle capre	1
Zločin ve vile Roung	Delitto a Villa Roung	1
Zlomatka	Malamadre	1
Zmatky před dovolenou	Le smanie per la villeggiatura	1
Zpívající Benátky (Kavárnička aneb Kmotr z Benátek; La caffetteria aneb Zpívající Benátky aneb Kavárnička)	La bottega del caffè	9
Celkem nastudování		200

4.2.3 Seznam italských dramatiků

- ACCADEMICI INTRONATI (16. století)
ANDREINI, Giovan Battista (*1576/1579 – †1654)
ANDREINIOVÁ, Isabella (*1562 – †1604)
BARICCO, Alessandro (*1958)
BASSETTI, Alberto (*1955)
BENNI, Stefano (*1947)
BETTANINIOVÁ, Fiona (*1970)
BETTI, Ugo (*1892 – †1953)
BONTEMPELLI, Massimo (*1878 – †1960)
BORDON, Furio (*1943)
BRUNO, Giordano (*1548 – †1600)
CALLEGARI, Jean Paolo (*1909 – †1982)
CAMPANILE, Achille (*1899 – †1977)
DE BENEDETTI, ALDO (*1892 – †1970)
DE FILIPPO, Eduardo (*1900 – †1984)
DELLA PORTA, Giovanni Battista (*1535 – †1615)
DURSI, Massimo (*1902 – †1982)
FAVA, Antonio (*1949)
FO, Dario (*1926 – †2016)
FRATTI, Mario (*1927)
GELARDI, Mario (*1968)
GINZBURGOVÁ, Natalia (*1916 – †1991)
GOLDONI, Carlo (*1707 – †1793)
GOZZI, Carlo (*1720 – †1806)
CHIARELLI, Luigi (*1880 – †1947)
CHITI, Ugo (*1943)
LELLI, Renato (*1899 – †1962)
LUNARI, Luigi (*1934 – †2019)
MACHIAVELLI, Niccolò (*1469 – †1527)
MANTEGAZZA, Paolo (*1831 – †1910)
MANZARI, Nicola (*1908 – †1991)
MASSINI, Stefano (*1975)
MAZZUCCO, Roberto (*1927 – †1989)
NICOLAJ, Aldo (*1920 – †2004)
PARAVIDINO, Fausto (*1976)
PERRINI, Alberto (*1919 – †2007)
PIRANDELLO, Luigi (*1867 – †1936)
RAMEOVÁ, Franca (*1929 – †2013)
ROLI, Mino vl. jm. PONTIROLI, Erminio (*1927)
RUCCELLO, Annibale (*1956 – †1986)
RUIZ, Diego (*1971)
RUZ(Z)ANTE vl. jm. BEOLCO, Angelo (*1500? – †1542)
SANTANELLI, Manlio (*1938)
SCARNICCI, Giulio (*1913 – †1973)
SCARPETTA, Edoardo (*1853 – †1925)
SICILIANO, Enzo (*1934 – †2006)
SVEVO, Italo vl. jm. Aron Hector Schmitz (*1861–†1928)
TARABUSI, Renzo (*1906 – †1968)
TERRON, Carlo (*1910 – †1991)
VINCENZONI, Luciano (*1926 – †2013)
VIVIANI, Raffaele (*1888– †1950)

4.2.4 Seznam italských autorů předlohy

- BOCCACCIO, Giovanni (*1313 – †1375)³²⁸
CALVINO, Italo (*1923 – †1985)³²⁹
DE AMICIS, Edmondo (*1846 – †1908)³³⁰
FELLINI, Federico (*1920 – †1993)³³¹
FLAIANO, Ennio (*1910 – †1972)³³²
INVERNIZIOVÁ, Carolina (*1851 – †1916)³³³
LANDOLFI, Tommaso (*1908 – †1979)³³⁴
LILIN, Nicolai (*1980)³³⁵
PINELLI, Tullio (*1908 – †2009)³³⁶
RODARI, Gianni (*1920 – †1980)³³⁷
SONEGO, Rodolfo (*1921 – †2000)³³⁸

³²⁸ Podle jeho prozaického díla.

³²⁹ Podle jeho prozaického díla.

³³⁰ Podle jeho prozaického díla.

³³¹ Podle jeho filmového scénáře.

³³² Podle jeho filmového scénáře.

³³³ Podle jejích prozaických děl.

³³⁴ Pravděpodobně podle jeho prozaického díla.

³³⁵ Podle jeho prozaického díla.

³³⁶ Podle jeho filmového scénáře.

³³⁷ Podle jeho prozaického díla.

³³⁸ Podle jeho filmového scénáře.

4.2.5 Seznam režisérů

ADÁMEK, Vladimír (*1921 – †1990)
BĚLOHRADSKÁ, Lucie (*1954)
BERGMAN, Aleš (*1966)
BORNA, Jan (*1960 – †2017)
BUREŠOVÁ, Hana (*1959)
CMUNTOVÁ, Lenka (*1915 – †?)
DEÁK, Juraj (*1958)
DOČEKAL, Michal (*1965)
DOSTAL, Karel (*1884– †1966)
DUŠEK, Zdeněk (*1967)
FAVA, Antonio (*1949)
FERENZOVÁ, Lucie (*1981)
FOLVARČNÝ, Jakub (*1971)
FRÉHAR, Jiří (*1938)
GÁBOR, Peter (*1963)
GELNAR, Petr (*1973)
GILLAR, Jaroslav (*1942)
GLANC, Ivan (*1923 – †1991)
GLASER, Martin (*1974)
GLOGROVÁ, Kateřina (*1985)
GOLDFLAM, Arnošt (*1946)
GROSSMAN, Jan (*1925 – †1993)
GUDRICH, Otakar (*1930 – †1965)
HART, Gabriel (*1894 – †1961)
HARTL, Patrik (*1976)
HÁŠA, Pavel (*1929 – †2009)
HAŠEK, Petr (*1979)
HAVELKA, Ondřej (*1954)
HERTLOVÁ, Brigita (*1938)
HERZINA, Vít (*1979)
HLAVICA, Lukáš (*1965)
HORANSKÝ, Miloš (*1932)
HORNÍČEK, Miroslav (*1918 – †2003)
HRBEK, Daniel (*1971)
HRUŠKA, Petr (*1964)
HUDEČEK, Václav (*1929 – †1991)
CHALOUPKA, Štěpán (*?)
JANEČEK, Miroslav (*?)
JIRŮK, Luděk (*1953)
KALINA, Radovan (*1922 – †1982)
KALOČ, Zdeněk (*1938 – †2020)
KAŠLÍK, Václav (*1917 – †1989)
KOSEK, Otakar (*1944)
KREJČA, Otomar (*1929 – †2009)
KREUZMANN, František (*1963)
KROBOT, Miroslav (*1951)
KŘÍŽ, Karel (*1941)
KUBROVÁ, Marie (*?)
LANG, Michal (*1964)
LAURIN, František (*1934)
LINHART, Jan (*1914 – †1970)
LINHART, Pavel (*1960 – †2011)
LOHNISKÝ, Václav (*1920 – †1980)
LORENCOVÁ, Marie (*1942 – †2020)
LORMAN, Jan (*1946)
MACHÁČEK, Miroslav (*1922 – †1991)
MAREK, Jan (*?)
MENZEL, Jiří (*1938 – †2020)
MÍŠKA, František (*1919 – †2017)
MRKVIČKA, Ladislav (*1939 – †2020)
NEBESKÝ, Jan (*1953)
NĚMEC, Evžen (*1930)
NOHÝNEK, Miroslav (*1941– †1997)
ONDRA, Jiří (*1980)
ORNEST, Jiří (*1946 – †2017)
ORNEST, Ota (*1913 – †2002)
PALOUŠ, Karel (*1913 – †1999)
PAPEŽ, Svatoslav (*1923 – †1996)
PECH, Karel (*1917 – †2006)
PENEV, Nikolaj (*1974)
PILC, Luděk (*1922 – †1983)
PISTORIUS, Luboš (*1924 – †1997)
PLESKOT, Jaromír (*1922 – †2009)
PODHORSKÝ, Aleš (*1900 – †1964)
POKORNÝ, Karel (*1934 – †1979)
POMORIŠKI, Tamara (*?)
RAJMONT, Ivan (*1945 – †2015)
REMUNDA, Stanislav (*1927 – †2012)
RÖSNER, Boris (*1951 – †2006)
RYCHLÝ, Petr (*1965)
ŘEŘIČHA, Jan (*1947)
SCHEJBAL, Milan (*1929 – †1992)
SCHMID, Jan (*1936)
SCHORM, Evald (*1931 – †1988)
SMAŽÍK, František (*1904 – †1966)
SMOČEK, Ladislav (*1932)
SNÍTIL, Norbert (*1933 – †1991)
SOKOLOVSKÝ, Evžen st. (*1925 – †1998)
SRBA, Zbyněk (*1961)
STANĚK, František (*1967)
STANĚK, Tomáš (*?)
STRNISKO, Vladimír (*1938)
STROPNICKÝ, Martin (*1956)
SVOBODA, Karel (*1912 – †1982)
SVOJTKA, Petr (*1972)
ŠČEDRIN, Boris (*1939)
ŠEVČÍK, Oto (*1931 – †2003)
ŠIKTANCOVÁ, Jaroslava (*1954)
ŠTĚPÁNEK, František (*1922 – †2000)
ŠTOLPA, Roman (*1964)

TARANT, Michael (*1953)
TESÁČEK, Rudolf (*1946)
TEXEL, Karel (*1926 – †2001)
TARANT, Michael (*1953)
TESÁČEK, Rudolf (*1946)
TEXEL, Karel (*1926 – †2001)
TOBIÁŠOVÁ, Tereza (*1983)
TOTH, Richard (*1961)
TRŠŤAN, Richard (*1968)
TVRZŇKOVÁ, Jaroslava (*1940)
VAJDIČKA, Michal (*1976)
VAVRUŠKA, Miloš (*1924 – †2003)
VEDRAL, Rudolf (*1929 – †2012)
VEJRAŽKA, Vítězslav (*1915 – †1973)

VENCL, Vít (*1970)
VILDMAN, Miroslav (*1937 – †1991)
VILÍMEK, Jiří (*1928 – †1973)
VLČEK, Oldřich (*1939)
VONDROVIC, Tomáš (*1948)
VYMĚTAL, Ladislav (*1933 – †2013)
WEISS, Ivan (*1921 – †1976)
ZACHAR, Karol (*1918 – †2003)
ZÁCHENSKÁ, Mária (*?)
ZAJÍC, Jan (*?)
ZELENKA, Zdeněk (*1954)
ZMATLÍK, Ivan (*1944)
ŽANTOVSKÁ, Irena (*1963)

4.2.6 Seznam překladatelů

BAHNÍKOVÁ, Alena (*1948)
BECHER, Bedřich (*?)³³⁹
BECHEROVÁ, Terezie (*?)
BEZDĚKOVÁ, Eva (*1929 – †1992)
BÍLKOVÁ, Jaroslava (*1929 – †1984)
BÍLÝ, Jaroslav (*1917 – †1989)
BOHADLOVÁ, Kateřina (*1978)
DIRGIN, Zdeněk (*1930 – †1988)
FELTLOVÁ, Marina (*1971)
FLEMROVÁ, Alice (*1970)
FRÝBORT, Zdeněk (*1931 – †2013)
HAJNÝ, Josef (*1941 – †2003)
HARTMANNOVÁ, Alena (*1925 – †2006)
HAVLŮ, Karina I. (*1951 – †2018)
HOFFMEISTER, Adolf (*1902 – †1973)
HORÁČEK, Vladimír (*1922 – †1998)
HRBEK, Daniel (*1971)
KARENINOVÁ, Anna (*1954)
KÁRL, Luděk (*1929 – †1986)³⁴⁰
KAUTSKÝ, Oldřich (*1906 – †1980)
KOLÁŘ, Jiří (*1914 – †2002)³⁴¹
KOLOUCHOVÁ, Lucie (*?)
KOPÁČOVÁ, Ludmila³⁴²
KOPTA, Petr (*1927 – †1983)
KRÁTKÝ, Radovan (*1921 – †1973)

KOSTOHRYZ, Josef (*1907 – †1987)
KRAUS, Jan (*1953)
KRAUS, Karel (*1920 – †2014)
MAKARIUS, Jan (*1913 – †1981)
MAKARIUSOVÁ, Květa (*?)
MANDAUS, Luděk (*?)
MIKEŠ, Vladimír (*1927)
MIŠKA, František (*1919 – †2017)
PLACHETKA, Jiří (*1927 – †2012)
POKORNÝ, Jaroslav (*1920 – †1983)
RUXOVÁ, Eva (*1923)
SIEGLOVÁ, Tereza (*1979)
SOJKA, Václav (*1905 – †1926)
SOUČEK, Rudolf (*1888 – †1954)
SUCHAŘÍPA, Leoš (*1932 – †2005)
SVĚTLÍKOVÁ, Alena (*?)³⁴³
SVOBODA, K. J. (*?)
ŠTOLOVSKÁ, Marie (*?)
TOMKOVÁ, Hana (*1934)
TRŠŤAN, Richard (*1968)
UHLÍŘOVÁ, Eva (*1933 – †1969)
VINŠOVÁ, Kateřina (*1948)
VLADISLAV, Jan (*1923 – †2009)
VOTRUBOVÁ-HAUNEROVÁ, M. (*1878 – †1957)

³³⁹ Překlady z němčiny

³⁴⁰ Překlad z francouzštiny

³⁴¹ Překlad z němčiny

³⁴² Krytí překladu Zdeňka Digrina

³⁴³ Překlad z francouzštiny

Závěr

Hlavním cílem práce bylo představit italskou dramatickou tvorbu uvedenou mezi lety 1948–2018 na pražských scénách. Předmětem zájmu bylo zjištění odpovědí na následující otázky: Uváděla se italská dramatická tvorba na pražských scénách kontinuálně? Jací italští autoři a jejich hry byli v Praze představeni? Šlo spíše o někdejší současníky, nebo převažovala starší tvorba? A které vnější okolnosti měly na uvádění vliv?

Z celkové analýzy vzešlo, že se italská dramatická tvorba v období 1948–2018 objevovala v Praze vcelku kontinuálně, i když se našlo několik let, kdy se opravdu nic nového neuvedlo. Na základě neočekávané kvantity nalezených dat nebylo možné v práci zacházet do hlubších detailů, i tak se ale podařilo zjistit mnoho velmi zajímavých poznatků.

Do nejslabšího období patřila léta 1948–1956, která byla nepravidelně zachraňována premiérami Goldoniho her. Tento dramatik byl velmi populární v celém zkoumaném období, největší slávu však zažíval právě za totality. Z politického hlediska se líbil díky ideologické vysvětlitelnosti her. Pro diváky byl vděčným svou zábavností a také poutavým hereckým obsazením. Goldoniho obliba pokračovala i po revoluci, kdy se jeho tvorba stala finanční jistotou divadel. Například slavná verze *Sluhy dvou pánů* z Národního divadla, která se dočkala překvapivých 600 repríz, byla divácky velmi úspěšnou. Kritika se však ke hře vyjadřovala negativně, jelikož si z této hry populární herec Miroslav Donutil udělal vlastní show, z které vznikla laciná fraška.

Při konfrontaci Goldoniho inscenací mezi Prahou a Moravou se Slezskem bylo zjištěno, že byl pokryt obdobný poměr her, tedy že jeho tvorba v obou případech zastupovala jednu třetinu zkoumaných dat. Srovnání se ale drobně lišilo v oblíbenosti konkrétních inscenací, kdy byla v Praze populárnější adaptace *Zpívající Benátky* nad *Paní hostinskou*. Je však nutno podotknout, že se Špička, který Moravu a Čechy zpracoval, věnoval širšímu časovému rozpětí. Absolutně nejpulárnější byl ale Goldoniho *Poprask na laguně*, a to jak podle této analýzy, tak podle Špičkovy, který tvrdil, že se tato hra v Itálii na první příčce nevyskytuje a jedná se tak o českou specialitu.

Srovnání bylo provedeno i u 500 let staré, avšak stále aktuální komedie *Mandragora* od Niccolò Machiavelliho. Ta dokázala vyvolat rozruch nejen na pražských scénách, ale i v zahraničí, a to díky poutavému provedení Činoherního klubu v režii Jiřího Menzela a také díky samému provokativnímu obsahu hry, který na jevištích nebyl v 60.

letech běžný. Zatímco v Činoherním klubu byla zachována renesanční výprava, v porevoluční verzi Divadla Na Jezerce byl děj zasazen do období poválečné Itálie. Je pozoruhodné, že *Mandragora* nebyla již znovu do konce totalitního režimu v Praze uváděna. Tato mezera není pravděpodobně spojena s problémy tvrdého normalizačního režimu, jelikož jinde po Česku se premiéry této hry konaly a samotný Činoherní klub ji měl ve svém repertoáru až do roku 1976.

Mandragora nebyla jedinou několik set let starou hrou. Celkově byla inscenována díla starší, tedy z větší části tvorba, uvedená až po smrti samotného dramatika. Mohlo to být zapříčiněno nedostatkem informací během totality, kdy nebylo žádoucí navazovat výrazné vztahy s kapitalistickou Itálií. Problémem i v porevoluční době byl podle Bohadlové a Špičky nedostatek překladatelů s kvalitní znalostí jazyka a italských reálií a z toho vyplývající jejich nezájem. Neuvádění nové tvorby mohlo být zapříčiněno v porevoluční době i z důvodu nezaručeného úspěchu, z kterého vyplývala finanční nejistota.

Česko-italské kulturní vztahy však nebyly ani za totality zcela zpřetrhány. Důkazem je tomu například činnost překladatelů Jaroslava Pokorného a Zdeňka Digrina. Pokorný, který patřil do týmu Divadelní a propagační komise režimu, se soustředil především na překlady Goldoniho. Byl však překladatelem i věhlasné *Mandragory*, o které se v Činoherním klubu říkalo, že byla zle přeložená a musela se ještě během zkoušek přepisovat. I přesto byl Pokorný přínosem v rámci kulturní výměny i recipročně, kdy doplňoval do italské divadelní encyklopedie informace o českých osobnostech. Nejpestřejší množství italských her přeložil ve zkoumaném období již zmíněný Digrin, který navíc pomohl přiblížit italskou dramatickou tvorbu publikacemi *Divadlo učenců a diplomatů* a *Slovníkem světových dramatiků – Italští autoři*. Z porevolučních překladatelů byla nejčinnější překladatelkou dramát Bohadlová, která mimo jiné zprostředkovala českému publiku tvorbu zapomenutého, avšak důležitého divadelního rodu Andreini nebo český překlad původního díla Carla Gozziho *Láska ke třem pomerančům*, které bylo do té doby uváděno pouze podle sovětských adaptací.

K udržování česko-kulturních vztahů se snažil napomáhat i Italský kulturní institut a organizace DILIA, a přestože existovali již za totalismu, veřejnou podporu západní tvorby projevovali pochopitelně až po revoluci. Nejvýraznější snahu v uvádění nových dramatických děl se snažil prokázat Italský kulturní institut v roce 2004, kdy v rámci kulturního projektu zprostředkoval scénické čtení od pěti, do té doby v Česku

neznámých, italských dramatiků. Bohužel po těchto čteních nebyl zaznamenán žádný výraznější úspěch.

Některé nové hry však objevila i sama divadla, a to i v době totality, kdy musela sloužit státu, jakožto monopolnímu vlastníkovi, který nastavoval repertoárové kvóty v neprospěch her ze západu. V příznivých letech mohlo být uvedeno i něco zajímavějšího, co se vymykalo nenáročné komediální tvorbě, která byla státem vyžadována. Příkladem mohlo být drama *Sbohem, Lugano* od Mina Roliho a Luciana Vincenzoniho inscenováno v roce 1962, které bylo založeno na skutečné události. Uvedení hry však nebylo samozřejmé, podmínkou byla její vysvětlitelnost. Konkrétně zde musela být hra označena jako protiamerická a protiimperialistická, neboť byl děj zasazený do kapitalistického Bostonu. Téhož roku byl poprvé v Čechách představen i kontroverzní dramatik Dario Fo, který se na jednu stranu režimu líbil kvůli svému postoji proti církvi, na druhou stranu vnímal odlišně pojem svoboda, čímž na své oblibě u režimu ztrácel. Kvůli tomu bylo uvedení jeho díla povoleno pouze pro studijní účely. Sám autor se v Československu nechal na konci 60. let na protest s pronásledováním chartistů do listopadu zakázat, což bylo na pražských scénách dodrženo. Paradoxní je, že byl sám členem italské komunistické strany, kterou ale zároveň silně kritizoval.

K možnosti uvádění více zajímavé tvorby měla vliv i média, a to především televize. Právě díky její čím dál větší dostupnosti se od 60. let většina diváků postupně přesouvala k domácím obrazovkám, a tak divadlo pozbylo svou agitační funkci, kterou získala právě televize. Mohlo tak dojít k dalšímu oživení repertoáru, na který začala chodit spíše menšina v podobě studentů a inteligence. Publikum se tedy proměnilo, avšak italská tvorba se tolik nezměnila. Stále byly uváděny povětšinou komedie od starších autorů. Na druhou stranu sloužila televize i jakou poutač pro divadlo, a to díky oblíbeným hercům, které by rád divák viděl naživo. Právě díky tomu je pravděpodobné, že má stále velký úspěch komedie *Bez předsudků* od Fiony Bettaniniové a Diega Ruize, kde jsou v hlavních rolích Jana Paulová a Pavel Zedníček. Svůj podíl má však i samotné poutavé téma hry. Ovšem nejlepším příkladem je již zmíněný *Sluha dvou pánů*, který by se bez Donutilla jistě nedočkal tolika repríz. Roli na úspěšnosti inscenací tak měli i oblíbení herci.

Celkové snahy k uvádění novodobějších autorů většinou nesklidily velký ohlas. Často byla jejich tvorba hrána v menších divadlech a více se neopakovala. Závěrem lze tedy říct, že na pražských scénách mezi lety 1948–2018 dominovaly spíše hry od starších dramatiků, čemuž z jedné třetiny napomáhalo uvádění Goldoniho her.

Pro případ budoucího bádání by mohly být předmětem zájmu následující otázky: Jaký byl poměr uváděných her italské provenience v repertoáru vybraných divadel k poměru her z jiných zemí? Pokud je tento poměr velmi malý, je opravdu chyba na straně překladatelů, nebo je mnoho kvalitních textů v archivu agentury DILIA, o které divadla nemají zájem? Je to z důvodu rychlého zastarávání nejen překladů ale i samotné tematiky díla, nebo je v tom spíše finanční nejistota?

Riassunto

Lo scopo principale della tesi è quello di presentare la produzione teatrale italiana messa in scena a Praga tra il 1948 e il 2018 e rispondere alle seguenti domande. La produzione teatrale italiana è stata presentata sulle scene praguesi con una certa continuità? Quali autori e quali loro opere sono stati presentati a Praga? Si trattava più di drammaturghi contemporanei di allora o prevaleva una produzione teatrale più antica? E che circostanze esterne influenzavano la scelta delle opere da mettere in scena?

All'inizio della ricerca è stato importante trovare una lista di autori italiani per ottenere i dati basilari per le analisi e le successive interpretazioni. I nomi degli autori sono stati trovati prevalentemente in una pubblicazione abbastanza ampia di Jitka Kresalkova intitolata *Italska literatura v Cechach a na Slovensku*. Tutti i nomi presenti nella pubblicazione sono stati messi in un database dell'Istituto teatrale Praghese per trovare i dati di base sulla produzione teatrale messa in scena a Praga. Sulla base dei dati trovati e con l'utilizzo di ulteriore bibliografia sono stati scritti quattro capitoli che hanno portato a rispondere alle domande formulate.

Il primo capitolo è dedicato alla problematica dei fattori esterni che avevano un ruolo nella scelta degli spettacoli che venivano inscenati. È stato dimostrato che uno di questi fattori era la televisione, che aveva piano piano assunto una funzione propagandistica al posto del teatro. Un ruolo importante lo avevano anche gli attori popolari che erano un invito per gli spettatori a venire a teatro. Inoltre, la situazione economica di ogni teatro influiva sul tipo di spettacoli che venivano messi in scena. Anche i traduttori e le istituzioni culturali avevano la loro importanza. Si è scoperto che le nuove opere italiane non erano state inscenate molto spesso, non per una loro scarsa qualità originale, ma perché i traduttori non erano qualificati abbastanza per trasferire bene la cultura e la civiltà italiana dall'italiano al ceco. Ciò ha avuto come risultato che i traduttori non erano interessati tanto a cercare di tradurre gli spettacoli italiani. Tuttavia, sono stati trovati alcuni traduttori che hanno fatto un buon lavoro. Durante il totalitarismo c'erano Jaroslav Pokorny e Zdenek Digrin che hanno tradotto tante opere qui analizzate e dopo la Rivoluzione di velluto c'era Katerina Bohadlova che ha aiutato a tradurre le nuove opere teatrali di Fausto Paravidino o Stefano Massini. Il ruolo degli istituti (L'Istituto Italiano di Cultura, L'Agenzia teatrale DILIA o la Comunità di traduttori) era quello di promuovere i rapporti ceco-italiani organizzando diversi progetti, laboratori per i traduttori e organizzare i diversi eventi.

Il secondo capitolo presenta tutti i teatri dove sono stati messi in scena gli spettacoli italiani. Fra i palcoscenici dove le opere italiane venivano rappresentate più spesso c'era il teatro DISK (19x) che è stato usato dagli studenti dalla Facoltà del teatro di Accademia delle arti dello spettacolo a Praga. DISK metteva sulla scena opere prevalentemente conservatrici, ma dalla fine del regime totalitario si era aperto anche verso adattamenti basati sui film (di Fellini), sulla prosa (di Calvino), ma anche su drammi (un mix di Carlo Goldoni e Carlo Gozzi). Il secondo teatro più importante era il Divadlo S.K. Neumann (12x) che funzionava solo durante il totalitarismo. Lì si mettevano in scena anche gli spettacoli di autori meno conosciuti che al DISK (ad esempio le opere di Carlo Terron o di Giulio Scarnicci e Renzo Tarabusi). Il regime comunista del tempo era a favore della rappresentazione di (alcune) opere italiane nel teatro Divadlo na Vinohradech (12x) che possedeva due palcoscenici, di cui il più grande era dedicato ai drammaturghi popolari (Goldoni, Gozzi, Pirandello) e il più piccolo agli autori non conosciuti fino ad allora (Bordon, Ruccello, Santanelli, Siciliano). Tra gli altri teatri famosi concentrati di più sulle opere italiane c'era anche il Realisticke divadlo Zdenka Nejedleho (11x) che si concentrava sulle opere non conosciute prima come *Le ragazze bruciate verdi* di Jean Paolo Callegari, *L'imbroglione onesto* di Raffaello Viviani o *Bertoldo a Corte* di Massimo Dursi. Importanti erano anche i palcoscenici del Narodni divadlo (13x) e del gruppo di Mestska divadla prazska (21x).

Dal terzo capitolo è risultato che la produzione teatrale italiana è stata presentata con una certa continuità sulle scene praguesi, anche se ci sono stati degli anni in cui non è stato rappresentato alcuno spettacolo. Il periodo più debole è stato tra 1948 e il 1956, quando il regime totalitario era molto potente e aveva stabilito limiti rigidi per la quantità delle opere occidentali recitate. In quel periodo si mettevano in scena solo (se non del tutto) le opere di Goldoni perché la maggioranza dei suoi spettacoli era interpretabile ideologicamente. Le opere di Goldoni erano rimaste popolari anche dopo la Rivoluzione di velluto perché ai teatri garantivano un guadagno facile e alla gente piacevano per il divertimento semplice che offrivano. Le sue opere hanno rappresentato un terzo di tutte le opere teatrali italiane analizzate nella presente tesi. I suoi spettacoli più inscenati sono state *Le baruffe chiozzotte* (15x), *Il servitore di due padroni* (11x) e l'adattamento della *Bottega del caffè* (9x).

Tra gli altri drammaturghi le cui opere venivano messe spesso in scena c'era Gozzi (13x), un coetaneo di Goldoni, la cui favola più popolare a Praga era *Il re cervo* (6x). Nella capitale ceca gli spettacoli di Goldoni andavano in scena in teatri di grandi

dimensioni, mentre quelli di Gozzi in teatri più piccoli. Anche le opere di Luigi Pirandello (11x) erano rappresentate prevalentemente in grandi teatri, mentre le opere di Aldo Nicolaj (11x) trovavano popolarità sul palco di piccoli teatri.

Anche *Mandragola* (9x) di Niccolò Machiavelli apparteneva ai piccoli palcoscenici e in più ai festival. Quasi altrettanto popolari sulle scene praguesi erano Eduardo De Filippo (8x) e Dario Fo (8x), i quali non avevano niente in comune tra loro perché il primo si concentrava sull'epoca del dopoguerra e il secondo creava commedie ambientate nel Medioevo con lo stile della commedia dell'arte. In più le opere di De Filippo avevano avuto successo tra gli anni '50 e '70, mentre quelle di Fo avevano avuto successo tra gli anni '60 e '90.

In totale sono stati inscenati 45 drammi differenti in 128 prime dai drammaturghi sopradetti. Noto è anche come l'intervallo temporale di queste opere italiane messe in scena a Praga sia molto ampio, visto che l'opera più vecchia è stata scritta nel 500 e la più recente nel 900.

Nel sottocapitolo riguardante gli autori meno conosciuti, si dimostra che sono state messe in scena 63 opere in 72 rappresentazioni ciò dimostra grande varietà. Queste opere sono state rappresentate dalla seconda metà degli anni '50 quando il regime era più benevolente. Sono state messe in scena prevalentemente commedie ma anche qualche spettacolo serio. Alle opere più notevoli appartenevano *Buonanotte, Patrizia!* di Aldo de Benedetti, *Caviale e lenticchie* di Giulio Scarnicci e Renzo Tarabusi e *Sacco e Vanzetti* di Mino Roli e Luciano Vincenzoni.

Quando, intorno agli anni '70, il regime aveva ottenuto di nuovo una forte potenza e capacità di controllo, si è potuto osservare un cambiamento nel repertorio dei teatri. Le commedie prevalevano sempre ma quello che era cambiato era l'età delle opere perché venivano messi in scena più spesso gli spettacoli rinascimentali, per esempio quelli di Ruz(z)ante o Giordano Bruno. Invece, negli anni '80 era cominciata la moda di creare gli adattamenti dalla prosa e in genere la maggior parte delle opere ancora non conosciute venivano rappresentate sui palchi di piccoli teatri durante il periodo della progressiva crisi del regime comunista, chiamato normalizzazione. Anche se la Rivoluzione di velluto successa nel 1989 aveva portato alla libertà nella produzione teatrale, non è mai stato messo in scena niente di nuovo fino al 1996. La colpa è probabilmente dovuta ad una questione economica perché tanti teatri non godevano più del finanziamento di stato in quanto erano stati privatizzati e per loro non era vantaggioso rischiare con uno spettacolo non conosciuto.

Nel nuovo millennio sono stati presentati 16 nuovi autori in diversi palchi praghesi. Il merito in parte apparteneva agli organizzatori di progetti culturali, insieme con i piccoli teatri. Il repertorio era stato esteso anche alle tematiche più serie. Tra le opere più interessanti si trova una prima mondiale di Antonio Fava che era arrivato come un ospite a Svandovo divadlo dove aveva partecipato a un laboratorio della commedia dell'arte che era la conclusione dell'opera creata lì, *Bomby, prachy a laska!*.

Anche gli adattamenti basati sulla sceneggiatura del film avevano cominciato a guadagnare popolarità. Così sono stati messi in scena i film di Fellini e di Rodolfo Sonego. Vale anche la pena di menzionare il lavoro della compagnia teatrale Geisslers Hofcomodianten che ha riscoperto le opere di un'importante famiglia teatrale barocca, la famiglia Andreini.

In conclusione, si può dire, che tra gli spettacoli analizzati prevalgono quelli antichi, quindi quelli che sono stati messi in scena dopo la morte dell'autore. È importante dire che a questo risultato contribuiscono considerevolmente le opere di Goldoni.

In totale sono state trovate 108 opere teatrali che sono state messe in scena in totale 200 volte. Questa tesi ha individuato 51 drammaturgi italiani, 11 autori di film e di prosa su cui sono basati le opere teatrali, 49 traduttori, 124 registi teatrali e più di 40 teatri. Alla fine, è necessario specificare che quasi metà di tutti questi spettacoli non sono stati messi in scena senza qualche forma di aggiustamento, adattamento o drammatizzazione.

Použitá literatura

Tištěné zdroje

- BOHADLOVÁ, Kateřina. Po stopách současné italské dramatiky. In: BOHADLOVÁ, Kateřina, FLEMROVÁ, Alice a Filozofická fakulta. *Hořký život: antologie současné italské prózy a dramatu*. Praha: Havran, 2007. s. 305. ISBN 978-80-86515-75-5.
- BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Druhé vydání. Praha 2: Lidové noviny, 2001. ISBN 80-7106-532-3.
- CÍSAŘ, Roman a kol. Carlo Goldoni: Poprask na laguně. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub: Brána, 2006, s. 118. ISBN 80-7243-262-1.
- CÍSAŘ, Roman a kol. Zahraniční zájezdy. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub: Brána, 2006, s. 398. ISBN 80-7243-262-1.
- CÍSAŘ, Roman. Začátek to byl nejen šťastný: Carlo Goldoni/Impresáριο ze Smyrny. In: PROCHÁZKA, Vladimír. *Činoherní klub 2005-2015*. Praha: Euromedia, 2014, s. 50. ISBN 978-80-242-4815-8.
- ČERNÝ, Ondřej. Znovuzrození domu. In: LUDVOVÁ, Jitka ... a kol. *Pražský divadelní almanach: 230 let Stavovského divadla*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2013, s. 186-187. ISBN 978-80-7008-293-5.
- DIGRIN, Zdeněk. Divadlo učenců a diplomatů. *Divadlo učenců a diplomatů*. Praha: Divadelní ústav, 1995. ISBN 80-7008-044-2.
- DIGRIN, Zdeněk. Slovník světových dramatiků, [Sv. 7]: Italští autoři. Praha: Divadel. ústav, 1983. sv. [Sv. 7].
- DIVIŠOVÁ, Tereza. *Divadlo za branou*. Praha, 2006. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce: Helena Kupcová.
- ENGELOVÁ, Lída. Divadlo Viola jako prostor. In: TUŠL, Jirí. *Divadlo Viola: Magické místo Viola – padesát sezon*. Praha: Triton ve spolupráci s Divadlem Viola, 2013, s. 25. ISBN 978-80-7387-719-4.
- FIXOVÁ, Kateřina. *Divadlo ABC 1994-2004*. Praha: Divadlo ABC, scéna Městských divadel pražských, 2004. ISBN 80-239-4204-2.
- HILSKÝ, Martin. Večer tříkrálový. *Shakespeare a jeviště svět*. Praha: Academia, 2010, s. 266-267. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1857-1.

- HRŮZA, Luboš. Asi je to nepolapitelné. Tedy, bylo nepolapitelné... In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub: Brána, 2006, s. 9. ISBN 80-7243-262-1.
- JEŽKOVÁ, Adéla. *Dejvické divadlo: – Proměny inscenační poetiky pražské komorní činoherní scény (1992–2007)*. Praha, 2010. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze Filozofická fakulta Katedra divadelní vědy. Vedoucí práce: Vladimír Just.
- JUST, Vladimír. Dějiny České divadelní kultury jako problém a úkol. In: JUST, Vladimír a KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s. 28. 978-80-200-1720-8.
- JUST, Vladimír. Divadlo a "zlatá šedesátá" (1956–1970). JUST, Vladimír. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s. 90. ISBN 978-80-200-1720-8.
- JUST, Vladimír. Divadlo a stalinismus. In: JUST, Vladimír a František KNOPP. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. Praha: Academia, 2010, s. 55. ISBN 978-80-200-1720-8.
- KEBERTOVÁ, Olga. *Co si Pavel Trávniček nevymyslel*. Praha: X-Egem, 2000. ISBN 80-7199-045-0.
- KLESTILOVÁ, Iva, ed., TOŠOVSKÝ, Jan, ed. a MASSINI, Stefano, ed. Stefano Massini, Ohlušující pach bílé: [česká premiéra 29. května 2013 v Divadle Kolowrat. Praha: Národní divadlo, c2013. ISBN 978-80-7258-436-9.
- KOLÁŘOVÁ, Jana In: GOLDONI, Carlo. *Poprask na laguně: komedie o třech dějstvích: [(Divadlo na Vinohradech 1994-1997)]*. Praha: Thespis, 1997, s. 76 a 95. ISBN 80-238-1581-4.
- KOLSKÝ, Pavel. Zblízka: Činoherní klub. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub: Brána, 2006, 332. ISBN 80-7243-262-1.
- KRAUS, Karel. Obři z hor. In: KRAUS, Karel. *Divadlo ve službách dramatu*. Praha: Divadelní ústav, 2001. ISBN 80-7008-113-9.
- LUKEŠ, Milan. Divadlo pojaté jako klub. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub: Brána, 2006, s. 419. ISBN 80-7243-262-1.
- MACHONIN, Sergej. Prvních pět v Činoherním klubu. In: CÍSAŘ, Jan. *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Brána, 2006, s. 44-45. ISBN 80-7243-262-1.
- NOVOTNÝ, Jiří Datel. *Závidím: vzpomínka na Jiřího Grossmanna*. Praha: Regia, 2001. ISBN 80-86367-09-6.

- ORNEST, Ota. KOMORNÍ DIVADLO – DIVADLO KOMEDIE. *Městská divadla pražská 1950-1955*. Praha: Městská divadla pražská, [1956]
- PATOČKOVÁ, Jana. Dramaturg, překladatel, esejista. In: KRAUS, Karel. *Divadlo ve službách dramatu*. Praha: Divadelní ústav, 2001. ISBN 80-7008-113-9.
- PELÁN, Jirí a kol. *Slovník italských spisovatelů*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-180-9.
- RÖSSLER, Ivan. Pět let Lyry Pragensis. *Pět let Lyry Pragensis*. Praha: Divadelní ústav, 1972.
- SCHMID, Jan (ed.). *Legenda jménem Ypsilon: letem světem Ypsilonkou 1963-1993*. Praha: Formát, 2004. ISBN 80-86718-27-1.
- SLAVICKÝ, Stanislav. 75 Let Vinohradského divadla. *Současnost a tradice. Divadlo na Vinohradech - 75 let*. [1983]. [Praha]: Severografia Velký Šenov.
- SMAŽÍK, František a JANSKÝ, Emanuel. *Knižka o desetiletých zkušenostech a práci Vesnického divadla: 1945-1955*. Praha: Vesnické divadlo, 1955.
- SMEJKALOVÁ, Ilona. *Zábradlí: 1958-2018: od Vyskočila k Mikuláškoví*. Praha: Divadlo Na zábradlí, 2019. ISBN 978-80-270-5851-8.
- SMOČEK, Ladislav. [Úvod]. In: *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Činoherní klub: Brána, 2006, [s.7]. ISBN 80-7243-262-1.
- SUCHAŘÍPA, Leoš. Nedejte si ujít. In: CÍSAŘ, Jan. *Činoherní klub 1965-2005*. Praha: Brána, 2006, s. 403. ISBN 80-7243-262-1.
- ŠPIČKA, Jirí. Italská dramatická tvorba na Moravských a slezských divadelních scénách. In: VOŽDOVÁ, Marie a Jirí ŠPIČKA. *Francouzská a italská dramatická tvorba na moravských a slezských divadelních scénách*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, ISBN 978-80-244-1873-5.
- ŠTÉROVÁ, Dora. *Komorní divadlo 1950-1976* [online]. Praha, 2007. Diplomová práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Vladimír Just.
- TICHÝ, Zdeněk A. Jak se probouzí zakleté divadlo: Zpěv není povinný. In: HLAVÁČEK, Boris, TICHÝ, Zdeněk A. a ŠIMÁČKOVÁ, Helena *Obrozené divadlo: Divadlo Na Fidlovačce 1921–2001*. [Praha?]: ASA, 2001, s. 69. ISBN 80-902895-1-7.
- VALENTOVÁ, Veronika. Odkaz středověkého divadla a commedie dell'arte v díle Daria Fo. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Eva Stehlíková.

- VALTROVÁ, Marie. *Divadlo s rodokmenem: Divadlo Na Jezerce – Divadelní společnost Jana Hrušínského*. Praha: Brána, 2011. ISBN 978-80-7243-506-7.
- VALTROVÁ, Marie. MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ 1950-1972. *Ornestinum: slavná éra Městských divadel pražských: herci vzpomínají*. Praha: Brána, 2001. ISBN 80-7243-121-8.
- VIKLICKÁ, Miluše. Viola, můj osud. In: TUŠL, Jiří. *Divadlo Viola: Magické místo Viola – padesát sezon*. Praha: Triton ve spolupráci s Divadlem Viola, 2013, s. 12. ISBN 978-80-7387-719-4.
- VODIČKA, Libor a Lenka JUNGMANNOVÁ. České drama v letech 1989-2010. In: *České drama v letech 1989-2010*. 1. vyd. Praha: Academia, 2016. s. 3–4. Věda kolem nás. Co to je. ISSN 2464-6245.

Online zdroje

- “Ferdinando“ di Annibale Ruccello. In: *Camin Vattin & Bari Ai Lov Iu* [online]. Camin Vattin, ©2017 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.caminvattin.it/event/ferdinando-di-annibale-ruccello/>
- AA.VV. Il pianeta degli ultimi anni: Ipotesi sulla vecchiaia. In: *Di Mano in Mano* [online]. Milano [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.dimanoinmano.it/it/cp109734/spettacolo/teatro/il-pianeta-degli-ultimi-anni>
- Akropoli a Historie. *PALÁC AKROPOLIS* [online]. Praha: ART FRAME Palác Akropolis, ©2014 [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: https://www.palacakropolis.cz/work/33298?genre=2&no=62&page_id=33133
- Aldo Nicolaj: bio. *Aldo Nicolaj* [online]. Itálie, [2020] [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <http://www.aldonicolaj.com/bio.html>
- AUSILIO, Claudia. Chi era Felice Sciosciammocca? Scopriamo la storia di questo personaggio. *Vesuvio Live* [online]. Torre del Greco: Neapolis Media, c2019, 20.2.2015 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.vesuviolive.it/vesuvio-e-dintorni/notizie-di-napoli/73038-chi-era-felice-sciosciammocca-scopriamo-la-storia-di-questo-personaggio/>
- Bez předsudků. In: *Divadlo Kalich* [online]. Praha, © 2019 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.divadlokalich.cz/divadlo-kalich/repertoar/bez-predsudku/>

- BOHADLOVÁ, Kateřina a Petr HAŠEK. Láska ke třem pomerančům: Důvtipná analýza pohádky o závislosti na vitamínech (program ke stažení). In: *Geisslers Hofcomoedianten* [online]. Praha, 25.8.2012 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.geisslers.cz/pomerance>
- BOHADLOVÁ, Kateřina. Dvě komedie v komedii: Program ke stažení. In: *Geisslers Hofcomoedianten* [online]. Praha, [2020], 2014 [cit. 2020-11-29]. Dostupné z: <https://www.geisslers.cz/dvekomedie>
- BOHADLOVÁ, Kateřina. Jazzová pohádka o jednorukém kontrabasistovi. *Týdeník rozhlas* [online]. 2015, (35) [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: http://www.radioservis-as.cz/archiv15/35_15/35_nalad.htm
- Bomby, prachy a láska: tisková zpráva. In: *FiftyFifty.cz* [online]. c2005 – 2021, 10.4.2007 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.fiftyfifty.cz/bomby-prachy-a-laska-6817605.php>
- *Bomby, prachy a láska!* [online]. In: [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/svandovo-divadlo/bomby-prachy-a-laska>
- Campagne sociali e politiche: "Mi dispiace ma non ho altri mezzi per protestare." In: *ARCHIVIO Franca Rame Dario Fo* [online]. 1979 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <http://www.archivio.francarame.it/scheda.aspx?IDScheda=12252&IDOpera=26>
- Cardullo, R.J. Postwar Italian drama and the theater of Carlo Terron. *Neohelicon* 41, 229–239 (2014). <https://doi.org/10.1007/s11059-012-0153-x>
- CÍSAŘ, Jan. Potíže s Pirandellem. In: *Divadelní noviny* [online]. Občanské sdružení Společnost pro Divadelní noviny, 23. 1. 2014 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/jindrich-iv-dnv-recenze>
- CONTI, Daniela Bonanno. Al Teatro Galletti di Domodossola, successo di “Non si dorme a Kirkwall” con Lalo. In: *Sempione news* [online]. Legnano, c2016 - 2020, 10.11.2019 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sempionenews.it/spettacoli/al-teatro-galletti-di-domodossola-successo-di-non-si-dorme-a-kirkwall-con-lalo/?cn-reloaded=1>
- ČRo Dvojka. Aldo Nikolaj: Tři na lavičce. In: *Český rozhlas: Dvojka* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2021, 20.9.2015 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/aldo-nikolaj-tri-na-lavicce-7496138>

- ČT24. Šest set repríz a dost. Rekordní Sluha dvou pánů má derniéru. *Česká televize* [online]. Praha: Česká televize, ©1996–2020, 27. 12. 2016 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1995685-sest-set-repriz-a-dost-rekordni-sluha-dvou-panu-ma-dernieru>
- DAP – Divadelní agentura Praha [online]. Praha, 2017 [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://www.dappraha.cz/>
- Databáze a online služby Divadelního ústavu (Virtuální studovna) [online databáze]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2017 [cit. 2020-11 09]. Dostupné z: <https://vis.idu.cz/ProductionDetail.aspx?id=44556&mode=0>
- Decameron – Un racconto italiano in tempo di pest. In: *Teatro.it: Portale nazionale di Teatro e Spettacolo* [online]. Milano [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/decameron>
- Dejvické divadlo: Výroční zpráva. In: *Dejvické divadlo* [online]. Praha [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: https://www.dejvickedivadlo.cz/ops/vyrocní_zprava06.doc
- Dismanův rozhlasový dětský soubor: O nás. *Český rozhlas* [online]. Praha, © 1997-2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://drds.rozhlas.cz/dismanuv-rozhlasovy-detsky-soubor-7932768>
- Divadelní oddělení. Divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s. [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2021] [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: <https://www.dilia.cz/15-divadelni-agentura>
- Divadlo Bez zábradlí. *Tři muži na špatné adrese*. [online]. Praha, © 2011–2014 [cit. 2020-11-14]. Dostupné z: <http://www.bezzabradli.cz/repertoar/tri-muzi-na-spatne-adrese>
- Divadlo Kalich. *Historie divadla*. [online]. Praha: <https://www.divadlokalich.cz>, © 2019 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.divadlokalich.cz/divadlo-kalich/o-divadle/historie-divadla/>
- *Divadlo Minaret: Profesionální divadlo pro děti a mládež*. [online]. Praha: M&T creative, © 2015 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://divadlominaret.cz/>
- *Divadlo Palace* [online]. Praha: Divadlo Palace Praha [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: <https://www.divadlopalace.cz/cz/informace-o-divadle-palace-praha/156/>
- *Divadlo v Dlouhé* [online]. Praha: Divadlo v Dlouhé, c2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.divadlovdlouhe.cz/o-nas/>

- DN. Úlohou divadla je vyjadřovat se svobodně. *Divadelní noviny* [online]. Praha, 7.12.2015 [cit. 2021-02-14]. ISSN 1210-471X. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/tiskove-prohlaseni-umeleckeho-souboru-md-kladno>
- DUBSKÁ, Alice. Minor. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, 295—298 [cit. 2020-11-10]. ISBN 80-7008-107-4. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Ústředn%C3%AD_loutkové_divadlo
- Festival Andreini: Divadlo na vlně vášně! In: *Geisslers Hofcomoedianten* [online]. Praha, [2020], 2018 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://geisslers.cz/festival-andreini>
- Fo, Dario (IT). In: *DILIA* [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2021] [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/3d/item/3-fo-dario>
- FOIBOS: Vize a poslání. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 10. 4. 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/FOIBOS>
- GEISSLERS HOFCOMOEDIANTEN. *VILA Štvanice: Ostrovní scéna* [online]. Praha, ©2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://vilastvanice.cz/geisslers-hofcomoedianten>
- HEALEY, ROBIN. *Italian Literature since 1900 in English Translation: An Annotated Bibliography, 1929–2016*. Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 2019. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=CZiRDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>
- HEALEY, ROBIN. *Twentieth-Century Italian Literature in Translation: An Annotated Bibliography, 1929-1997*. University of Toronto Press, 1998. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=t7WVhymRPZEC&pg=PA102&dq=renato+lelli+Sulle+strade+di+notte&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjGnYyMi5XuAhXP-qQKHfM7ACoQ6AEwAHoECAEQAg#v=onepage&q=renato%20lelli%20Sulle%20strade%20di%20notte&f=false>

- HILMERA, Jiří. Divadlo Bez zábradlí: alias kino Adria, Divadlo za branou, Laterna magika, kino Moskva. In: *EUROPEAN THEATRE ARCHITECTURE* [online]. ©2020 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.theatre-architecture.eu/cs/db/?theatreId=48>
- Historie divadla. *DIVADLO KOLOWRAT* [online]. Praha: NET Production, [2020] [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://divadlo-kolowrat.cz/historie-divadla/>
- Historie divadla. *Divadlo Na Prádle* [online]. Praha, ©2005 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <http://www.napradle.cz/opradle.php>
- Historie Městských divadel pražských. *Městská divadla pražská* [online]. Praha, © 2011-2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/historie/historie-mdp/>
- Historie. *Činoherní klub* [online]. Praha: Činoherní klub, [2020] [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://cinoherniklub.cz/historie/>
- Historie. *Divadlo DISK* [online]. Praha: DISK, ©2019 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.divadlodisk.cz/cs/o-disku/historie/>
- Historie. *Divadlo v Celetné & Klubovna* [online]. Praha: Divadlo v Celetné, c2010-2017 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.divadlovceletne.cz/o-divadle/historie/>
- Historie. In: *Divadlo Esence* [online]. Praha, ©2020 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://esence.mbox.cz/html/Historie.htm>
- HOLEŇOVÁ, Jana. Branické divadlo pantomimy. In: *Český taneční slovník. Tanec, balet, pantomima*, [online]. Praha: Divadelní ústav, 2001, s. 26 [cit. 2020-11-09]. ISBN 80-7008-112-0. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Branick%C3%A9_divadlo_pantomimy
- HRBOTICKÝ, Saša. Glosa: Donutil dosloužil. Sluha dvou pánů se dávno přežil, do Národního divadla nepatří. In: *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2020, 10. 6. 2016 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/glosa-donutil-doslouzil-sluha-dvou-panu-se-davno-prezil-do-n/r~7b6259602e4811e6a77e002590604f2e/>
- HRDINOVÁ, Radmila. *Herečka Jitka Frantová hraje divadlo ve čtyřech jazycích* [online]. In: [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <http://www.svet.czsk.net/clanky/kultura/frantova.html>

- HRDINOVÁ, Radmila. Na Vinohradech je Král jelenem. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Seznam.cz, c2019-2021, 6.10. 2003 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/na-vinohradech-je-kral-jelenem-271482>
- HRDINOVÁ, Radmila. RECENZE: Pirandellův Jindřich IV. je víc než jen veselá fraška. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Seznam.cz, c2019-2021, 21. 12. 2013 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/clanek/recenze-pirandelluv-jindrich-iv-je-vic-nez-jen-vesela-fraska-213629>
- HÜBL, Dušan. Geisslers touží po Gozziho pomerančích. In: *Divadelní noviny* [online]. Praha, 18.4.2012 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/geisslers-touzi-po-gozziho-pomerancich>
- HUČÍN, Ondřej. Divadlo na Fidlovačce. *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 105–107 [cit. 2020-11-10]. ISBN 80-7008-107-4. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_Fidlovačce
- HULEC, Vladimír. Kéž by se Prodavač duší vrátil. In: *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, c1999–2021, 21.2.2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/kez-by-se-prodavac-dusi-vratil.A050220_225536_divadlo_gra
- CHIARELLI, Luigi. Maska a tvář. In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/cinoherni-klub/maska-a-tvar>
- Impresário ze Smyrny. In: *Česká televize: Pořady* [online]. Praha: Česká televize, c1996–2020, [2015] [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10095393511-impresario-ze-smyrny/20654215156>
- Italský kulturní institut Praha. *Dějiny: Italská kongregace v Praze*. [online]. Praha: Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale, ©2021 [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: https://iicpraga.esteri.it/iic_praga/cs/istituto/chi_siamo/storia
- Jindřich IV.: (divadelní záznam). In: *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. POMO Media Group, c2001-2021, 1968 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/229697-jindrich-iv/prehled/>
- JUST, Vladimír. ABC. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 1—2 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/ABC>

- JUST, Vladimír. Orfeus. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2000, s. 378—379 [cit. 2020-11-09]. ISBN 80-7008-107-4. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Orfeus>
- JUST, Vladimír. Studio Ypsilon. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2000, 2000, s. 478—481 [cit. 2020-11-06]. ISBN 80-7008-107-4.
- KOČIČKOVÁ, Kateřina. Mistr z Itálie přivezl bomby, prachy a lásku. In: *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, c1999–2021, 13.5.2007 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/mistr-z-italie-privezl-bomby-prachy-a-lasku.A070511_160048_divadlo_off
- KOENIGSMARK, Václav. NA SCÉNĚ ŽIŽKOVSKÉHO DIVADLA. *Žižkovské divadlo Járy Cimrmana* [online]. Praha: Žižkovského divadla Járy Cimrmana, ©2017 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.zdjc.cz/52/o-divadle/historie/nascene-zizkovskeho-divadla>
- Kontakt: Divadlo u Hasičů. *Divadlo u hasičů* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://divadlouhasicu.net/kontakt/>
- Královna matka láká do Violy: 31.10.2008. In: *Praha.eu: portál hlavního města Prahy* [online]. Magistrát hlavního města Prahy, © 2021 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/co_delat_v_praze/kultura/divadla_film/kralovna_matka_laka_do_violly.html
- KUCHYŇKOVÁ, Zdeňka. Činoherci Národního divadla nadchli římské publikum. In: *Radio Prague International* [online]. Praha: Radio Prague International, c1997–2021, 11.2.2005 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cinoherci-narodniho-divadla-nadchli-rimske-publikum-8513395>
- L'imbroglione onesto. In: *Teatro.it* [online]. Miláno, c2018 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/limbroglione-onesto#>
- La rigenerazione. In: *Teatro.it: Portale nazionale di Teatro e Spettacolo* [online]. Milano [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/la-rigenerazione>
- Lásky ke třem pomerančům: důvtipná analýza pohádky o závislosti na vitamínech. *GEISSLERS Hofcomoedianten* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <https://geisslers.cz/pomerance>

- Lávce: Divadelní sál. *Klub Lávka* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <http://lavka.cz/o-nas/>
- Luigi Chiarelli: Maska a tvář. *Činoherní klub* [online]. Praha: Činoherní klub, [2020], [2002] [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <https://cinoherniklub.cz/inscenace/>
- LUNARI, Luigi. Tři muži na špatné adrese. In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-bez-zabradli/tri-muzi-na-spatne-adrese>
- Lyra mezi literaturou a divadlem. In: *Český rozhlas: Vltava* [online]. Praha, © 1997-2021, 4.3.2003 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/lyra-mezi-literaturou-a-divadlem-7876806>
- MACHALICKÁ, Jana. Donutilův Sluha dvou pánů je estráda. Měla skončit už dávno. *Lidovky.cz*. Praha: MAFRA, 2020, 19.7.2016. ISSN 1213-1385. Dostupné také z: https://www.lidovky.cz/kultura/machalicka-donutiluv-sluha-dvou-panu-je-estrada-mela-skoncit-uz-davno.A160617_114038_ln_kultura_hep
- MANZARI, Nicola. Salud. In: *Ateatro.info* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.ateatro.info/copioni/salud/>
- Manželství po italsku: Filumena Marturano, 1946. In: *DILIA* [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2021] [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/3d/item/6427-manzelstvi-po-italsku>
- Mario Fratti, l'ultimo comunista di New York. In: *Psichiatria on line Italia* [online]. Genova: ASSOCIAZIONE PSYCHIATRY ON LINE ITALIA, c2020 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <http://www.psichiatrionline.it/node/5143>
- MARŠÁLEK, Josef. Divadlo S.K. Neumana 1948-1958: [jubilejní publ.]. Praha: [nákl. vl.], 1958. s. 55-57. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:c3dc29283a149682e2afd8507e0dc8fa>
- MYSTERIA BUFFA / Dario Fo. In: *Dejvické divadlo* [online]. Praha: Dejvické divadlo [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.dejvickedivadlo.cz/repertoar?mysteria-buffa>
- Nebyla to pátá, byla to devátá: Aldo Nicolaj. In: *Agentura HARLEKÝN* [online]. Praha, ©2021, [2005] [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://harlekyn.cz/hra/nebyla-to-pata-byla-to-devata>

- Novinky z Itálie! České překlady k dispozici!: ITÁLIE V PRAZE – CESTY DIVADLA 2004. In: *DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura*, z. s. [online]. Praha: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, [2020], 10.12.2004 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8178-novinky-z-italie-ceske-preklady-k-dispozici>
- NOVOTNÁ, Klára. Carlo Gozzi: Turandot. Blanka Bohdanová jako princezna v klasické pohádkové tragikomedii. In: *Český rozhlas: Vltava* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2021, 12.12.2020 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/carlo-gozzi-turandot-blanka-bohdanova-jako-princezna-v-klasicke-pohadkove-8375312>
- O divadle GONG: Krátce z historie. *Divadlo GONG* [online]. Praha: M, [2020] [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.divadlogong.cz/divadlo-gong/o-divadle-gong>
- O divadle: Historie. *A studio Rubín* [online]. Praha: A studio Rubín, [2020] [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://astudiorubin.cz/o-divadle>
- O divadle: historie. *Dejvické divadlo* [online]. Praha: Dejvické divadlo [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://www.dejvicedivadlo.cz/historie>
- O divadle: tvorba. *Divadlo v Řeznické* [online]. Praha [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://www.reznicka.cz/Odivadle#odkaz_1.
- O divadle. *Divadlo Na Rejdišti* [online]. Praha, © 2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://prazskakonzervator.cz/divadlo-na-rejdisti/o-divadle/>
- O divadle. *Národní divadlo* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/o-divadle>
- O divadle. *Studio DVA divadlo* [online]. Praha: Studio DVA divadlo, c2020 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.studiodva.cz/o-divadle/o-divadle-o-nas/>
- O nás: Divadlo osobních výpovědí. *Švandovo divadlo na Smíchově* [online]. Praha: Dark side, [2020] [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: <https://www.svandovodivadlo.cz/about/detail?pageId=2>
- O nás. *DIVADLOX10* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-05]. Dostupné z: <https://www.divadlox10.cz/cs/o-nas>
- O nás. *Vyšší odborná škola herecká* [online]. Praha: Vyšší odborná škola herecká, ©2020 [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <https://www.vosherecka.cz/o-nas/>

- OBERON: Chiti, Ugo. In: *DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura*, z. s. [online]. Praha, [2021] [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/5867-oberon>
- ONEHAND JACK. In: *DILIA: Divadelní, literární, audiovizuální agentura*, z. s. [online]. Praha, [2020], [2003] [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/6692-onehand-jack>
- *Orgasmo e pregiudizio*. In: Teatro.it [online]. © 2018 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.teatro.it/spettacoli/orgasmo-e-pregiudizio>
- Otevřené manželství: Dario Fo a Franca Rame. In: *Studio DVA divadlo* [online]. Praha [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <https://www.studiodva.cz/otevrene-manzelstvi/otevrene-manzelstvi/>
- PAGANELLI, Claudio. Il servitore di due padroni. In: *Liber Liber* [online]. [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://www.liberliber.it/online/autori/autori-g/carlo-goldoni/il-servitore-di-due-padroni/>
- PATEROVÁ, Jana. Žižkovské útočiště amatérů. *Žižkovské divadlo Járy Cimrmana* [online]. Praha: Žižkovského divadla Jára Cimrmana, ©2017 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.zdjc.cz/53/o-divadle/historie/zizkovske-utociste-amateru>
- PERRINI, Alberto. Non si dorme a Kirkwall. In: *Ateatro.info* [online]. © 2017 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.ateatro.info/copioni/non-si-dorme-a-kirkwall/>
- PETIŠKOVÁ, Ladislava. O DIVADLE: Příběh divadla v Braníku. *Divadlo BRAVO!: (bývalé Branické divadlo)* [online]. Praha: Divadlo BRAVO!, [2020] [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <http://divadlobravo.cz/o-divadle/>
- POKORNÝ, Vít. Branické divadlo Praha. In: *Divadelní noviny* [online]. Praha, 2018, 3. září 2018 [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/branicke-divadlo-praha>
- PÖMERL, Jan. Vesnické divadlo. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, ©2017, 513—516 [cit. 2020-11-05]. ISBN 80-7008-107-4. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Vesnick%C3%A9_divadlo
- Poprask na laguně. *Studio DVA divadlo* [online]. Praha, c2021 [cit. 2020-12-21]. Dostupné z: <https://www.studiodva.cz/poprask-na-lagune/poprask-na-lagune/>

- Projekt 3G: Láska ke třem pomerančům – Zelenavý ptáček – Královna jelenem. In: *Divadlo Esence* [online]. Praha, ©2020, 2007 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://esence.mbox.cz/html/3G1.htm>
- PROKEŠOVÁ, Jana. Baricco, Alessandro. In: *ILiteratura.cz* [online]. Sdružení pro iliteraturu, 3.1.2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/16769/baricco-alessandro>
- PUPPA, Paolo. TERRON, Carlo: Dizionario Biografico degli Italiani – Volume 95 (2019). In: *Treccani: Istituto della Enciclopedia Italiana fondata da Giovanni Treccani* [online]. Roma [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://www.treccani.it/enciclopedia/carlo-terron_%28Dizionario-Biografico%29/
- RATAJ, Tomáš a Jana RATAJOVÁ. Vývoj pražské samosprávy: Kultura v Praze v období 1945–2000. [online]. Praha [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/index.html?mid=46&wstyle=0&page=page/docs/vyvoj-prazske-samospravy-II-I.html>
- RAY, Meredith Kennedy. Andreini, Isabella (1562-1604). In: *Italian women writers: PhiloLogic Software* [online]. Chicago: University of Chicago Library., © 2001, 2008 [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: <https://www.lib.uchicago.edu/efts/IWW/BIOS/A0003.html>
- REDAZIONE VIRTUALE. La bottega del caffè. In: *Italialibri.net* [online]. Milano, c2001-2002, 18. 2. 2004 [cit. 2020-12-21]. Dostupné z: <https://www.italialibri.net/opere/bottegadelcaffe.html>
- SALERNO, Redazione. Al Genovesi "Delitto all'Isola delle Capre": Torna il dramma di Ugo Betti. In: *Ottopagine.it* [online]. Salerno, 18.11.2016 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.ottopagine.it/sa/cultura/102230/al-genovesi-delitto-all-isola-delle-capre.shtml>
- SCHEJBAL, Milan. Karlínská tříska 2005: ve znamení výrazného autorství. In: *Ohlasy* [online]. Praha: Divadlo Esence, 2021, 2/2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://esence.mbox.cz/html/Zlocin1.htm>
- SIBIŘSKÁ VÝCHOVA: NICOLAI LILIN. In: *Divadlox10* [online]. Praha [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.divadlox10.cz/cs/repertoar/sibirska-vychova>
- SMETANOVÁ, Barbora. Proměny časopisu Divadlo v letech 1949-1959. In: *Hybris: Časopis DAMU pro kritiku a divadlo* [online]. Praha: DAMU, 2015 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.hybris.cz/promeny-casopisu-divadlo-v-letech-1949-1959>

- SRBA, Bořivoj. Divadlo D 34. *Česká divadla.:* In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů.* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, s. 55—62 [cit. 2020-11-10]. ISBN 80-7008-107-4. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_D_34
- Stavovské divadlo – historie: Klenot klasicistní divadelní architektury. *Národní divadlo* [online]. Praha: SYMBIO, [2020] [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/stavovske-divadlo/historie>
- STUHLÝ, Aleš. Jan Kraus: V Česku je málo odvážných lidí. In: *Český rozhlas: Radio Wave* [online]. Praha: Český rozhlas, © 1997-2020, 6. říjen 2014 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/jan-kraus-v-cesku-je-malo-odvaznych-lidi-5211864>
- SUKOVÁ, Věra. Svevo, Italo. In: *ILiteratura.cz* [online]. Sdružení pro iliteraturu, 13.4.2005 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/17247/svevo-italo>
- SVOBODOVÁ, Markéta. Divadlo v Řeznické: historie. In: *European Theatre Architecture* [online]. ©2020 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.theatre-architecture.eu/cs/db/?theatreId=346>
- ŠEBKOVÁ, Ála a GREGOROVÁ, Hana. O DIVADLE. *Divadélko R. Brzobohatého* [online]. Praha: Divadélko Radka Brzobohatého, © 2019 [cit. 2020-11-05]. Dostupné z: <https://www.strasnicke-divadlo.cz/galerie>
- ŠORMOVÁ, Eva. DISK. In: *Česká divadla: Encyklopedie divadelních souborů,* [online]. 2000. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/DISK>
- ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo E. F. Buriana. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů.* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_E._F._Buriana
- ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo na okraji. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů.* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-09]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_okraji
- ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo na Vinohradech. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů.* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_na_Vinohradech

- ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo Na zábradlí. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_Na_z%C3%A1bradl%C3%AD
- ŠORMOVÁ, Eva. Divadlo pod Palmovkou. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Divadlo_S._K._Neumanna
- ŠORMOVÁ, Eva. Labyrint. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Realistick%C3%A9_divadlo_/Zde%C5%88ka_Nejedl%C3%A9ho/
- ŠORMOVÁ, Eva. Lyra Pragensis. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Lyra_Pragensis
- ŠORMOVÁ, Eva. Městská divadla pražská. In: *Česká divadla.: Encyklopedie divadelních souborů*. [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/M%C4%Bstsk%C3%A1_divadla_pra%C5%Besk%C3%A1
- ŠORMOVÁ, Eva. Viola. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Divadelní ústav, 2000, [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Viola>
- ŠPIČKA, Jiří. Goldoni na českých jevištích, studie. *ILiteratura.cz* [online]. 27. 8. 2007 [cit. 2020-12-21]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/21451/goldoni-na-ceskych-jevistich-studie>
- ŠPIČKA, Jiří. Pirandello, Luigi. Šest postav hledá autora. In: *ILiteratura.cz* [online]. Praha, 16. 2. 2009 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/23845/pirandello-luigi-sest-postav-hleda-autora>
- ŠTÁSTKA, Tomáš. Miroslav Donutil se rozloučil se Sluhou dvou pánů i Národním divadlem. In: *iDNES* [online]. Praha: MAFRA, 1999–2020, 28.12.2016 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/sluha-dvou-panu-konec.A161228_073040_divadlo_ts

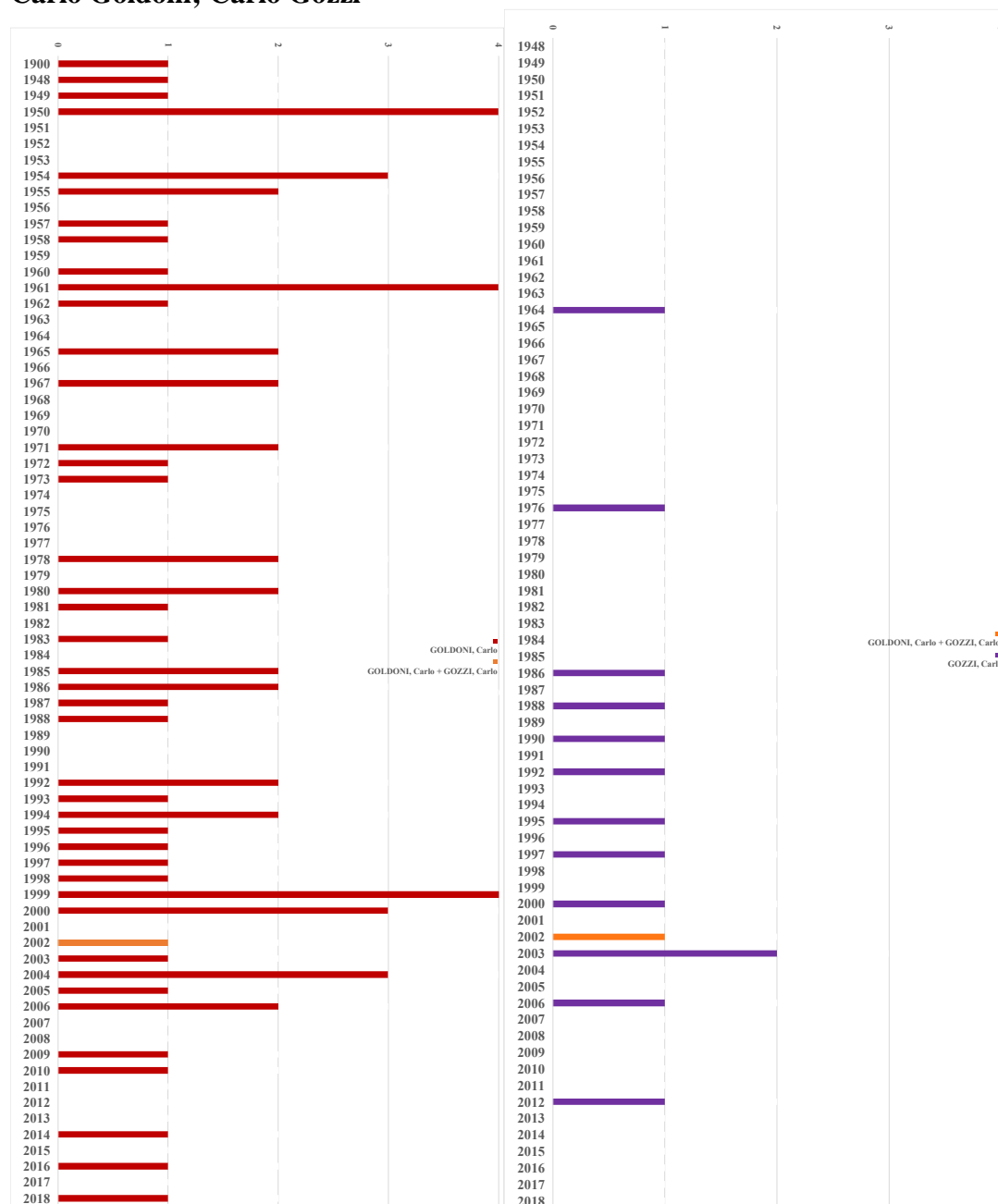
- ŠŤASTKA, Tomáš. RECENZE: Vinohradský Jindřich IV. bloudí daleko od strakatého dneška. In: *IDNES.cz* [online]. MAFRA, c1999–2021, 13.1.2014 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/jindrich-iv-vinohrady.A140113_143307_divadlo_ts
- TRÁVNÍČKOVÁ, Markéta. Pokorný, Jaroslav. In: *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2015 [cit. 2021-02-14]. Dostupné z: http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Pokorn%C3%BD,_Jaroslav
- Tvůrčí skupina literárně-dramatické tvorby. Luigi Pirandello: Papírový svět. In: *Český rozhlas: Vltava* [online]. Praha, c1997-2021, 16.12.2014 [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/luigi-pirandello-papirovy-svet-5024046>
- VETEŠKOVÁ, Michaela. Naposledy usednou diváci do hlediště Divadla Kolowrat, prostor se vrací majitelům. In: *IROZHLAS* [online]. Praha: Český rozhlas, © 1997-2020, 23. 6. 2014 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5936043>
- Víím, že vííš, že víím... In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Praha: Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/mestska-divadla-prazska/vim-ze-vis-ze-vim>
- Víím, že vííš, že víím... In: *Městská divadla pražská* [online]. Praha, © 2011-2019 [cit. 2020-11-11]. Dostupné z: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/inscenace/185/vim-ze-vis-ze-vim/>
- Víítejte na půdě legendárního divadélka malých forem! In: *REDUTA JAZZ CLUB* [online]. Praha, [2020] [cit. 2020-11-04]. Dostupné z: <https://www.redutajazzclub.cz/divadlo>
- VLASTNÍK, Jiří. Ivana Tetourová: S Malým princem na nočním stolku. *Týdeník rozhlas: programový a kulturní týdeník* [online]. Praha, 9.9.2002, 2002(38) [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <http://www.radioservis-as.cz/archiv02/3802/38titul.htm>
- Výsledky hledání: Rokoko. *Česká divadelní encyklopedie* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, ©2017 [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <http://encyklopedie.idu.cz/index.php?search=rokoko&title=Speci%C3%A1ln%C3%AD%3AHled%C3%A1n%C3%AD&go=J%C3%ADt+na>
- Zlomatka: Mario Gelardi. In: *Divadlo v Řeznické* [online]. Praha [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <http://www.reznicka.cz/Inscenace/>
- Zlomatka. In: *I-DIVADLO.CZ* [online]. Praha: Thaleia, c2003-2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/divadlo/divadlo-v-reznicke/zlomatka>

Přílohy

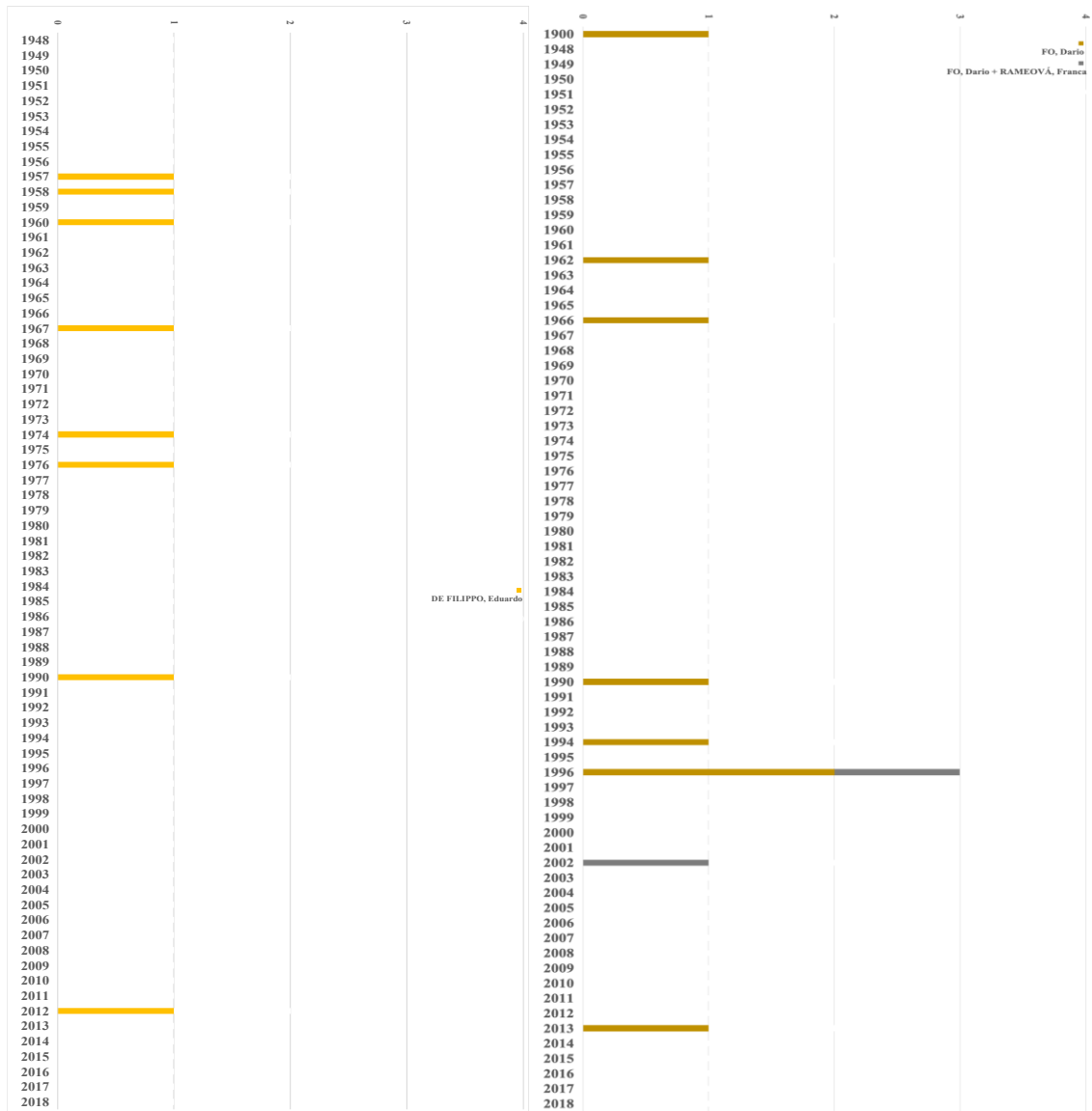
Autoři na časových osách

Následující grafy slouží pro lepší přehled italských autorů, jejichž díla byla uvedena na pražských scénách (1948–2018). Pokud je v grafech obsazena pozice 1900 znamená to, že rok uvedení není znám.

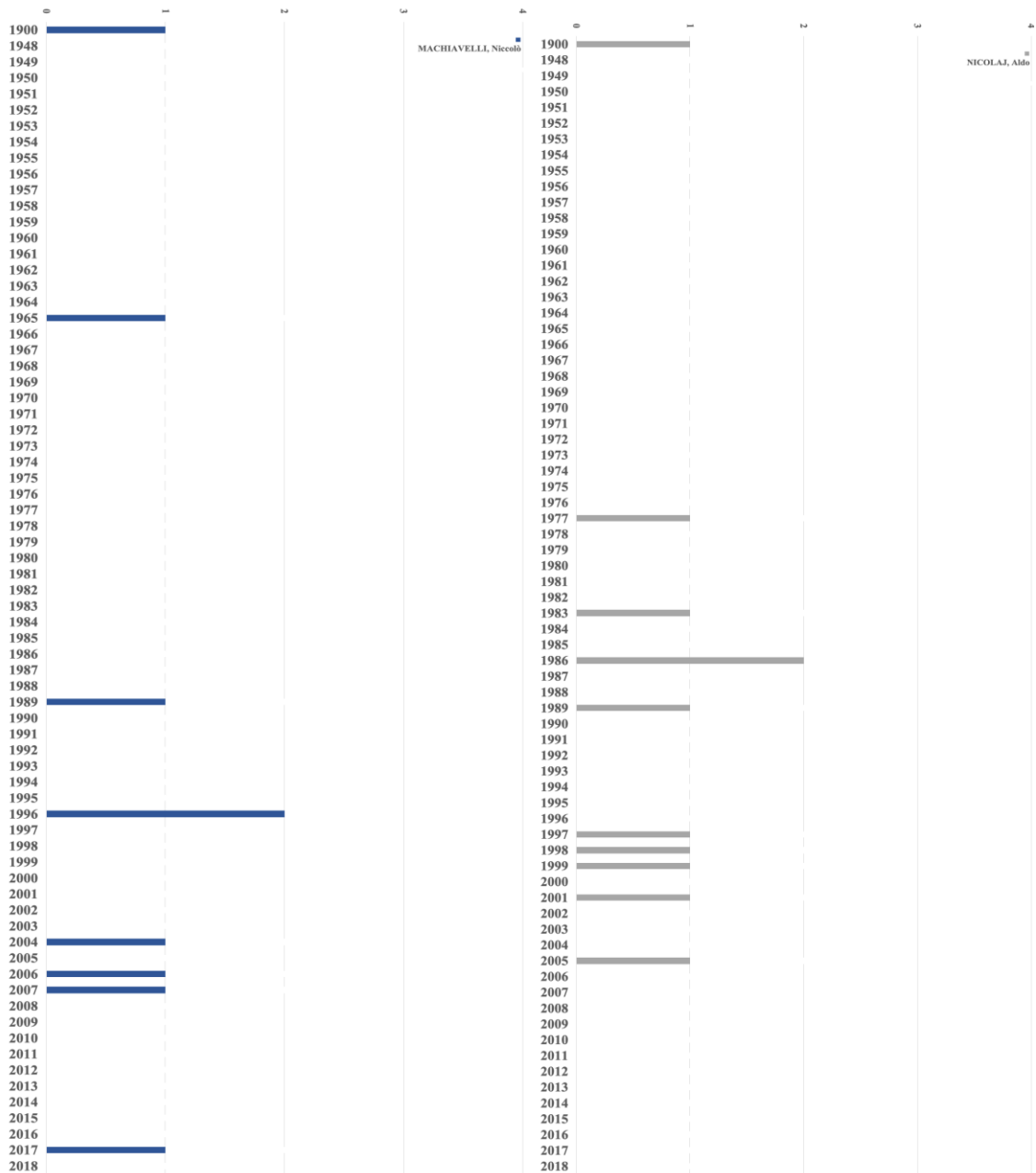
Carlo Goldoni; Carlo Gozzi

Eduardo De Filippo; Dario Fo

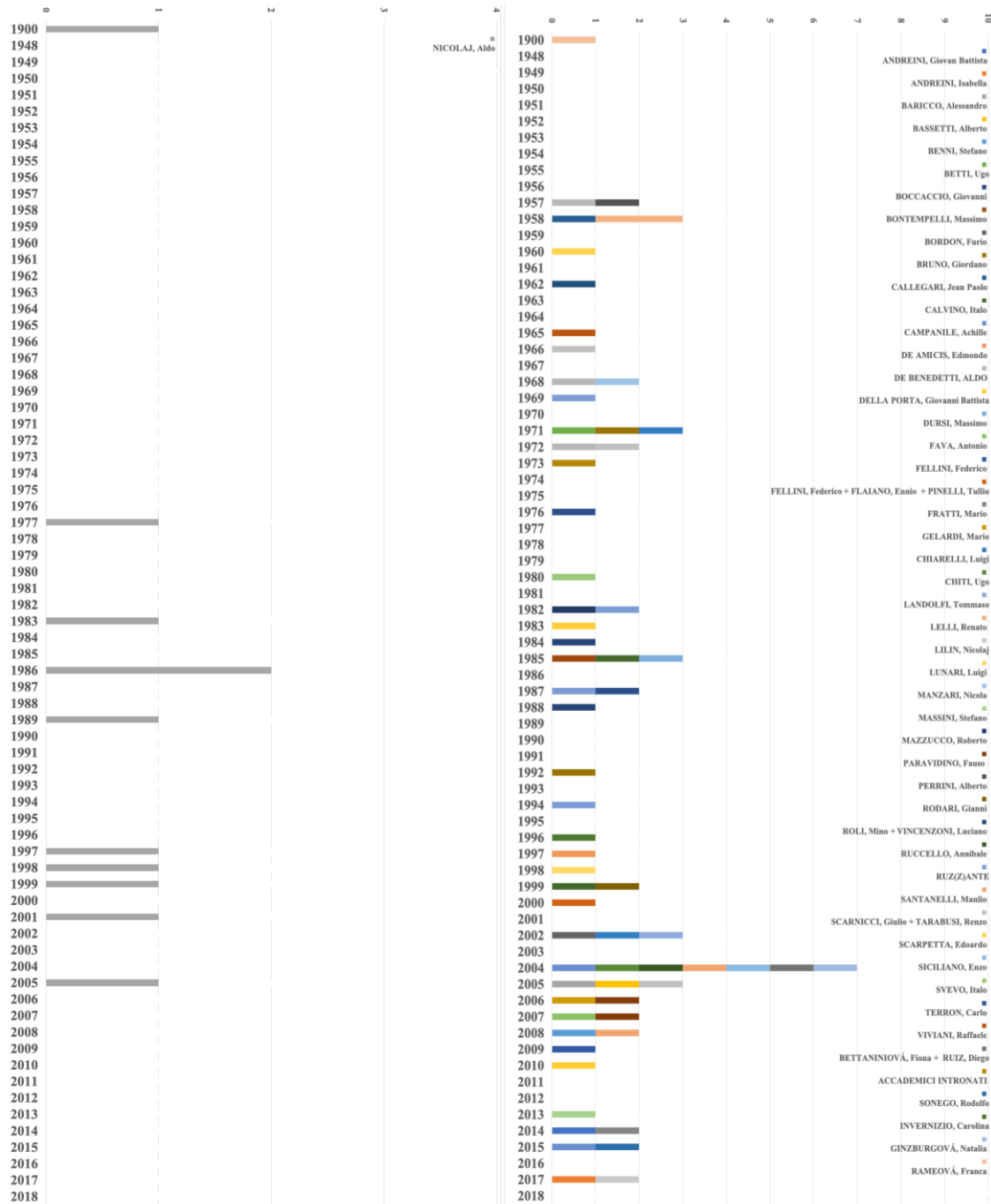

Niccolò Machiavelli; Aldo Nicolaj

Luigi Pirandello; méně uvádění autoři

Všichni autoři

